

1.1 – Stoffer, der kan forurene grundvand

1. DELKRAV

1.	Stoffer, der kan forurene grundvand, og som fremgår af liste I eller II, må ikke uden tilladelse, direkte eller indirekte, udledes til grundvandet.
2.	Beholdere med stoffer, der kan forurene grundvand, og som fremgår af liste I eller II, må heller ikke uden tilladelse være nedgravet i jorden

1.1 FORMÅL

1.2 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Både krav 1.1 og krav 1.7 - 1.15 relaterer sig til beskyttelse af grundvand. Krav 1.7 - 1.15 anvendes forud for krav 1.1, men der kan forekomme situationer, hvor der kan være tale om en overtrædelse af både krav 1.1 og et af kravene i krav 1.7 - 1.15, eksempelvis hvor der er risiko for forurening af grundvand, samtidig med at reglerne om husdyrgødning i Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold er overtrådt.

Krav 1.1 omfatter ikke landbrugets almindelige spredning af sædvanlige gødningsstoffer.

1.3 DEFINITIONER

Direkte udledning	Tilførsel til grundvandet af stoffer nævnt i liste I eller II uden gennemsvivning af jordoverfladen eller undergrunden. Det kan f.eks. være udledning via brønd eller en grundvandsboring
Indirekte udledning	Tilførsel til grundvandet af stoffer nævnt i liste I eller II efter gennemsvivning af jordoverfladen eller undergrunden
Stoffets farlighed	Ved farlighed forstå stoffets toksicitet, persistens (stoffets modstand mod nedbrydning ved naturlige processer) og evne til bioakkumulation (ophobning af miljøgifte i levende organismer)

1.4 KRAVETS RELEVANS

Kravet er relevant at kontrollere hele året, på hele bedriften, hvis det er en del af landbrugsdriften. Kravet gælder kun for forhold der kan relateres til landbrugsaktiviteter.

2. KONTROLMETODE

I forbindelse med forberedelse kan du undersøge, om der er elementer på ejendommen der kan have interesse at undersøge nærmere i forbindelse med det fysiske kontrolbesøg. Det kunne f.eks. være tønder eller lignende opbevaringsdunke der kan ses på billeder.

Ved kontrolbesøget gennemgår du bedriften for muligheder for forurening af grundvandet. Hvis der skulle være en sådan mulighed, undersøg om der er vand, boring eller lignende i nærheden der kunne forårsage spredning eller hurtigere adgang til grundvandet (direkte forurening). Under alle omstændigheder overvej

konsekvensen af forureningen under forudsætning af forskellige forhold som, geologiske forhold, jordbundstype, grundvandets placering, nedbørsmængde med mere.

Tal desuden med landbruger, spørg ind til forholdene.

Det er vigtigt at en overtrædelse bliver grundig beskrevet og dokumenteret. Husk at orientere kommunen, hvis der konstateres en overtrædelse af krav 1.1

Følgende særlige oplysninger skal fremgå af kontrolrapporten:

- Kort med angivelse og evt. størrelse af det berørte område.
- Angivelse af den mark eller nærmeste mark, hvor overtrædelsen er konstateret (herunder marknummer og markbloknummer jf. markkortet).
- Fotos af hele eller dele af det område der er berørt af overtrædelsen
- En grundig beskrivelse af omstændighederne i forhold til en eller flere af de parametre, der er beskrevet i det foregående afsnit, herunder evt. resultater af en evt. udtagning af jordprøver foretaget af kommunen.

Billedteksten kan **ikke** fungere i stedet for beskrivelse af kontrolfundet, men skal virke som et godt supplement hertil. Kontrolfundet skal danne baggrund for karaktertildelingen

2.1 BEMÆRKNINGER

LISTE I OVER FAMILIER OG GRUPPER AF STOFFER

Liste I omfatter de enkeltstoffer, som indgår i de nedenfor anførte familier og grupper af stoffer.

1	Organiske halogenforbindelser og stoffer, der kan danne sådanne forbindelser i vandmiljø. Den simpleste organiske klorforbindelse CH ₃ Cl produceres af en mængde levende organismer som svampe og alger
2	Organiske fosforforbindelser. Kan indgå i insektbekæmpelse og pesticider
3	Organiske tinforbindelser. <i>Kan forekomme i maling</i>
4	Stoffer, der virker kræftfremkaldende, eller som har mutagene og teratogene egenskaber, i eller gennem vandmiljø. <i>Kan være Sprøjtemidler</i>
5	Kviksølv og kviksølvforbindelser.
6	Cadmium og cadmiumforbindelser. Handelsgødning med et totalt fosforindhold på 0,1 % eller derover må max indeholde 110 mg cadmium pr. kg fosfor

7	Mineralolier og carbonhydrider. Kulbrinter, organiske forbindelser, som udelukkende indeholder carbon (kulstof) og hydrogen (brint). Der vil hovedsagligt være tale om dieselolie.
8	Cyanider. Kan dannes i forskellige affaldsprocesser. Jorden vil typisk have et blåligt skær

LISTE II OVER FAMILIER OG GRUPPER AF STOFFER

Liste II omfatter enkeltstoffer og kategorier af stoffer, som indgår i de nedenfor anførte familier og grupper af stoffer, og som vil kunne have skadelig virkning på grundvandet.

1	Følgende metalloider og metaller samt deres forbindelser:
Zink, kobber, nikkel, krom, bly, selen, arsen, antimon, molybdæn, titan, tin, barium, beryllium, bor, uran, vanadium, kobolt, tallium, tellur, sølv
2	Biocider ¹ og deres derivater, som ikke er opført på liste I. Biocider bruges bl.a. til insektbekæmpelse. Et derivat er en forbindelse, der kan afledes af en anden (kan være rottegift og musegift)
3	Stoffer, som har en skadelig virkning på grundvandets smag og/eller lugt, samt forbindelser, som kan bevirke dannelse af sådanne stoffer i grundvandet og derved gøre dette uegnet til drikkevand.
4	Toksiske eller persistente organiske siliciumforbindelser og stoffer, som kan bevirke dannelse af sådanne forbindelser i grundvandet, med undtagelse af sådanne, som er biologisk uskadelige, eller som i vand hurtigt omdannes til uskadelige stoffer. <i>Kan forekomme i ulovlige pesticider.</i>
5	Uorganiske fosforforbindelser samt elementært fosfor. <i>Kan eks. være handelsgødning</i>
6	Fluorider. Bruges til vandafvisende overfladebehandling
7	Ammoniak og nitritter. <i>Gødning</i>

2.2 INDHOLD I KONTROLLEN

Hvis en handling eller en undladelse har medført:

- Risiko for forurening af grundvandet eller
- Der er sket en konkret forurening af grundvandet,

Hvis enten punkt a) eller punkt b) er sket, skal dette indberettes under krav 1.1. For at indberette en overtrædelse under krav 1.1 skal der som udgangspunkt være konstateret en konkret forurening med stoffer som fremgår af liste I eller II og som er i fysisk kontakt med grundvandet.

Hvis der ikke foreligger en konkret forurening, skal risikoen for forurening være reel

¹ Biocider er en betegnelse for kemiske stoffer, der er beregnet til at bekæmpe skadedyr, bakterier og svampe m.m.

En reel forurening kan f. eks være en konstateret lemfældig omgang med stoffer, som vurderes ved et uheld at kunne komme i fysisk kontakt med jorden og derved lede til konkret forurening af grundvandet. Fx ved at stoffet opbevares uforsvarligt i beholder på eller i jorden, hvor der er en risiko for at beholderen kan vælte eller lække og føre til direkte eller indirekte forurening af grundvandet. Det er således ikke i relation til krydsoverensstemmelse tilstrækkeligt, at stoffet i sig selv udgør en risiko for forurening af grundvandet.

Selvstændig overtrædelse af krav 1.1 kan eksempelvis være uautoriseret bortskaffelse af kemikalier, olie eller lignende, ved eksempelvis udledning på jorden eller nedgravning (indirekte udledning), som ved nedsivning i jorden kan medføre forurening af grundvandet.

2.3 EKSEMPLER

Billedet er hentet fra google

Billedet er hentet fra google

Krav 1.1 – stoffer der kan forurene grundvandet:

Brug liste I og liste II

Tjek

- Revner
- Afløb
- Dræn
- Beliggenhed og jordens beskaffenhed omkring forureningen.

Krav 1.1:

Brug liste I og liste II

Tjek:

- Beliggenhed
- Tilladelser
- Bruges tanken? Hvad bruges den til?
- Er der en forurening?

2.4 FOKUSSPØRGSMÅL

Delkrav	Spørgsmål
1 og 2	Spørg landbruger om han ved, om han opbevarer forurenende stoffer på ejendommen.
1 og 2	Spørg om placeringen af tanke/dunke eller lignende, såvel om de står ovenpå jorden eller er nedgravede.
2	Hvis landbruger har nedgravede tanke/dunke, bed om at se en tilladelse.
1	Spørg om underlaget under opbevaringsemnet. Er der opsamlingsstank eller lignende.
1	Spørg ind til hvad tanken/dunken anvendes til og hvordan det anvendes.

3. BEDØMMELSE

SKEMA for krav 1.1 delkrav 1

KARAKTER	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
KRITERIUM				
ALVOR	Har ikke tilladelse, men har søgt om tilladelse og kan få det. Eller Kan ikke få tilladelse, men overtrædelsen medfører kun risiko for yderst begrænset forurening af grundvandet, og der iværksættes straks afhjælpning af det ulovlige forhold	Har ikke tilladelse, men kan få det. Eller Kan ikke få tilladelse, men overtrædelsen medfører kun risiko for yderst begrænset forurening af grundvandet	Har ikke tilladelse, men iværksætter straks afhjælpning af ulovlige forhold Overtrædelsen vurderes at give anledning til betydelig forurening af grundvandet eller betydelig risiko herfor	Har ikke tilladelse og kan ikke få det Overtrædelsen vurderes at give anledning til betydelig forurening af grundvandet
OMFANG	Forureningen eller risikoen herfor vurderes som meget lille, under hensyntagen til udbredelse og stoffets farlighed	Forureningen eller risikoen herfor vurderes som mindre, under hensyntagen til udbredelse (typisk inden for egen bedrift) og stoffets farlighed	Forureningen eller risikoen herfor vurderes som væsentlig, under hensyntagen til udbredelse (typisk i nærområdet, dvs. de nærmeste naboer) og stoffets farlighed	Forureningen vurderes som meget stor, under hensyntagen til udbredelse (typisk i fjernområdet) og stoffets farlighed
VARIGHED	Mindre end 1 uge	1 uge til 1 måned	1 – 3 måneder	Over 3 måneder

3.1 RETNINGSLINJE FOR BEDØMMELSE

Når man skal vurdere om der er risiko for, at stoffet når ned til grundvandet, skal man overveje flere forskellige parametre:

- Varigheden af overtrædelsen - jo længere varighed jo større sandsynlighed for nedsivning til grundvandet og jo sværere vil det være at oprense forureningen.

- Mængden af udledt stof.
- Jordens beskaffenhed - er der fx tale om sand- eller lerjord. Kompakte, tykke lerlag beskytter til en vis grad grundvandet, mens eventuelt nedrivende forurening hurtigere kan sive gennem tynde lerlag og porøst sand og grus.
- Mikrobielle processer i jorden - vil stoffet være nedbrudt inden det når grundvandet?
- Afstand til dræn, søer og vandløb.
- Findes der grundvandsmagasiner eller borer under den konkrete lokalitet – Oplysningerne kan findes på: <http://arealinformation.miljoportal.dk/distribution/>
- Vejrforhold i perioden op til konstatering af overtrædelsen.
- Om der er plantedække på arealet, som evt. vil kunne optage nogle af stofferne.

BEDØMMELSE af krav 1.1, delkrav 1

Alvor	Overtrædelsen vurderes i forhold til, om der kan gives tilladelse og om der ansøgt om en sådan. Dette vægtes i forhold til, hvor alvorlig den konkrete overtrædelse er i forhold til forureningen eller risikoen herfor.
Omfang	Omfanget af overtrædelsen fastslås under hensyntagen til forureningens størrelse og stoffets farlighed. Vurdering af omfang er altid en konkret vurdering afhængig af, hvor stor forureningen må anses at blive ud fra stedets geografiske, geologiske og hydrogeologiske forhold. I denne vurdering kan følgende faktorer bl.a. inddrages; jordbundsforhold, afstand til dræn, søer, vandløb, grundvandsmagasiner, drikkevandsboringer, nitratfølsomt indvindingsopland vejrforhold i perioden, hvor overtrædelsen konstateres.
Varighed	Varigheden af en manglende overensstemmelse vurderes fra kontroltidspunktet og til hvornår det ulovlige forhold vurderes at kunne ophøre. Den tid, der medgår til at lovliggøre det ulovlige forhold (for eksempel indhentelse af fornødne tilladelser eller efterkommelse af påbud), eller hvor lang tid der går før forureningen kan afhjælpes indgår ved en vurdering af varigheden af overtrædelsen.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Obs: Det er vigtigt, at beskrivelserne af kontrolfund er tilstrækkelig til at dokumentere vurderingen af hhv. alvor, omfang og varighed.

3.3 ADVARSLER

På baggrund af en vurdering af overtrædelsen, er det muligt at overtrædelser kan opnå en samlet karakter på 5 eller derunder. Dermed er det muligt at give advarsler på dette krav.

4. NATIONALE REGLER

En evt. overtrædelse vil også være en overtrædelse af Miljøbeskyttelseslovens § 19, stk. 1 -2, hvor kommunen er myndighed. Kontakt derfor kommunen hvis du konstaterer en overtrædelse i forhold til overtrædelse af Miljøbeskyttelsesloven og for nærmere vurdering af alvor, omfang og varighed. Det vil være op til kommunen som myndighed, at vurdere om der er behov for at udtage jordprøver.

Hvis der skal udtages jordprøver er det kommunens opgave. Evt. resultater af en prøveudtagning bør indgå i sagen som dokumentation og grundlag for bedømmelse af overtrædelsen.

1.7 – Indretning af stalde og lignende

1. DELKRAV

1.	Husdyranlæg, herunder stalde, læskure, løbegårde m.v. skal være indrettet således, at forurening af grundvand og overfladevand ikke finder sted.
2.	Husdyranlæg, herunder stalde, læskure m.v. skal have gulve, udført af bestandige materialer, som er uigennemtrængelige for fugt.
3.	Gulve i husdyranlæg, herunder i stalde, læskure m.v. skal kunne modstå påvirkningerne fra dyrene og de i stalden anvendte redskaber.
4.	Afløb fra husdyranlæg herunder stalde, læskure m.v. samt møddinger, ensilageopbevaringsanlæg og samle- og pumpebrønde ² skal føres gennem tætte, lukkede ledninger. Afløb, der kommer under pumpetryk, skal udføres således, at de kan modstå påvirkninger fra pumpetrykket. Afløb med tilhørende brønde skal udføres af autoriserede kloakmestre i overensstemmelse med forskrifter for afløb, som er anført i bygningsreglementet.
5.	Afløb fra husdyranlæg, herunder stalde, læskure, løbegårde m.v. skal føre til beholder for flydende husdyrgødning.
6.	Restvand ³ føres til en beholder for flydende husdyrgødning eller til en separat beholder.
7.	Husdyranlæg, herunder stalde, læskure, løbegårde m.v. gulve, afløb fra stalde samt samle- og pumpebrønde skal renholdes og vedligeholdes, herunder beskyttes mod tæring, så de begrænser forurening fra dyreholdet til vandmiljøet.
8	Pelsdyrhaller skal være indrettet og konstrueret således, 1) at det undgås, at gødning og regnvand sammenblandes, 2) at der ikke står vand i en eller flere pelsdyrhaller eller mellem pelsdyrhallerne, 3) at området under burene holdes tørt, og 4) at spild fra vandingssystemet ikke giver anledning til afstrømning eller nedsivning af gødningsstoffer
9	I pelsdyrhaller til andre kødædende pelsdyr end ræve, og hvor pelsdyrhallen er uden fast gulv og afløb, skal der til brug for opsamling af gødning være installeret gødningsrender. Gødningsrenderne skal være mindst 28 cm bredde ⁴ . Opsamlingsbeholdere, der skal installeres i direkte tilknytning til gødningsrenderne, skal være udført af bestandige

² Overtrædelse der vedrører samle- og pumpebrønde, som har forbindelse til flere anlæg, for eksempel stald (krav 1.7) og mødding (krav 1.9), skal kun indberettes under det mest relevante krav.

³ Restvand: Mælkerumsvand samt vand fra vask af produkter fra husdyrhold, foderrekvisitter og lignende fra almindelig landbrugsdrift. Restvand omfatter desuden fraktioner fra forarbejdningsanlæg med en tørstofprocent under 12 og et kvælstofindhold under 0,3 kg N/ton. Væske fra ensilagepladser med ikke-saftgivende ensilage og væske, der udelukkende er opsamlet fra ensilagepladser senere end 1 måned fra ilægning af saftgivende ensilage, og vand fra vask af fjerkræstalder skal betragtes som restvand, hvis kvælstofindholdet er under 0,3 kg N/ton. Der skal etableres et hensigtsmæssigt afløbssystem til opsamling af flydende husdyrgødning og restvand. Anlæg, der udelukkende anvendes til opbevaring af ensilagesaft og restvand, skal have tilstrækkelig opbevaringskapacitet til, at udbringning kan ske miljømæssigt forsvarligt. **Hvis restvandet ikke afledes som beskrevet, kan der også være tale om en overtrædelse af krav 1.1**

⁴ Delkrav 9 stiller krav til gødningsrendernes bredde dog kan der i eksisterende pelsdyrhaller til andre kødædende pelsdyr end ræve, der senest den 31. december 2016 er lovligt indrettet med gødningsrender med en rendebredde på mindre end 28 cm, opretholdes denne indretning, indtil der foretages udskiftning af gødningsrenderne som følge af almindeligt slid eller indtil etablering, udvidelse eller ændring af pelsdyrhaller på anlægget.

materialer, være uigennemtrængelige for fugt og have en fast overdækning. I pelsdyrhaller til ræve og andre kødædende pelsdyr end ræve skal der endvidere være et halmlag under burene, dog ikke i forbindelse med udmugning af halm.

1.1 FORMÅL

1.2 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Både krav 1.1 og krav 1.7 - 1.15 relaterer sig til beskyttelse af grundvand. Krav 1.7 - 1.15 anvendes forud for krav 1.1, men der kan forekomme situationer, hvor der kan være tale om en overtrædelse af både krav 1.1 og et af kravene i krav 1.7 - 1.15, eksempelvis hvor der er risiko for forurening af grundvand, samtidig med at reglerne om husdyrgødning i Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold er overtrådt.

Krav 1.7. omfatter også løbegårde og lignende, hvor der er en sådan koncentration af dyr, at næringsstofferne fra husdyrgødningen set over en årrække ikke kan udnyttes på arealet.

Krav 1.7 – 1.15 kontrolleres også ved de kommunale miljøtilsyn. De kommunale tilsyn gennemføres med følgende intervaller:

- Husdyrbrug, der har en miljøgodkendelse, skal have et basistilsyn efter miljøtilsynsbekendtgørelsen i løbet af en treårig periode.
- Husdyrbrug, der er tilladt efter § 16 b i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., hvor der i tilladelsen er fastsat vilkår, jf. § 27, stk. 2, i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., som sikrer reduktion af ammoniakemissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik som følge af en ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år skal have et basistilsyn efter miljøtilsynsbekendtgørelsen i løbet af en treårig periode.
- Ejendomme med erhvervsmæssigt dyrehold, som inden den 1. august 2017 er omfattet af regelmæssigt tilsyn efter reglerne i bekendtgørelse nr. 1519 af 7. december 2016 om miljøtilsyn, indtil kommunalbestyrelsen meddeler godkendelse eller tilladelse efter §§ 16 a eller 16 b i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., eller træffer afgørelse om, at ejendommen med erhvervsmæssigt dyrehold ikke er omfattet af krav om godkendelse eller tilladelse efter §§ 16 a eller 16 b skal have et basistilsyn efter miljøtilsynsbekendtgørelsen i løbet af en seksårig periode.

Staldbyggeri og lignende er som hovedregel godkendt gennem den kommunale sagsbehandling. Normalt er staldbyggeri og faste installationer derfor godkendt ved opførelsen og i overensstemmelse med landbrugets byggeblade.

Hvis der er forhold du er i tvivl om, vil mange relevante informationer kunne fås ved henvendelse til kommunen (byggetilladelse, afløbsplaner, miljøgodkendelse, resultater af tidligere landbrugstilsyn m.v.).

Du kan desuden finde yderligere oplysninger om de kommunale tilsyn, vejledninger m.m. her

<http://mst.dk/service/publikationer/publikationsarkiv/1994/apr/tilsyn-med-landbrug/>

<http://www2.mst.dk/Wiki/Husdyrvejledning.Husdyrgoedningsbekendtgørelsen.ashx>

https://www.landbrugsinfo.dk/Byggeri/Byggeblade/Sider/Oversigt_over_Landbrugets_Byggeblade.aspx

<https://www.landbrugsinfo.dk/Jura/Miljoegodkendelse/Sider/Husdyrgoedningsbekendtgørelsen.aspx>

1.3 DEFINITIONER

Ikke erhvervmæssigt dyrehold	<p>Ved ikke erhvervmæssigt dyrehold forstås et dyrehold der ikke overskrider størrelsesgrænserne på:</p> <ol style="list-style-type: none">1) 30 høns og2) 4 voksne hunde med hvalpe under 18 uger samt3) et dyrehold med enten<ol style="list-style-type: none">a) 2 malkekøer eller ammekøer med tilhørende kalve (op til 6 måneder),b) 4 stykker kvæg, der ikke er omfattet af litra a,c) 4 heste med tilhørende føl (op til 12 måneder),d) 2 søer med tilhørende smågrise (op til 40 kg),e) 15 producerede slagtesvin,f) 10 moderfår med lam (op til 12 måneder),g) 10 modergeder med kid (op til 12 måneder),h) andre dyretyper end nævnt i litra a-f eller g, hvis det samlede produktionsareal på ejendommen til disse dyretyper ikke overstiger 25 m², elleri) forskellige dyretyper sammensat efter litra a-g eller h, hvis den forholdsmæssige andel af hver dyretype efter litra a-g eller h, ikke tilsammen overstiger 100 <p>Kilde: Bekendtgørelse om miljøregulering af visse aktiviteter</p>
Staldafsnit	<p>Et staldafsnit defineres som en enhed i et fast placeret husdyranlæg, der er adskilt fra andre dele af anlægget, således at emissioner, herunder ammoniak- og lugtemission, ikke umiddelbart kan spredes til andre dele af anlægget</p> <p>Kilde: Bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug</p>
Husdyranlæg	<p>Stald eller lignende bygning eller anden indretning, hvor husdyr i almindelighed opholder sig eller har adgang til, med tilhørende dyrehold</p>

1.4 KRAVETS RELEVANS

Kravet er relevant at kontrollere i de tilfælde, hvor KO-kontrollen omfatter ejendomme eller bedrifter, som et led i landbrugsdriften, hvor:

- der findes såkaldt "erhvervmæssigt dyrehold", som defineret i husdyrgødningsbekendtgørelsen
- der findes afløb fra husdyranlæg, herunder stalde, læskure, løbegårde m.v.
- der dannes restvand

Miljøstyrelsen kan godkende, at der i landbrugets byggeblade fastsættes nærmere angivne driftsforskrifter, der fraviger husdyrgødningsbekendtgørelsens krav for anlæg, herunder staldsystemer. Vær derfor opmærksom på, om driften foretages efter forskrifterne i et af disse byggeblade. Virksomhedsejer bør oplyse omkring ovenfor nævnte byggeblade.

Se byggebladene på Miljøstyrelsens hjemmeside:

<http://mst.dk/virksomhed-myndighed/landbrug/husdyrgoedning/husdyr-byggeblade/oversigt-over-byggeblade/>

2. KONTROLMETODE

I forbindelse med det fysiske kontrolbesøg, undersøges stalde og lignende bygninger for, om de lever op til delkravene. Hvis der konstateres mulige overtrædelser eller konkrete overtrædelser skal der tages billeder af manglende opfyldelse af KO-krav (misligholdelse) samt af arealer, som umiddelbart ikke kunne godkendes under den forudgående forberedelse. Billederne skal være ledsaget af en grundig og fyldestgørende beskrivelse.

Beskrivelsen skal bestå af en forklaring om:

- bl.a. art/type/indhold, placering/lokalitet
- Målestoksforhold på en måde, som relaterer til bedømmelseskriterierne i karakterskemaet; alvor, omfang og varighed.

Billedteksten kan **ikke** fungere i stedet for beskrivelse af kontrolfundet, men skal virke som et godt supplement hertil. Kontrolfundet skal danne baggrund for karaktertildelingen

Ved revner i gulve og lign. skal det kunne sandsynliggøres, at der er tale om **gennemgående revner**, hvor der er risiko for nedsivning af gødning, restvand og lign.

2.1 BEMÆRKNINGER

Hvis overtrædelser har medført en risiko for forurening af grundvandet eller en konkret forurening af grundvandet, skal det vurderes om overtrædelserne også skal indberettes under krav 1.1.

Hvis der konstateres forhold vedrørende ikke-erhvervsmæssigt dyrehold, som medfører en risiko for forurening af grundvand eller forurening af grundvand, skal det indberettes under krav 1.1.

Der gøres opmærksom på følgende byggeblade, der under visse betingelser, som fremgår eksplicit af byggebladene, dispenserer fra reglerne:

- Løsdriftstalde med dybstrøelse uden fast bund og afløb for ammekøer og ungdyr m.v.,
- Løsdriftstalde med dybstrøelse uden fast bund og afløb for får og geder til mælke- og kødproduktion,
- Indretning og drift af udendørs sohold samt
- Økologiske slagtekyllinger.

2.2 INDHOLD I KONTROLLEN

Som udgangspunkt er staldbyggeri og lignende godkendt af kommunens byggesagsafdeling. Normalt er staldbyggerier og faste installationer derfor indrettet i overensstemmelse med delkrav 1-9.

Kontrollen bør derfor særligt rettes mod forhold, hvor der er slid, skader eller nedbrud i gulve og lignende, som kan føre til utilsigtet forurening. Eller tilfælde, hvor der konstateres overløb f.eks. som følge af stoppede afløb eller hvor restvand eller afløb ikke føres til beholder.

Hvis der er forhold du er i tvivl om f.eks. om et byggeri eller en installation er godkendt, kan du kontakte kommunen.

2.3 EKSEMPLER

Krav 1.7:

- Ingen fast bund
- Ingen opsamling af saftafløb, rist eller lign.
- Ingen afløb til beholder

HUSK krav 1.1

Hvis der er risiko for eller en forurening af grundvandet

Krav 1.7:

- Fast bund, men med store revner
- Manglende afløb
- Manglende tagreuder
- Ingen opsamling til beholder

HUSK krav 1.1

Hvis der er risiko for eller en forurening af grundvandet

Krav 1.7 og krav 1.1:

- Overløb
- Risiko for forurening af grundvandet
- Intet hensigtsmæssigt afløbssystem
- Manglende tætte ledninger/rør
- Manglende vedligeholdelse af pumpebrønd
- Tjek liste I og liste II

2.4 FOKUSSPØRGSMÅL

Delkrav	Spørgsmål
1	Er stalde og lignende ud-/opført og indrettet således, at forurening af grundvand og overfladevand ikke kan ske?
1	Har gulvene et hensigtsmæssigt afløbssystem?
1	Kalvehytter skal stå på fast støbt bund med korrekte afløbsforhold. Alternativt skal de være placeret på arealer, hvor næringsstofferne kan udnyttes i en efterfølgende afgrøde.
2	Er gulvene i stalde og lignende udført af bestandige materialer , som er uigennemtrængelige for fugt ?
2	Er materialevalget hensigtsmæssigt ift. funktionen?
3	Kan gulvene i stalde og lignende modstå påvirkninger fra dyr og redskaber?
3	Er gulvene uden revner, sprækker eller huller?
4	Føres afløb gennem tætte, lukkede ledninger?
4	Kan afløb modstå evt. pumpetryk ?
4	Er afløb udført af aut. kloakmester og i overensstemmelse med bygningsreglementet ?
5	Føres afløb fra stald(e) til beholder for flydende husdyrgødning?
6	Føres restvand til separat beholder eller til beholder for flydende husdyrgødning?
6	Findes på ejendommen et malkerum eller andet lokale, hvor vask af f.eks. foderrekvisitter, produkter fra husdyrhold eller lignende finder sted?
7	Er stalde og lignende, afløb fra stalde, samle- og pumpebrønde ren-og vedligeholdte – herunder beskyttet mod tæring?
8	I pelsdyrhaller: Hvordan opsamles gødning og regnvand? Vandpytter og rent vand er ikke nødvendigvis en overtrædelse.
9	I pelsdyrhaller: Opsamling af gødning er det installeret med gødningsrender af mindst 28 cm bredde og med et halmlag under burene? Husk undtagelsen, se note 4

. BEDØMMELSE

SKEMA for krav 1.7, delkrav 1-3 og 7 Vedr. gulve, afløb m.v.

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Revner i gulv af en samlet længde på maks. 0,5 m med maks. 0,5 cm revnebredde	Mindre end 20 % af staldafsnittets samlede gulvareal	20-75 % af staldafsnittets samlede gulvareal	Mere end 75 % af staldafsnittets samlede gulvareal

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
OMFANG	Der er ikke konstateret en forurening	Forurening inden for egen bedrift	Forurening i nærområdet, dvs. de nærmeste naboer	Forurening i fjernområdet, herunder enhver form for forurening af/risiko for forurening af drikkevandsressourcer
VARIGHED	Mindre end 1 uge	1 uge til 1 måned	1 – 3 måneder	Over 3 måneder

SKEMA for krav 1.7, delkrav 4-7 vedr. afløb og restvand

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Manglende renholdelse og vedligeholdelse af afløb i stalde og/eller samle- og pumpebrønd fra stalde til beholder for flydende husdyrgødning/restvand	Afløb fører ikke gennem tætte lukkede ledninger og/eller Opsamling af restvand	Afløb fra stalde fører ikke til beholder for flydende husdyrgødning/restvand. Afløb kan ikke modstå pumpetryk

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
OMFANG	Der er ikke konstateret en forurening	Forurening inden for egen bedrift	Forurening i nærområdet, dvs. de nærmeste naboer	Forurening i fjernområdet, herunder enhver form for forurening af/risiko for forurening af drikkevandsressourcer
VARIGHED	Mindre end 1 uge	1 uge til 1 måned	1 – 3 måneder	Over 3 måneder

SKEMA for krav 1.7, delkrav 8 – 9 Pelsdyrhaller skal være indrettet m.v.

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Manglende overholdelse: Bliver gødning og regnvand sammenblandet Står der vand i en eller flere pelsdyrhaller eller mellem pelsdyrhallerne, er burene ikke holdt tørt og er der således mulighed for spild fra vandingsystemet der giver anledning til afstrømning eller nedsivning af gødningsstoffer.	Gødning føres til afløb gennem ledninger, der er utætte eller ikke er lukkede ⁵ . Manglende halmlag under burene - husk undtagelse ⁶ Gødningsrender mindre end 28 cm bredde - husk undtagelse ⁷	Afløb fører ikke til separat beholder
OMFANG	Der er ikke konstateret en forurening	Forurening inden for egen bedrift	Forurening i nærområdet, dvs. de nærmeste naboer	Forurening i fjernområdet, herunder enhver form for forurening af/risiko for forurening af drikkevandsressourcer/grundvand
VARIGHED	Mindre end 1 uge	1 uge til 1 måned	1 – 3 måneder	Over 3 måneder

⁵ De fleste minkfarme er indrettet med gødningsrender, hvor gødningen enten manuelt eller automatisk skubbes hen i en faldstamme, hvorfra gødningen via rørføringer i jorden ledes til fortank eller direkte til gyllebeholder. Enkelte farme er indrettet sådan, at gødning fra gødningsrenderne i stedet skubbes ned i en opsamlingsbeholder, som efterfølgende tømmes over i gyllebeholderen via en slamsuger. Begge indretninger må anses for at opfylde det generelle krav om, at afløb fra stalde skal føres til beholder for flydende husdyrgødning.

⁶ Ikke krav om halmlag i (tidsmæssig) forbindelse med udmugning af halm.

⁷ Se note 4.

3.1 RETNINGSLINJE FOR BEDØMMELSE

BEDØMMELSE af krav 1.7, delkrav 1-3 og 7 Vedr. gulve, afløb m.v.

Alvor	Ved en vurdering af alvoren af en overtrædelse skal der som udgangspunkt indgå, om stalde og lignende er indrettet korrekt (delkrav 1), hvor stor en del af gulvet, herunder gyllekanaler og lignende, der ikke er udført af bestandige materialer, som er uigennemtrængelige for fugt (delkrav 2) eller hvor stor en del af gulvet, herunder gyllekanaler og lignende, der er ødelagt (delkrav 3), samt om gulvet, herunder gyllekanaler og lignende, er tilstrækkeligt renholdt og vedligeholdt (delkrav 7). Den endelige bedømmelse af alvoren af overtrædelsen må dog altid bero på en samlet vurdering af det konkrete forhold, fx om der rent faktisk er sket en forurening af grundvand eller overfladevand, eller om der alene er risiko herfor. I denne vurdering vil også omfanget af overtrædelsen kunne indgå jf. nedenfor.
Omfang	Omfanget af en overtrædelse fastslås navnlig under hensyntagen til, om den har vidtrækkende virkning eller er begrænset til selve bedriften. Ved en vurdering af omfanget af en overtrædelse vil der således som udgangspunkt kunne tages hensyn til, om forureningen eller risikoen for forurening kan konstateres på ejendommen, i nærområdet (nærmeste naboer) eller i fjernmiljøet (for eksempel forurening af grundvand). Ved "konstateres" forstås her, at forureningen eller risikoen for forurening kan dokumenteres. Dokumentation af risikoen for forurening kan underbygges ved beregninger eller lignende. Vurdering af omfang er altid en konkret vurdering afhængig af bl.a. jordbundsforhold, afstand til dræn, søer, vandløb, grundvandsmagasiner, drikkevandsboringer, nitratfølsomt indvindingsopland m.m. og vejrforhold i perioden, hvor overtrædelsen finder sted.
Varighed	Varigheden af en misligholdelse vurderes som udgangspunkt fra det tidspunkt, hvor misligholdelsen indtræder til det tidspunkt, hvor virkningen af misligholdelsen kan forventes at ophøre. Hvis ikke det er muligt at dokumentere eller fagligt vurdere, hvornår misligholdelsen er indtrådt, må varigheden fastlægges som perioden fra kontroltidspunkt til ophør af virkningen af det ulovlige forhold. Den tid, der medgår til at lovliggøre det ulovlige forhold, vil således kunne indgå ved en vurdering af varigheden af en overtrædelse (fx reparation af gulv).

BEDØMMELSE af krav 1.7, delkrav 4-9 vedr. afløb og restvand.

Alvor	Ved en vurdering af alvoren af en overtrædelse skal der som udgangspunkt indgå, om stalde og lignende, beholderen for restvand og afløb fra stalde, samle- og pumpebrønde er renholdt og vedligeholdt tilstrækkeligt (delkrav 7), om afløb føres gennem tætte ledninger, der kan modstå pumpetrykket (delkrav 4) og om afløb fra stalde føres til beholder for flydende husdyrgødning/restvand (delkrav 5 og 6) Afløb fører ikke til separate beholder, halmlag under burene, gødningsrender u. 28 cm bredde. (delkrav 8 og 9) Den endelige bedømmelse af alvoren af overtrædelsen må dog altid bero på en samlet vurdering af det konkrete forhold, fx om der er sket en forurening af grundvand eller
--------------	---

overfladevand, eller om der alene er risiko herfor. I denne vurdering vil også omfanget af overtrædelsen kunne indgå jf. nedenfor.

Omfang Omfanget af en overtrædelse fastslås navnlig under hensyntagen til, om den har vidtrækkende virkning eller er begrænset til selve bedriften. Ved en vurdering af omfanget af en overtrædelse vil der således som udgangspunkt kunne tages hensyn til, om forureningen eller risikoen for forurening kan konstateres på bedriften, i nærområdet (nærmeste naboer) eller i fjernmiljøet (fx forurening af grundvand). Ved "konstateres" forstås her, at forureningen eller risikoen for forurening kan dokumenteres. Dokumentation af risikoen for forurening kan underbygges ved beregninger eller lignende. Vurdering af omfang er altid en konkret vurdering afhængig af bl.a. jordbundsforhold, afstand til dræn, søer, vandløb, grundvandsmagasiner, drikkevandsboringer, nitratfølsomt indvindingsopland m.m. og vejrforhold i perioden, hvor overtrædelsen konstateres.

Varighed Varigheden af en misligholdelse vurderes som udgangspunkt fra det tidspunkt, hvor misligholdelsen indtræder til det tidspunkt, hvor virkningen af misligholdelsen kan forventes at ophøre. Hvis ikke det er muligt at dokumentere eller fagligt vurdere, hvornår misligholdelsen er indtrådt, må varigheden fastlægges som perioden fra kontroltidspunkt til ophør af virkningen af det ulovlige forhold. Den tid, der medgår til at lovliggøre det ulovlige forhold, vil således kunne indgå ved en vurdering af varigheden af en overtrædelse (fx reparation af afløb).

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Obs: Det er vigtigt, at beskrivelserne af kontrolfund er tilstrækkelig til at dokumentere vurderingen af hhv. alvor, omfang og varighed.

3.3 ADVARSLER

På baggrund af en vurdering af overtrædelsen, er det muligt at overtrædelser kan opnå en samlet karakter på 5 eller derunder. Dermed er det muligt at give advarsler på dette krav.

4. NATIONALE REGLER

Hvis der konstateres overtrædelser, kan det være en god ide, at orientere kommunen, da de gennemfører nationale tilsyn af samme område.

1.8 – Opbevaringskapacitet for husdyrgødning, afgasset vegetabilsk biomasse, ensilagesaft og restvand

1. DELKRAV

1. For husdyrbrug eller andre landbrugsbedrifter, der oplagrer husdyrgødning eller afgasset vegetabilsk biomasse, skal opbevaringsanlæg for husdyrgødning have en kapacitet, der er tilstrækkelig til, at udbringningen kan ske i overensstemmelse med reglerne for anvendelse af husdyrgødning, afgasset vegetabilsk biomasse, ensilagesaft og restvand. Opbevaringsanlæg til husdyrgødning skal dog mindst have en kapacitet svarende til 6 måneders tilførsel. Den tilstrækkelige opbevaringskapacitet vil normalt svare til mindst 9 måneders tilførsel, dog normalt mindst 7 måneders tilførsel for kvægbrug, hvor mindst 2/3 af den producerede mængde kvælstof i husdyrgødningen stammer fra kvæg, og hvor dyrene går ude i sommerhalvåret. Kravet om opbevaringskapacitet kan opfyldes ved, at der foreligger skriftlige aftaler om levering af husdyrgødning eller afgasset vegetabilsk biomasse til opbevaring på anden ejendom eller levering til fælles biogasanlæg, gødningsbehandlingsanlæg eller gødningsopbevaringsanlæg.
2. Tilførslen opgøres som den mængde husdyrgødning, der produceres i det givne tidsrum, beregnet ud fra, at dyrene er på stald, samt hvad der i øvrigt tilledes anlægget, herunder vaskevand og ensilagesaft. Ved opgørelsen kan gødning opbevaret som kompost eller fast gødning i markstak dog fraregnes. Såfremt der foreligger specielle forhold, eksempelvis hvor kødkvæg går ude en stor del af året, skal opbevaringskapaciteten minimum svare til den periode, hvor dyrene er på stald.
3. Anlæg, der udelukkende anvendes til opbevaring af ensilagesaft og restvand, skal have tilstrækkelig opbevaringskapacitet til, at udbringning kan ske miljømæssigt forsvarligt.

FORMÅL:

I praksis skal der være en tilstrækkelig opbevaringskapacitet for at opnå beskyttelse af grundvandet.

1.2 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Både krav 1.1 og krav 1.7 - 1.15 relaterer sig til beskyttelse af grundvand. Krav 1.7 - 1.15 anvendes forud for krav 1.1, men der kan forekomme situationer, hvor der kan være tale om en overtrædelse af både krav 1.1 og et af kravene i krav 1.7 - 1.15, eksempelvis hvor der er risiko for forurening af grundvand, samtidig med at reglerne om husdyrgødning i Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold er overtrådt.

Krav 1.1 omfatter ikke landbrugets almindelige spredning af sædvanlige gødningsstoffer.

Krav 1.7 – 1.15 kontrolleres også ved de kommunale miljøtilsyn:

- Husdyrbrug, der har en miljøgodkendelse, skal have et basistilsyn efter miljøtilsynsbekendtgørelsen i løbet af en treårig periode.

- Husdyrbrug, der er tilladt efter § 16 b i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., hvor der i tilladelsen er fastsat vilkår, jf. § 27, stk. 2, i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., som sikrer reduktion af ammoniakemissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik som følge af en ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år skal have et basistilsyn efter miljøtilsynsbekendtgørelsen i løbet af en treårig periode.
- Ejendomme med erhvervmæssigt dyrehold, som inden den 1. august 2017 er omfattet af regelmæssigt tilsyn efter reglerne i bekendtgørelse nr. 1519 af 7. december 2016 om miljøtilsyn, indtil kommunalbestyrelsen meddeler godkendelse eller tilladelse efter §§ 16 a eller 16 b i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., eller træffer afgørelse om, at ejendommen med erhvervmæssigt dyrehold ikke er omfattet af krav om godkendelse eller tilladelse efter §§ 16 a eller 16 b skal have et basistilsyn efter miljøtilsynsbekendtgørelsen i løbet af en seksårig periode.

Staldbyggeri og lignende er som hovedregel godkendt gennem den kommunale sagsbehandling. Normalt er staldbyggeri og faste installationer derfor godkendt ved opførelsen og i overensstemmelse med landbrugets byggeblade.

Hvis der er forhold du er i tvivl om, vil mange relevante informationer kunne fås ved henvendelse til kommunen (byggetilladelse, afløbsplaner, miljøgodkendelse, resultater af tidligere landbrugstilsyn m.v.).

Du kan desuden finde yderligere oplysninger om de kommunale tilsyn, vejledninger m.m. her:

<http://mst.dk/service/publikationer/publikationsarkiv/1994/apr/tilsyn-med-landbrug/>

<http://www2.mst.dk/Wiki/Husdyrvejledning.Husdyrgoedningsbekendtgørelsen.ashx>

https://www.landbrugsinfo.dk/Byggeri/Byggeblade/Sider/Oversigt_over_Landbrugets_Byggeblade.aspx

<https://www.landbrugsinfo.dk/Jura/Miljoegodkendelse/Sider/Husdyrgoedningsbekendtgørelsen.aspx>

1.3 DEFINITIONER

Ikke erhvervmæssigt dyrehold	<p>Ved ikke erhvervmæssigt dyrehold forstås et dyrehold der ikke overskrider størrelsesgrænserne på:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) 30 høns og 2) 4 voksne hunde med hvalpe under 18 uger samt 3) et dyrehold med enten <ol style="list-style-type: none"> a) 2 malkekøer eller ammekøer med tilhørende kalve (op til 6 måneder), b) 4 stykker kvæg, der ikke er omfattet af litra a, c) 4 heste med tilhørende føl (op til 12 måneder), d) 2 søer med tilhørende smågrise (op til 40 kg), e) 15 producerede slagtesvin, f) 10 moderfår med lam (op til 12 måneder), g) 10 modergedder med kid (op til 12 måneder), h) andre dyretyper end nævnt i litra a-f eller g, hvis det samlede produktionsareal på ejendommen til disse dyretyper ikke overstiger 25 m², eller
-------------------------------------	---

	i) forskellige dyretyper sammensat efter litra a-g eller h, hvis den forholdsmæssige andel af hver dyretype efter litra a-g eller h, ikke tilsammen overstiger 100 pct Kilde: Bekendtgørelse om miljøregulering af visse aktiviteter
Staldafsnit	Et staldafsnit defineres som en enhed i et fast placeret husdyranlæg, der er adskilt fra andre dele af anlægget, således at emissioner, herunder ammoniak- og lugtemission, ikke umiddelbart kan spredes til andre dele af anlægget Kilde: Bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug

1.4 KRAVETS RELEVANS

Kravet er relevant at kontrollere såfremt bedriften oplagrer husdyrgødning eller overfører husdyrgødning til oplagring på en anden bedrift, f.eks. ved leje af gylletanke eller aftale om afsætning af husdyrgødning.

2. KONTROLMETODE

I forbindelse med forberedelse kan du undersøge, om der er elementer på ejendommen der kan have interesse at undersøge nærmere i forbindelse med det fysiske kontrolbesøg. Anvend f.eks. temalaget der viser placering af gylletanke. Vær dog opmærksom på, at temalaget ikke er fuldstændigt. Temalaget er baseret på indberetninger fra kommunerne.

Ved kontrolbesøget gennemgår du bedriften for muligheder for manglende kapacitet, med det formål at sikre, at der ikke sker en forurening af grundvandet. Hvis der skulle være en sådan mulighed, undersøg om der er vand, boring eller lignende i nærheden der kunne forårsage spredning eller hurtigere adgang til grundvandet (direkte forurening).

Tal desuden med landbruger - spørg ind til forholdene.

Husk at orientere kommunen, hvis der konstateres en overtrædelse af krav 1.1 på baggrund af en overtrædelse af krav 1.8

Der skal tages billeder af manglende opfyldelse af KO-krav(misligholdelse) samt af arealer, som umiddelbart i forbindelse med det fysiske kontrolbesøg, undersøges stalde og lignende bygninger for, om de lever op til delkravene. Hvis der konstateres mulige overtrædelser eller konkrete overtrædelser skal der tages billeder af manglende opfyldelse af KO-krav(misligholdelse) samt af arealer, som umiddelbart ikke kunne godkendes under den forudgående forberedelse. Billederne skal være ledsaget med en grundig og fyldestgørende beskrivelse.

Det er vigtigt, at en overtrædelse bliver grundig beskrevet og dokumenteret.

Beskrivelsen skal bestå af en forklaring om:

- bl.a. art/type/indhold, placering/lokalitet
- Målestoksforhold på en måde, som relaterer til bedømmelseskriterierne i karakterskemaet; alvor, omfang og varighed.

Billedteksten kan **ikke** fungere i stedet for beskrivelse af kontrolfundet, men skal virke som et godt supplement hertil. Kontrolfundet skal danne baggrund for karaktertildelingen

Ved revner i gulve og lign. skal det kunne sandsynliggøres, at der er tale om **gennemgående revner**, hvor der er risiko for nedsivning af gødning, restvand og lign.

2.1 BEMÆRKNINGER

Husdyrbrug eller andre landbrugsbedrifter, der oplagrer husdyrgødning, skal have en opbevaringskapacitet, der er tilstrækkelig til, at udbringning kan ske i overensstemmelse med reglerne for anvendelse og udbringning af husdyrgødning.

Ejendomme med et erhvervmæssigt dyrehold, eller som opbevarer gødning i mængder svarende til produktionen fra et erhvervmæssigt dyrehold, skulle efter tidligere regler udarbejde en samlet opgørelse over opbevaringskapaciteten inden 31. december 1994. Siden har alle ændringer skulle indsendes til kommunalbestyrelsen. Der skal derfor foreligge opdaterede oplysninger om opbevaringskapaciteten på alle ejendomme med erhvervmæssigt dyrehold eller som opbevarer husdyrgødning svarende til en produktion fra et erhvervmæssigt dyrehold. Normalt sker det ved udarbejdelse af en kapacitetserklæring, men det kan også ske ved anden dokumentation f.eks. ved beregning af gødningsproduktionen på ejendommen. I de fleste tilfælde er kravene til opbevaringskapacitet derfor sagsbehandlet og godkendt af kommunen.

I praksis bruges beregningsmetode fra SEGES og konsulenterklæring som dokumentation for tilstrækkeligt opbevaringskapacitet.

Opmærksomheden i kontrollen skal derfor særligt rettes mod tilfælde, hvor der er overløb eller synlige tegn på manglende opbevaringskapacitet f.eks. en fyldt møddingsplads eller beholder i perioden med forbud mod udbringning af husdyrgødning jf. krav 1.13 eller i perioder, hvor der ikke kan udbringes husdyrgødning på grund af vejrlig eller afgrøder

Hvis du er i tvivl om der er tilstrækkelig opbevaringskapacitet på ejendommen kan du bede om at se en **kapacitetserklæring**, bedriftens lagerregnskab for husdyrgødning eller lign. Hvis det ikke kan fremvises ved kontrollen eller eftersendes kan du evt. kontakte kommunen.

Hvis en overtrædelse har medført en risiko for forurening af grundvandet eller en konkret forurening af grundvandet, skal det vurderes, om overtrædelsen også skal indberettes under krav 1.1. Hvis der konstateres forhold vedrørende ikke-erhvervmæssigt dyrehold, som medfører en risiko for forurening af grundvand eller forurening af grundvand, skal det indberettes under krav 1.1.

Hvis **aftale om levering af husdyrgødning** til opbevaring på anden ejendom eller levering til fælles biogasanlæg, gødningsbehandlingsanlæg eller gødningsopbevaringsanlæg ikke foreligger på skrift, er kravet til opbevaringskapacitet ikke opfyldt. Leveringsaftalen kan indsendes som led i høringsprocessen, såfremt at den var gældende på kontroltidspunktet og ikke kunne forevises som nævnt ovenstående.

2.2 INDHOLD I KONTROLLEN

Kontrollen bør særligt rettes mod forhold, hvor bedriftens opbevaringskapacitet ikke er tilstrækkelig, f.eks. i forhold til mængden af husdyr på bedriften eller der er overløb på tanke m.m. Hvis der foreligger leveringsaftale, kapacitetserklæring, lagerregnskab eller lignende, skal du dokumentere dokumenterne i form af billeder. Disse lægges på sagen i Captia, foruden at blive sendt til landbruger i forbindelse med en evt. høring.

2.4 FOKUSSPØRGSMÅL

Delkrav	Spørgsmål
1	Er opbevaringskapaciteten tilstrækkelig iht. at udbringning kan ske i overensstemmelse med reglerne herfor?
1	Kan skriftlig(e) leveringsaftale(r) forevises?
	Går dyrene ude i sommerhalvåret ? Ja, kapacitet = 7 mdr. / Nej, kapacitet = 9 mdr. omregningsfaktor; 1,5 m ³ staldgødning pr. m ² møddingsbund (randbelægningen (2 m) indgår ikke i dette areal).
	Er der et usædvanligt spild af vand via afløb til beholder, som kan have betydning for gødningsbeholderens kapacitet?
	Kan der fremvises anmeldelser, tilladelser eller godkendelser af opbevaringsbeholderen (gylletank eller gødningsplads)
	Er der særlige tilladelser – flytning af gylle eksempelvis
3	Anlæg, som udelukkende anvendes til opbevaring af ensilagesaft og restvand, skal også overholde reglerne ift. kapacitet og udbringning.

3. BEDØMMELSE

SKEMA for krav 1.8 delkrav 1 - 3

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Mangler opbevaringskapacitet til op til 1 måned	Mangler opbevaringskapacitet til 1 - 2 måneder	Mangler opbevaringskapacitet til over 2 måneder
OMFANG	Der er ikke konstateret en forurening	Forurening inden for egen bedrift	Forurening i nærområdet, dvs. de nærmeste naboer	Forurening i fjernområdet, herunder enhver form for forurening af/risiko for forurening af drikkevandsressourcer
VARIGHED	Mindre end 1 uge	1 uge til 1 måned	1-3 måneder	Over 3 måneder

3.1 RETNINGSLINJE FOR BEDØMMELSE

BEDØMMELSE af krav 1.8 delkrav 1 - 3

Alvor	Ved en vurdering af alvoren af en overtrædelse skal der som udgangspunkt indgå, hvor mange måneders opbevaringskapacitet til husdyrgødning, der mangler. Den endelige bedømmelse af alvoren af overtrædelsen må dog altid bero på en samlet vurdering af det konkrete forhold, fx om der som følge af overtrædelsen er sket overløb fra gyllebeholder med heraf følgende forurening af grundvand eller overfladevand, eller om der er risiko herfor. I denne vurdering vil også omfanget af overtrædelsen kunne indgå jf. nedenfor. Vedrørende udbringning af husdyrgødning henvises der til krav 1.13 og 1.15.
Omfang	Omfanget af en overtrædelse fastslås navnlig under hensyntagen til, om den har vidtrækkende virkning eller er begrænset til selve bedriften. Ved en vurdering af omfanget af en overtrædelse vil der således som udgangspunkt kunne tages hensyn til, om forureningen eller risikoen for forurening kan konstateres på bedriften, i nærområdet (nærmeste naboer) eller i fjernmiljøet (fx forurening af grundvand). Ved "konstateres" forstås her, at forureningen eller risikoen for forurening kan dokumenteres. Dokumentation af risikoen for forurening kan underbygges ved beregninger eller lignende. Vurdering af omfang er altid en konkret vurdering afhængig af bl.a. jordbundsforhold, afstand til dræn, søer, vandløb, grundvandsmagasiner, drikkevandsboringer, nitrutfølsomt indvindingsopland m.m. og vejrforhold i perioden hvor overtrædelsen konstateres. Det vil formentlig være meget sjældent, at overtrædelse af krav 1.8 rækker ud over egen bedrift, dog jævnfør ovennævnte.
Varighed	Varigheden af en misligholdelse vurderes som udgangspunkt fra det tidspunkt, hvor misligholdelsen indtræder til det tidspunkt, hvor virkningen af misligholdelsen kan forventes at ophøre. Hvis ikke det er muligt at dokumentere eller fagligt vurdere, hvornår misligholdelsen er indtrådt, må varigheden fastlægges som perioden fra kontroltidspunkt til ophør af virkningen af det ulovlige forhold. Den tid, der medgår til at lovliggøre det ulovlige forhold, vil således kunne indgå ved en vurdering af varigheden af en overtrædelse (fx udvidelse af opbevaringskapaciteten). Spørg

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Obs: Det er vigtigt, at beskrivelserne af kontrolfund er tilstrækkelig til at dokumentere vurderingen af hhv. alvor, omfang og varighed.

3.3 ADVARSLER

På baggrund af en vurdering af overtrædelsen, er det muligt at overtrædelser kan opnå en samlet karakter på 5 eller derunder. Dermed er det muligt at give advarsler på dette krav. **Husk** at afdække med landbruger hvor længe det tager at få forholdet i orden igen

4. NATIONALE REGLER

Hvis der konstateres overtrædelser, kan det være en god ide, at orientere kommunen, da de gennemfører nationale tilsyn af samme område.

1.9 – Opbevaring af fast husdyrgødning og bundfald

1. DELKRAV

1. Oplagring af fast gødning og bundfald må kun ske på møddinger, der er indrettet som angivet i **delkrav 3, punkt a-f**, eller i lukkede containere, placeret på et befæstet areal med tæthed, som angivet i **delkrav 3, punkt e-g**, og med afløb til en møddingsaftbeholder eller lignende⁸ eller efter reglerne for opbevaring af flydende husdyrgødning.
2. Opbevaringsanlæg for husdyrgødning skal tømmes så ofte, at de ikke løber over. Er møddingen begrænset af en randbelægning, må der ikke lægges gødning på denne. Møddingen skal i øvrigt benyttes på en sådan måde, at gødning ikke flyder uden for møddingen eller der er risiko herfor.
3. For opbevaringsanlæg til fast husdyrgødning gælder, at:
 - a) Møddinger skal indrettes således, at overfladevand fra omliggende arealer og tage ikke kan løbe ind på møddingarealet.
 - b) Møddingsaft skal bortledes gennem dertil indrettede afløb.
 - c) Møddingens sidebegrænsning skal som minimum bestå af en 1 m. høj mur eller en 2 m. bred randbelægning.⁹
 - d) Randbelægning og belægning ved indkørsel i møddingen skal som minimum have 3 % fald mod afløb. Møddingbund skal som minimum have 1 % fald mod afløb.
 - e) Møddingbund og sidebegrænsning skal være udført af bestandige materialer, som er uigennemtrængelige for fugt.
 - f) Møddingbund og sidebegrænsning skal udføres således, at de kan modstå påvirkningerne, dels fra køretøjer og redskaber ved fyldning og tømning, dels fra den oplagrede gødning.
 - g) Møddinger, lukkede containere til opbevaring af fast gødning og afløb fra møddinger skal ren- og vedligeholdes, herunder beskyttes mod tæring, så de begrænser forurening fra dyreholdet til vandmiljøet
4. For afløb fra opbevaringsanlæg til fast husdyrgødning gælder, at:
 - a) Møddinger skal udføres således, at der er afløb fra laveste punkt, og at tilstopning undgås.
 - b) Afløbet dimensioneres og udføres ifølge DS 432 Norm for afløbsinstallationer.
 - c) Afløbet skal føres til en beholder.
 - d) Afløb fra mødding og samle- og pumpebrønd¹⁰ skal føres gennem tætte, lukkede ledninger.

⁸ Vær dog opmærksom på de særlige regler der gælder for fast gødning, der kan defineres som kompost (se krav 1.10). Vær også opmærksom på at øvrige markmøddinger, kan være etableret efter særlig tilladelse fra kommunen.

⁹ Kommunalbestyrelsen kan tillade en anden form for begrænsning, der giver tilsvarende sikkerhed for opsamling af møddingsaften.

¹⁰ Overtrædelse der vedrører samle- og pumpebrønde, som har forbindelse til flere anlæg, for eksempel stald (krav 1.7) og mødding (krav 1.9), skal kun indberettes under det mest relevante krav

e) Afløb, der kommer under pumpetryk, skal udføres således, at de kan modstå påvirkninger fra pumpetrykket.

f) Afløb med tilhørende brønde skal udføres af autoriserede kloakmestre i overensstemmelse med forskrifter for afløb, som er anført i bygningsreglementet.

5. For opbevaring af fast gødning i marken gælder:
Opbevaring af fast gødning i markmødding må kun ske efter kommunalbestyrelsens tilladelse. Kommunalbestyrelsen kan, for landbrugsejendomme i landsbyer, i særlige tilfælde tillade opbevaring af fast gødning i markmødding, hvis det godtgøres, at det ikke er muligt at opnå en miljømæssig tilfredsstillende opbevaring i tilknytning til staldene. En tilladelse skal være ledsaget af sådanne vilkår for placering, indretning og drift af markmøddingen, at der ikke opstår risiko for forurening af grundvandet, og at der ikke kan ske afledning til vandløb (herunder dræn), søer større end 100 m² og kystvande. For markmøddinger gælder i øvrigt afstandskrav som for nævnt i note 6¹¹

1.1 FORMÅL

1.2 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Både krav 1.1 og krav 1.7 - 1.15 relaterer sig til beskyttelse af grundvand. Krav 1.7 - 1.15 anvendes forud for krav 1.1, men der kan forekomme situationer, hvor der kan være tale om en overtrædelse af både krav 1.1 og et af kravene i krav 1.7 - 1.15, eksempelvis hvor der er risiko for forurening af grundvand, samtidig med at reglerne om husdyrgødning i Bekendtgørelse om erhvervmæssigt dyrehold er overtrådt.

Krav 1.1 omfatter ikke landbrugets almindelige spredning af sædvanlige gødningsstoffer.

Krav 1.7 – 1.15 kontrolleres også ved de kommunale miljøtilsyn:

- Husdyrbrug, der har en miljøgodkendelse, skal have et basistilsyn efter miljøtilsynsbekendtgørelsen i løbet af en treårig periode.
- Husdyrbrug, der er tilladt efter § 16 b i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., hvor der i tilladelsen er fastsat vilkår, jf. § 27, stk. 2, i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., som sikrer reduktion af ammoniakemissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik som følge af en ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år skal have et basistilsyn efter miljøtilsynsbekendtgørelsen i løbet af en treårig periode.
- Ejendomme med erhvervmæssigt dyrehold, som inden den 1. august 2017 er omfattet af regelmæssigt tilsyn efter reglerne i bekendtgørelse nr. 1519 af 7. december 2016 om miljøtilsyn, indtil kommunalbestyrelsen meddeler godkendelse eller tilladelse efter §§ 16 a eller 16 b i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., eller træffer afgørelse om, at ejendommen med erhvervmæssigt dyrehold ikke er omfattet af krav om godkendelse eller tilladelse efter §§ 16 a eller 16 b skal have et basistilsyn efter miljøtilsynsbekendtgørelsen i løbet af en seksårig periode.

Staldbyggeri og lignende er som hovedregel godkendt gennem den kommunale sagsbehandling. Normalt er staldbyggeri og faste installationer derfor godkendt ved opførelsen og i overensstemmelse med landbrugets byggeblade.

¹¹ Oplaget skal opfylde afstandskravene i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 6, stk. 1 nr. 1 – 3. 1) Til vandforsyningsanlæg til almen vandforsyning 50 m, 2) Til vandforsyningsanlæg, der ikke er til almen vandforsyning 25 m, 3) Til vandløb (herunder dræn) og søer over 100 m² 15 m. Afstandskrav til offentlig vej, privat fællesvej, levnedsmiddelvirksomhed, beboelse på samme ejendom og naboskel indgår ikke i bedømmelse af manglende overensstemmelse med krav 1.9. De indgår ikke i Nitratdirektivet.

Hvis der er forhold du er i tvivl om, vil mange relevante informationer kunne fås ved henvendelse til kommunen (byggetilladelse, afløbsplaner, miljøgodkendelse, resultater af tidligere landbrugstilsyn m.v.).

Du kan desuden finde yderligere oplysninger om de kommunale tilsyn, vejledninger m.m. her:

<http://mst.dk/service/publikationer/publikationsarkiv/1994/apr/tilsyn-med-landbrug/>

<http://www2.mst.dk/Wiki/Husdyrvejledning.Husdyrgoedningsbekendtgørelsen.ashx>

[https://www.landbrugsinfo.dk/Byggeri/Byggeblade/Sider/Oversigt over Landbrugets Byggeblade.aspx](https://www.landbrugsinfo.dk/Byggeri/Byggeblade/Sider/Oversigt_over_Landbrugets_Byggeblade.aspx)

<https://www.landbrugsinfo.dk/Jura/Miljøgodkendelse/Sider/Husdyrgoedningsbekendtgørelsen.aspx>

1.3 DEFINITIONER

Fast husdyrgødning	<p>Husdyrgødning er en fællesbetegnelse for fast husdyrgødning, ajle og gylle samt mave- og tarmindeholdet fra slagtede husdyr, forarbejdet og afgasset husdyrgødning, enhver blanding af husdyrgødning og afgasset vegetabilsk biomasse samt bundfald. Fast husdyrgødning består af faste ekskrementer og enhver blanding af faste ekskrementer med strøelse, herunder staldgødning, dybstrøelse og husdyrgødningsbaseret kompost, samt forarbejdet husdyrgødning med en tørstofprocent på mindst 12.. Ajle er urin adskilt fra den faste gødning, mens gylle er en sammenblanding af faste ekskrementer og ajle samt eventuel strøelse; mere end 2/3 af husdyrgødningen opbevares i dag som flydende husdyrgødning.</p> <p>Husdyrgødning har et alsidigt indhold af næringsstoffer, primært kvælstof, kalium, fosfor, magnesium og svovl foruden mikronæringsstofferne kobber, mangan og zink. Variationen i indholdet er stor, ikke blot mellem dyrearterne, men også mellem forskellige staldsystemer.</p> <p>I den faste staldgødning findes 70 – 75% af kvælstoffet i en svært omsættelig pulje af organisk bundet kvælstof. Den uorganiske del findes som ammonium, der kan optages direkte af planterne. I ajle bliver næsten alt kvælstof (i form af urinstof) hurtigt omdannet til ammonium. Problemet med denne ammonium (NH_4^+) er imidlertid, at den ved fraspaltning af brint let omdannes til luftarten ammoniak (NH_3), der kan fordampe og dermed gå tabt for planterne.</p> <p>Kilde: Gyldendal – den store danske http://denstoredanske.dk/Natur_og_milj%C3%B8/Landbrug_og_havebrug/G%C3%B8dskning_og_kalkning/g%C3%B8dning/g%C3%B8dning_(Husdyrg%C3%B8dning)</p>
Husdyrgødningsbaseret kompost	<p>Som hovedregel skal fast husdyrgødning, herunder dybstrøelse og husdyrgødningsbaseret kompost opbevares i en mødding med fast bund og afløb. Husdyrgødningsbaseret kompost må dog opbevares i marken såfremt tørstofprocenten er mindst 30 % for ethvert delparti. Dybstrøelse, der har ligget i en stald i 3-4 måneder i gennemsnit, er oftest så kompostlignende, at det kan opbevares i marken. Dybstrøelse fra fjerkræstalder kan være kompostlignende allerede efter 1-2 måneder.</p> <p>En undtagelse er dybstrøelse fra svinestalde uden separat gødeareal. Svin fordeler ikke gødningen naturligt over hele måtten, som f.eks. kvæg gør det, men gøder i stedet i afgrænsede områder. Der er derfor risiko for, at gødningsmåtten bliver uhomogen med områder hvor tørstofindholdet er betydeligt under 30 %. For at modvirke risikoen for udvaskning fra markstakke fra sådanne stalde, skal der udlægges betydelige mængder halm på jorden under markstakken, f.eks. et lag svarende til et stempelslag af en bigballe.</p> <p>I svinestalde med separat gødeareal, afsættes en meget stor del af gødningen her, og dybstrøelsen i lejearealet bliver mere homogen og tør. Den kompostlignende gødning fra lejearealet kan dermed umiddelbart opbevares i markstak, mens gødningen fra det separate gødeareal ikke kan opbevares i markstak.</p> <p>Gødningsmåtten under kalve- og svinehytter kan tilsvarende kompostlignende dybstrøelse opbevares i markstak forudsat stakken overdækkes.</p> <p>Kilde: MSTs hjemmeside: http://mst.dk/virksomhed-myndighed/landbrug/husdyrgoedning/vejledning-om-etablering-og-overdaekning-af-kompost/</p>

Mødding	Beholdning af staldgødning eller kompostgødning. Se gødning/fast husdyrgødning . Kilde: Gyldendal – den store danske http://www.denstoredanske.dk/Natur_og_milj%C3%B8/Landbrug_og_havebrug/Landbrugsmaskiner,_bygninger_og_redskaber/m%C3%B8dding
---------	--

1.4 KRAVETS RELEVANS

Kravet er relevant, at kontrollere, når der findes opbevaringsanlæg på eller i tilknytning til bedriften. Kravet er relevant, at indberette når bedriften oplagrer fast gødning – eller har rådighed over sådanne opbevaringsanlæg, som et led i driften.

2. KONTROLMETODE

Der skal tages billeder af manglende opfyldelse af KO-krav(misligholdelse) samt af arealer, som umiddelbart ikke kunne godkendes under den forudgående forberedelse. Billederne skal være ledsaget med en grundig og fyldestgørende beskrivelse.

Beskrivelsen skal bestå af en forklaring om:

- bl.a. art/type/indhold, placering/lokalitet
- Målestoksforhold på en måde, som relaterer til bedømmelseskriterierne i karakterskemaet; alvor, omfang og varighed.

Billedteksten kan **ikke** fungere i stedet for beskrivelse af kontrolfundet, men skal virke som et godt supplement hertil. Kontrolfundet skal danne baggrund for karaktertildelingen

Ved revner i bunde og lign. skal det kunne sandsynliggøres, at der er tale om **gennemgående revner**, hvor der er risiko for nedsivning af gødning, restvand og lign.

2.1 BEMÆRKNINGER

Hvis en overtrædelse har medført en risiko for forurening af grundvandet eller en konkret forurening af grundvandet, skal det vurderes, om overtrædelsen også skal indberettes under krav 1.1. Hvis der konstateres forhold vedrørende ikke-erhvervsmæssigt dyrehold, som medfører en risiko for forurening af grundvand eller forurening af grundvand, skal det indberettes under krav 1.1. Der gøres opmærksom på følgende byggeblad, der under visse betingelser, som fremgår eksplicit af byggebladet, dispenserer fra reglerne: "Containere til opbevaring af fast gødning fra heste, mink m.v.".

2.2 INDHOLD I KONTROLLEN

I forbindelse med forberedelsen undersøg billedmaterialet for muligheder for opbevaring af fast husdyrgødning. Undersøg også gerne billeder fra tidligere år, for at danne dig et overblik over udviklingen og eventuelt varighed.

I forbindelse med kontrolbesøget, spørg landbruger om hvor og hvor meget husdyrgødning han har opbevaret. Undersøg herefter anlæggende. Hovedformålet er at sikre dig, at der ikke sker en forurening fra anlæggende. Undersøg tillige at anlægget er velegnet til opbevaring af gødning og at det lever op til delkravene, samt at afløbene fungerer efter hensigten

2.3 EKSEMPLER

Krav 1.9:

- Manglende randbelægning 2 M
- Manglende mur 1 M
- Overløb?

HUSK krav 1.1

Hvis der er risiko for eller en forurening af grundvandet

Krav 1.9:

- Manglende fast bund
- Overløb
- Dræn
- Tilløb til fast beholder
- Afstand fra søer og vandløb

HUSK krav 1.1

Hvis der er risiko for eller en forurening af grundvandet

Delkrav	Spørgsmål
2 og 3	Oplagres fast gødning korrekt ift. kravteksten – dvs. i/på opbevaringsanlæg og ikke andre steder?
2	Er afløbsforhold, placering af fast gødning på mødding og i containere samt tæthed af det befæstede areal korrekt?
2	Er der risiko for at gødning flyder uden for opbevaringsanlægget pga. manglende tømning – eller er det allerede sket?
2	Er der gødning på randbelægning omkring møddingen?
2	Benyttes møddingen på en måde, så gødning flyder uden for møddingen – eller er der risiko herfor?
2	Løber der overfladevand fra omkringliggende arealer eller tage ind på opbevaringsanlægget?
3	Er møddingens sidebegrænsning korrekt – dvs. min. 1 meter høj mur eller 2 meter bred randbelægning (obs.- se krav 2!)? Hvis ikke, har landbruger så dokumentation for tilladelse fra kommunalbestyrelsen til anden form for begrænsning, der giver tilsvarende sikkerhed for opsamlingen af møddingssaften?
3	Har randbelægning og belægning ved indkørsel et fald på minimum 3 % mod afløb – dvs. løber møddingssaft i afløb fra randbelægning og ved indkørsel?

3	Har møddingsbund er fald på minimum 1 % mod afløb – dvs. løber møddingssaft mod afløb på dette areal?
3	Er møddingsbund og sidebegrænsning udført af bestandige materialer , som er uigennemtrængelige for fugt – dvs. er de tætte, ligger der møddingssaft uden for opbevaringsanlægget?
3	Er møddingsbund og sidebegrænsning udført således, at de kan modstå påvirkninger fra driften (køretøjer samt redskaber) og af den oplagrede gødning?
3	Er opbevaringsanlæg (mødding, lukkede containere) og afløb ren- og vedligeholdte - herunder beskyttet mod tæring?
4	Bortledes møddingssaft gennem afløb eller er afløbet tilstoppet – dvs. løber der møddingssaft andre steder hen end til afløb?
4	Er der afløb fra det laveste punkt i opbevaringsanlægget – dvs. løber møddingssaften i afløbet – eller er der andre punkter, hvor møddingssaften samles?
4	Er dimensioneringen af afløbet korrekt (jf. DS 432 Norm for afløbsinstallationer)?
4	Føres afløb til korrekt beholder – dvs. føres afløb til f.eks. møddingssaftbeholder eller lignende?
4	Føres afløb fra mødding samt samle- og pumpebrønd via tætte, lukkede ledninger – dvs. foregår afløb via åbne, utætte kanaler eller render?
4	Kan afløb modstå pumpetryk – dvs. er udførelsen og materialevalget hensigtsmæssigt, således at pumpetrykkets påvirkning af materialerne ikke nedsætter eller ødelægger deres funktion?
4	Er afløb og tilhørende brønde udført af autoriseret kloakmester i overensstemmelse med forskrifter for afløb i bygningsreglementet? – dvs. spørg landbrugeren om udførelsen af afløb og brønde?
5	Fast gødning må kun opbevares i marken med tilladelse fra kommunalbestyrelsen – dvs. spørg landbrugeren om denne har fast gødning liggende i marken OG har en tilladelse til dette? HAR landbrugeren en markmødding, så undersøg om afstandskravene (anført i fodnote 6) er overholdt?

3. BEDØMMELSE

SKEMA for krav 1.9, delkrav 1-2 vedr. drift af møddinger og opbevaringsanlæg for husdyrgødning

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	<1/2 m ³	1/2 – 2 m ³	2 – 5 m ³	> 5 m ³
OMFANG	Der er ikke konstateret en forurening	Forurening inden for egen bedrift	Forurening i nærområdet, dvs. de nærmeste naboer	Forurening i fjernområdet, herunder enhver form for forurening af/risiko for forurening af drikkevandsressourcer
VARIGHED	Mindre end 1 uge	1 uge til 1 måned	1 – 3 måneder	Over 3 måneder

SKEMA for krav 1.9, delkrav 3-4 vedr. indretningen og drift af opbevaringsanlæg til fast husdyrgødning og afløb herfra

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		1 overtrædelse	2 overtrædelser	3 overtrædelser og derover
OMFANG	Der er ikke konstateret en forurening	Forurening inden for egen bedrift	Forurening i nærområdet, dvs. de nærmeste naboer	Forurening i fjernområdet, herunder enhver form for forurening af/risiko for forurening af drikkevandsressourc er
VARIGHED	Mindre end 1 uge	1 uge til 1 måned	1 – 3 måneder	Over 3 måneder

SKEMA for krav 1.9, delkrav 5 vedr. fast gødning i marken

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Har ikke tilladelse, men har søgt om tilladelse og kan få det	Har ikke tilladelse, men kan få det	Har ikke tilladelse og kan ikke få det, men iværksætter øjeblikkeligt undersøgelse og afhjælpning af forureningen	Har ikke tilladelse og kan ikke få det
OMFANG	Der er ikke konstateret en forurening	Forurening inden for egen bedrift	Forurening i nærområdet, dvs. de nærmeste naboer	Forurening i fjernområdet, herunder enhver form for forurening af/risiko for forurening af drikkevandsressourcer
VARIGHED	Overtrædelse bringes til ophør inden for almindelig sagsbehandlingstid hos kommunalbestyrelsen (Dvs. ca. 14 dage). M.a.o. forsinkes sagsbehandlingen ikke som følge af, at ansøger ikke bidrager i nødvendigt omfang til at oplyse sagen. Karakteren 1 kan kun benyttes, hvis der kan gives tilladelse	Afhjælpningen sker inden 14, som er fristen for at søge tilladelse. Karakteren 2 kan kun benyttes, hvis der kan gives tilladelse	Der sker afhjælpning inden 3 måneder.	Afhjælpning kan ikke ske inden 3 måneder.

3.1 RETNINGSLINJE FOR BEDØMMELSE

BEDØMMELSE af krav 1.9, delkrav 1-2 vedr. drift af møddinger og opbevaringsanlæg for husdyrgødning

- Alvor** Ved en vurdering af alvoren af en overtrædelse skal det som udgangspunkt indgå, hvor meget fast husdyrgødning (m³), der ikke oplagres på møddinger, i lukkede containere eller i markmødding med tilladelse fra kommunalbestyrelsen, eller hvor stor en mængde fast husdyrgødning/gødningssaft, der er løbet uden for møddingspladsen som følge af manglende afløb (delkrav 1), samt hvor stor en mængde (m³) fast gødning der er løbet over mødding og container, grundet manglende tømning (delkrav 2). Den endelige bedømmelse af alvoren af overtrædelseren må dog altid bero på en samlet vurdering af det konkrete forhold, fx om fast gødning er opbevaret uforsvarligt, herunder om der er sket en forurening af grundvand eller overfladevand, eller om der er fremkaldt risiko herfor. I denne vurdering vil også omfanget af overtrædelseren kunne indgå jf. nedenfor.
- Vedrørende mangler i forbindelse med afløb opbevaring af fast/husdyrgødning henvises til **delkrav 1**.
- Vedrørende indretning (herunder udførelse/indretning samt drift og vedligehold) af opbevaringsanlæg til fast husdyrgødning henvises til **delkrav 3**.
- Vedrørende (herunder udførelse/indretning samt drift og vedligehold af) afløb fra opbevaringsanlæg til fast gødning henvises til **delkrav 4**.
- Vedrørende tilladelse til opbevaring af fast gødning i markmødding henvises til **delkrav 5**.
- Omfang** Omfanget af en overtrædelse fastslås navnlig under hensyntagen til, om den har vidtrækkende virkning eller er begrænset til selve bedriften. Ved en vurdering af omfanget af en overtrædelse vil der således som udgangspunkt kunne tages hensyn til, om forureningen eller risikoen for forurening kan konstateres på bedriften, i nærområdet (nærmeste naboer) eller i fjernmiljøet (f.eks. forurening af grundvand). Ved "konstateres" forstås her, at forureningen eller risikoen for forurening kan dokumenteres. Dokumentation af risikoen for forurening kan underbygges ved beregninger eller lignende. Vurdering af omfang er altid en konkret vurdering afhængig af bl.a. jordbundsforhold, afstand til dræn, søer, vandløb, grundvandsmagasiner, drikkevandsboringer, nitratfølsomt indvindingsopland m.m. og vejrforhold i perioden hvor overtrædelseren konstateres. Desuden skal der tages hensyn til kvælstofindholdet i den type gødning, som overtrædelseren vedrører.
- Varighed** Varigheden af en misligholdelse vurderes som udgangspunkt fra det tidspunkt, hvor misligholdelsen indtræder til det tidspunkt, hvor virkningen af misligholdelsen kan forventes at ophøre. Hvis ikke det er muligt at dokumentere eller fagligt vurdere, hvornår misligholdelsen er indtrådt, må varigheden fastlægges som perioden fra kontroltidspunkt til ophør af virkningen af det ulovlige forhold. Den tid, der medgår til at lovliggøre det ulovlige forhold, vil således kunne indgå ved en vurdering af varigheden af en overtrædelse (fx reparation af afløb).

BEDØMMELSE af krav 1.9, delkrav 3-4 vedr. indretningen og drift af opbevaringsanlæg til fast husdyrgødning og afløb herfra

- Alvor** Ved en vurdering af alvoren af en overtrædelse skal det som udgangspunkt indgå, hvor mange overtrædelser der er tale om for så vidt angår indretning og drift af opbevaringsanlæg til fast husdyrgødning. Hvert punkt under delkrav 3 (a-g) og 4 (a-f) udgør 1 overtrædelse. Hvis der indgår flere elementer i et punkt, skal blot ét af elementerne under punktet være overtrådt for, at der foreligger "1 overtrædelse". Den endelige bedømmelse af alvoren af overtrædelserne må dog altid bero på en samlet vurdering af det konkrete forhold, fx om der er sket en forurening af grundvand eller overfladevand, eller om der alene er risiko herfor. I denne vurdering vil også omfanget af overtrædelserne kunne indgå, jf. nedenfor.
- Omfang** Omfanget af en overtrædelse fastslås navnlig under hensyntagen til, om den har vidtrækkende virkning eller er begrænset til selve bedriften. Ved en vurdering af omfanget af en overtrædelse vil der således som udgangspunkt kunne tages hensyn til, om forureningen eller risikoen for forurening kan konstateres på bedriften, i nærområdet (nærmeste naboer) eller i fjernmiljøet (fx forurening af grundvand). Ved "konstateres" forstås her, at forureningen eller risikoen for forurening kan dokumenteres. Dokumentation af risikoen for forurening kan underbygges ved beregninger eller lignende. Vurdering af omfang er altid en konkret vurdering afhængig af bl.a. jordbundsforhold, afstand til dræn, søer, vandløb, grundvandsmagasiner, drikkevandsboringer, nitratfølsomt indvindingsopland m.m. og vejrforhold i perioden hvor overtrædelserne konstateres.
- Varighed** Varigheden af en misligholdelse vurderes som udgangspunkt fra det tidspunkt, hvor misligholdelsen indtræder til det tidspunkt, hvor virkningen af misligholdelsen kan forventes at ophøre. Hvis ikke det er muligt at dokumentere eller fagligt vurdere, hvornår misligholdelsen er indtrådt, må varigheden fastlægges som perioden fra kontroltidspunkt til ophør af virkningen af det ulovlige forhold. Den tid, der medgår til at lovliggøre det ulovlige forhold, vil således kunne indgå ved en vurdering af varigheden af en overtrædelse (fx reparation af møddingsplads).
-

BEDØMMELSE af krav 1.9, delkrav 5 vedr. fast husdyrgødning i marken

Alvor	Ved en vurdering af alvoren af en overtrædelse skal det som udgangspunkt indgå, om der kunne have været givet tilladelse til opbevaring af fast husdyrgødning i markmødding, såfremt der var blevet søgt herom.
Omfang	Omfanget af en overtrædelse fastslås navnlig under hensyntagen til, om den har vidtrækkende virkning eller er begrænset til selve bedriften. Ved en vurdering af omfanget af en overtrædelse vil der således som udgangspunkt kunne tages hensyn til, om forureningen eller risikoen for forurening kan konstateres på bedriften, i nærområdet (nærmeste naboer) eller i fjernmiljøet (fx forurening af grundvand). Ved "konstateres" forstås her, at forureningen eller risikoen for forurening kan dokumenteres. Dokumentation af risikoen for forurening kan underbygges ved beregninger eller lignende. Vurdering af omfang er altid en konkret vurdering afhængig af bl.a. jordbundsforhold, afstand til dræn, søer, vandløb, grundvandsmagasiner, drikkevandsboringer, nitratfølsomt indvindingsopland m.m. og vejforhold i perioden hvor overtrædelsen finder sted.
Varighed	Varigheden af en misligholdelse vurderes som udgangspunkt fra det tidspunkt, hvor misligholdelsen indtræder til det tidspunkt, hvor virkningen af misligholdelsen kan forventes at ophøre. Hvis ikke det er muligt at dokumentere eller fagligt vurdere, hvornår misligholdelsen er indtrådt, må varigheden fastlægges som perioden fra kontroltidspunkt til ophør af virkningen af det ulovlige forhold. Den tid, der medgår til at lovliggøre det ulovlige forhold, vil således kunne indgå ved en vurdering af varigheden af en overtrædelse (fx indhentning af fornødne tilladelser).

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Obs: Det er vigtigt, at beskrivelserne af kontrolfund er tilstrækkelig til at dokumentere vurderingen af hhv. alvor, omfang og varighed.

3.3 ADVARSLER

På baggrund af en vurdering af overtrædelsen, er det muligt at overtrædelser kan opnå en samlet karakter på 5 eller derunder. Dermed er det muligt at give advarsler på dette krav.

4. NATIONALE REGLER

Hvis der konstateres overtrædelser, kan det være en god ide, at orientere kommunen, da de gennemfører nationale tilsyn af samme område.

1.10 – Opbevaring af husdyrgødningsbaseret kompost i marken

1. DELKRAV

1. Husdyrgødningsbaseret kompost med et tørstofindhold på mindst 30 % må oplagres i marken. Oplaget skal opfylde afstandskravene¹² og må ikke medføre risiko for forurening af grund- eller overfladevand. Markstakken skal overdækkes med vandtæt materiale straks efter udlægning. Husdyrgødningsbaseret kompost må højst oplagres samme sted i marken i 12 måneder, og en markstak må ikke placeres samme sted igen før efter 5 år. I forbindelse med udbringning må der i marken placeres midlertidig oplag af kompost uden overdækning i op til en uge.

1.1 FORMÅL

1.2 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Både krav 1.1 og krav 1.7 - 1.15 relaterer sig til beskyttelse af grundvand. Krav 1.7 - 1.15 anvendes forud for krav 1.1, men der kan forekomme situationer, hvor der kan være tale om en overtrædelse af både krav 1.1 og et af kravene i krav 1.7 - 1.15, eksempelvis hvor der er risiko for forurening af grundvand, samtidig med at reglerne om husdyrgødning i Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold er overtrådt.

Krav 1.1 omfatter ikke landbrugets almindelige spredning af sædvanlige gødningsstoffer.

Krav 1.7 – 1.15 kontrolleres også ved de kommunale miljøtilsyn:

- Husdyrbrug, der har en miljøgodkendelse, skal have et basistilsyn efter miljøtilsynsbekendtgørelsen i løbet af en treårig periode.
- Husdyrbrug, der er tilladt efter § 16 b i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., hvor der i tilladelsen er fastsat vilkår, jf. § 27, stk. 2, i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., som sikrer reduktion af ammoniakemissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik som følge af en ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år skal have et basistilsyn efter miljøtilsynsbekendtgørelsen i løbet af en treårig periode.
- Ejendomme med erhvervsmæssigt dyrehold, som inden den 1. august 2017 er omfattet af regelmæssigt tilsyn efter reglerne i bekendtgørelse nr. 1519 af 7. december 2016 om miljøtilsyn, indtil kommunalbestyrelsen meddeler godkendelse eller tilladelse efter §§ 16 a eller 16 b i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., eller træffer afgørelse om, at ejendommen med erhvervsmæssigt dyrehold ikke er omfattet af krav om godkendelse eller tilladelse efter §§ 16 a eller 16 b skal have et basistilsyn efter miljøtilsynsbekendtgørelsen i løbet af en seksårig periode.

Staldbyggeri og lignende er som hovedregel godkendt gennem den kommunale sagsbehandling. Normalt er staldbyggeri og faste installationer derfor godkendt ved opførelsen og i overensstemmelse med landbrugets byggeblade.

¹² Oplaget skal opfylde afstandskravene i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 6, stk. 1 nr. 1 - 3) 1) Til almene vandindvindingsanlæg 50 m, 2) Til ikke almene vandindvindingsanlæg 25 m, 3) Til vandløb (herunder dræn) og søer større end 100 m² 15 m. Afstandskrav til offentlig vej, privat fællesvej, levnedsmiddelvirksomhed, beboelse på samme ejendom og naboskel indgår ikke i bedømmelse af manglende overensstemmelse med krav 1.10. De indgår ikke i nitratdirektivet.

Hvis der er forhold du er i tvivl om, vil mange relevante informationer kunne fås ved henvendelse til kommunen (byggetilladelse, afløbsplaner, miljøgodkendelse, resultater af tidligere landbrugstilsyn m.v.).

Du kan desuden finde yderligere oplysninger om de kommunale tilsyn, vejledninger m.m. her:

<http://mst.dk/service/publikationer/publikationsarkiv/1994/apr/tilsyn-med-landbrug/>

<http://www2.mst.dk/Wiki/Husdyrvejledning.Husdyrgoedningsbekendtgoerelsen.ashx>

https://www.landbrugsinfo.dk/Byggeri/Byggeblade/Sider/Oversigt_over_Landbrugets_Byggeblade.aspx

<https://www.landbrugsinfo.dk/Jura/Miljoegodkendelse/Sider/Husdyrgoedningsbekendtgoerelsen.aspx>

1.3 DEFINITIONER

Fast husdyrgødning	<p>Husdyrgødning er en fællesbetegnelse for fast husdyrgødning, ajle og gylle samt mave- og tarmindeholdet fra slagtede husdyr, forarbejdet og afgasset husdyrgødning, enhver blanding af husdyrgødning og afgasset vegetabilsk biomasse samt bundfald. Fast husdyrgødning består af faste ekskrementer og enhver blanding af faste ekskrementer med strøelse, herunder staldgødning, dybstrøelse og husdyrgødningsbaseret kompost, samt forarbejdet husdyrgødning med en tørstofprocent på mindst 12. Ajle er urin adskilt fra den faste gødning, mens gylle er en sammenblanding af faste ekskrementer og ajle samt eventuel strøelse; mere end 2/3 af husdyrgødningen opbevares i dag som flydende husdyrgødning.</p> <p>Husdyrgødning har et alsidigt indhold af næringsstoffer, primært kvælstof, kalium, fosfor, magnesium og svovl foruden mikronæringsstofferne kobber, mangan og zink. Variationen i indholdet er stor, ikke blot mellem dyrearterne, men også mellem forskellige staldsystemer.</p> <p>I den faste staldgødning findes 70 – 75 % af kvælstoffet i en svært omsættelig pulje af organisk bundet kvælstof. Den uorganiske del findes som ammonium, der kan optages direkte af planterne. I ajle bliver næsten alt kvælstof (i form af urinstof) hurtigt omdannet til ammonium. Problemet med dette ammonium (NH₄⁺) er imidlertid, at den ved fraspaltning af brint let omdannes til luftarten ammoniak (NH₃), der kan fordampe og dermed gå tabt for planterne.</p> <p>Kilde: Gyldendal – den store danske http://denstoredanske.dk/Natur_og_milj%C3%B8/Landbrug_og_havebrug/G%C3%B8dsning_og_kalkning/g%C3%B8dning/g%C3%B8dning_(Husdyrg%C3%B8dning)</p>
Husdyrgødningsbase ret kompost	<p>Som hovedregel skal fast husdyrgødning, herunder dybstrøelse og husdyrgødningsbaseret kompost opbevares i en mødding med fast bund og afløb. Husdyrgødningsbaseret kompost må dog opbevares i marken såfremt tørstofprocenten er mindst 30 % for ethvert delparti. Dybstrøelse, der har ligget i en stald i 3-4 måneder i gennemsnit, er oftest så kompostlignende, at det kan opbevares i marken. Dybstrøelse fra fjerkræstalde kan være kompostlignende allerede efter 1-2 måneder.</p> <p>En undtagelse er dybstrøelse fra svinestalde uden separat gødeareal. Svin fordeler ikke gødningen naturligt over hele måtten, som f.eks. kvæg gør det, men gøder i stedet i afgrænsede områder. Der er derfor risiko for, at gødningsmåtten bliver uhomogen med områder hvor tørstofindholdet er betydeligt under 30 %. For at modvirke risikoen for udvaskning fra markstakke fra sådanne stalde, skal der udlægges betydelige mængder halm på jorden under markstakken, f.eks. et lag svarende til et stempelslag af en bigballe.</p> <p>I svinestalde med separat gødeareal, afsættes en meget stor del af gødningen her, og dybstrøelsen i lejearealet bliver mere homogen og tør. Den kompostlignende gødning fra lejearealet kan dermed umiddelbart opbevares i markstak, mens gødningen fra det separate gødeareal ikke kan opbevares i markstak. Gødningsmåtten under kalve- og svinehytter kan tilsvarende kompostlignende dybstrøelse opbevares i markstak forudsat stakken overdækkes.</p> <p>Kilde: MSTs hjemmeside: http://mst.dk/virksomhed-myndighed/landbrug/husdyrgoedning/vejledning-om-etablering-og-overdaekning-af-kompost/</p>
Mødding	<p>Beholdning af staldgødning eller kompostgødning. Se gødning/fast husdyrgødning. Kilde: Gyldendal – den store danske</p>

	http://www.denstoredanske.dk/Natur_og_milj%C3%B8/Landbrug_og_havebrug/Landbrugsmaskiner,_bygninger_og_redskaber/m%C3%B8dding
Konstatering	Ved "konstateres" forstås her, at forureningen eller risikoen for forurening kan dokumenteres. Dokumentation af risikoen for forurening kan underbygges ved beregninger eller lignende

1.4 KRAVETS RELEVANS

Kravet er relevant at kontrollere, såfremt at bedriften har en markstak af kompost fra dybstrøelse eller har en sådan til rådighed som led i landbrugsproduktionen.

2. KONTROLMETODE

Der skal tages billeder af manglende opfyldelse af KO-krav (misligholdelse) samt af arealer, som umiddelbart ikke kunne godkendes under den forudgående forberedelse. Billederne skal være ledsaget med en grundig og fyldestgørende beskrivelse.

Beskrivelsen skal bestå af en forklaring om:

- bl.a. art/type/indhold, placering/lokalitet
- Målestoksforhold på en måde, som relaterer til bedømmelseskriterierne i karakterskemaet; alvor, omfang og varighed.

Billedteksten kan **ikke** fungere i stedet for beskrivelse af kontrolfundet, men skal virke som et godt supplement hertil. Kontrolfundet skal danne baggrund for karaktertildelingen

2.1 BEMÆRKNINGER

For dette krav defineres husdyrgødningsbaseret **kompost som dybstrøelse**, som har gennemgået en komposteringsproces i stalden eller på en møddingsplads. For husdyrgødningsbaseret kompost, der opbevares i marken, skal tørstofprocenten være mindst 30 % for ethvert delparti. Dybstrøelse, der har ligget i en stald i mindst 3-4 måneder i gennemsnit, vil ofte være så kompostlignende, at det kan opbevares i marken som kompost. Dybstrøelse fra fjerkræstalde kan være kompostlignende og dermed opfylde tørstofkravet, allerede efter 1-2 måneder. Til overdækning skal benyttes vandtæt materiale, fx plastfolie eller vandtæt presenning.

Dybstrøelse fra svinestalde uden separat gødeareal kan ikke uden videre opbevares i markstakke. Svin fordeler ikke gødningen naturligt over hele måtten, som fx kvæg gør, men gøder i stedet i afgrænsede områder. Der er derfor risiko for, at gødningsmåtten bliver uhomogen med områder, hvor tørstofindholdet er betydeligt under 30 %. For at modvirke risikoen for udvaskning fra markstakke fra sådanne stalde, skal der udlægges betydelige mængder halm på jorden under markstakken, fx et lag svarende til et stempelslag af en bigballe. I svinestalde med separat gødeareal afsættes en meget stor del af gødningen her, og dybstrøelsen i lejearealet bliver mere homogen og tør. Den kompostlignende gødning fra lejearealet kan dermed umiddelbart opbevares i markstak, mens gødningen fra det separate gødeareal ikke kan opbevares i markstak. Gødningsmåtten fra kalve- og svinehytter skal først komposteres, inden den lægges i markstak.

Hvis overtrædelsen har medført en **risiko for forurening af grundvandet** eller en konkret forurening af grundvandet, skal det vurderes, om overtrædelsen også skal indberettes under krav 1.1. Hvis der konstateres forhold vedrørende ikke-erhvervs-mæssigt dyrehold, som medfører en risiko for forurening af grundvand eller forurening af grundvand, skal det indberettes under krav 1.1. Med ”opbevaring i marken” menes, at markstakken opbevares på et areal, hvor der efterfølgende dyrkes en afgrøde, som også høstes.

Markstakken skal **overdækkes med et vandtæt materiale straks efter udlægning**. Dette gælder også, selvom udlægningen foregår i et gødningshus eller lign. Er gødningen placeret i et gødningshus eller lign. uden samtidig at være indpakket i et tætsluttende vandtæt materiale, skal dette dog ikke udløse støttettræk, da en opbevaring i et gødningshus er tilstrækkeligt til opfyldelse af nitratdirektivets krav. Der

skal dog i denne situation gives meddelelse til den kommunale tilsynsmyndighed, da opbevaring i et gødningshus uden samtidig tæt indpakning i vandtæt materiale er en overtrædelse af husdyrgødningsbekendtgørelsens regler, der ud over hensynet til at undgå nedsivning af nitrater til grundvandet varetager hensynet til at undgå fordampning af ammoniak fra den opbevarede gødning.

En midlertidig opbevaring af kompost på marken i op til en uge i forbindelse med udbringning betragtes dog ikke som en egentlig oplagring og er derfor ikke omfattet af krav om overdækning. Markstakken skal således være overdækket på alle andre tidspunkter. Der gøres opmærksom på, at byggeblad om opbevaring af fiberfraktion i overdækket markstak under visse betingelser, som eksplicit fremgår af byggebladet, dispenserer fra reglerne.

Du kan læse mere om kravene til opbevaring af kompost i marken og krav til overdækning i Miljøstyrelsens vejledning om etablering og overdækning af kompost:

<http://mst.dk/virksomhed-myndighed/landbrug/husdyrgoedning/vejledning-om-etablering-og-overdaekning-af-kompost/>

2.2 INDHOLD I KONTROLLEN

Som anført ovenstående så følges Miljøstyrelsens tolkning af husdyrgødningsbaseret kompost i KO-sammenhænge og derfor er kompost defineret som dybstrøelse, der har gennemgået en komposteringsproces, jf. husdyrgødningsbekendtgørelsen.

I forbindelse med forberedelsen kan du undersøge billederne af ejendommens arealer, for at se om du kan genkende eventuelle markstakke. Gå gerne tilbage i tid for at undersøge om eventuelle stakke har ligget samme sted i lang tid.

I forbindelse med kontrollen på stedet skal du holde øje med eventuelle markstakke på ejendommen og om de er overdækkede.

Spørg landbruger om han har markstakke, hvad de består af, hvor længe de har ligget der og om de er overdækkede. Bemærk i den forbindelse, at den ansvarlige for driften er forpligtet til at føre årlig optegnelse over oplaget, herunder oplysninger om oplagingsperiode og oplagets placering. Optegnelserne skal opbevares i 5 år og kunne forevises på forlangende i forbindelse med kontrol, jf. husdyrgødningsbekendtgørelsen.

2.3 EKSEMPLER

Delkrav	Spørgsmål
1	Komposten (hele oplaget – ikke kun dele deraf) skal have et tørstofindhold på mindst 30 % - dvs. består hele oplaget af omsat dybstrøelse med korrekt tørstofindhold?
1	Er afstandskravene (jf. note 8 overholdt)?
1	Medfører oplaget risiko for forurening eller konkret forurening af grund- eller overfladevand?
1	Oplaget skal overdækkes med et vandtæt materiale straks – dvs. er oplaget overdækket med vandtæt materiale? – oplaget må være uoverdækket i op til 1 uge i perioder, hvor udbringning foretages.
1	Hvor længe har oplaget været placeret på denne lokalitet (max. 12 mdr.)? – dvs. tjek tilgængelige luftfotos.
1	Har der været placeret et oplag på denne lokalitet inden for de sidste 5 år? – dvs. tjek den krævede dokumentation og tilgængelige kort i IMK

4 FOKUSSPØRGSMÅL

Krav 1.10:

- Manglende overdækning
- Tjekke IMK/kontrol Gis for afstandskravet
- Saftafløb
- Erhvervsmæssig dyrhold? Er det en del af bedriften?
- Overdækningen skal være vandtæt

HUSK krav 1.1

Hvis der er risiko for eller en forurening af grundvandet

3. BEDØMMELSE

SKEMA for krav 1.10, delkrav 1

KARAKTER	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
KRITERIUM				
ALVOR		1 overskridelse af afstandskrav	<ul style="list-style-type: none"> ■ 2 overskridelser af afstandskrav og/eller ■ Oplag af kompost har medført risiko for forurening ■ Oplag af kompost er ikke overdækket, men der er ikke observeret saftafløb ■ Komposten er oplagret i marken samme sted over 12 måneder og har medført risiko for forurening ■ Komposten er placeret på samme sted indenfor 5 år og har medført risiko for forurening 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Flere overskridelser af afstandskrav og/eller ■ Oplag af husdyrgødningsbaseret kompost har medført forurening ■ Oplag af husdyrgødningsbaseret kompost er ikke overdækket, og der er observeret saftafløb ■ Komposten er oplagret i marken samme sted over 12 måneder og har medført forurening ■ Komposten er placeret på samme sted indenfor 5 år og har medført forurening
OMFANG	Der er ikke konstateret en forurening	Forurening inden for egen bedrift	Forurening i nærområdet, dvs. de nærmeste naboer	Forurening i fjernområdet, herunder enhver form for forurening af/risiko for forurening af drikkevandsressourcer
VARIGHED	1 uge	1 uge til 1 måned	1 – 3 måneder	Over 3 måneder

3.1 RETNINGSLINJE FOR BEDØMMELSE

BEDØMMELSE af krav 1.10, delkrav 1

Alvor Ved en vurdering af alvoren af en overtrædelse for oplagring af kompost i marken skal det som udgangspunkt indgå, hvor mange af afstandskravene, der er overskredet for så vidt angår afstand til enkelt vandindvindingsanlæg, fælles vandindvindingsanlæg og til vandløb (herunder dræn) og søer. Desuden skal det indgå i vurderingen, om der er sket en forurening, eller om der alene er fremkaldt risiko herfor. Den endelige bedømmelse af alvoren af overtrædelsen må dog altid bero på en samlet vurdering af det konkrete forhold. I denne vurdering vil også omfanget af overtrædelsen kunne indgå, jf. nedenfor.

Afstandskrav:

Til enkelt vandindvindingsanlæg:	25 m
Til fælles vandindvindingsanlæg:	50 m
Til vandløb (herunder dræn) og søer:	15 m

Afstandskravene skal opfyldes hver for sig.

Hvis tørstofindholdet er under 30 %, bedømmes overtrædelsen efter krav 1.9 – Opbevaring af fast husdyrgødning.

Omfang Omfanget af en overtrædelse fastslås navnlig under hensyntagen til, om den har vidtrækkende virkning eller er begrænset til selve bedriften. Ved en vurdering af omfanget af en overtrædelse vil der således som udgangspunkt kunne tages hensyn til, om forureningen eller risikoen for forurening kan konstateres på bedriften, i nærområdet (nærmeste naboer) eller i fjernmiljøet (fx forurening af grundvand). Ved ”konstateres” forstås her, at forureningen eller risikoen for forurening kan dokumenteres. Dokumentation af risikoen for forurening kan underbygges ved beregninger eller lignende. Vurdering af omfang er altid en konkret vurdering afhængig af bl.a. jordbundsforhold, afstand til dræn, søer, vandløb, grundvandsmagasiner, drikkevandsboringer, nitratfølsomt indvindingsopland m.m. og vejrforhold i perioden, hvor overtrædelsen konstateres.

Varighed Varigheden af en misligholdelse vurderes som udgangspunkt fra det tidspunkt, hvor misligholdelsen indtræder til det tidspunkt, hvor virkningen af misligholdelsen kan forventes at ophøre. Hvis ikke det er muligt at dokumentere eller fagligt vurdere, hvornår misligholdelsen er indtrådt, må varigheden fastlægges som perioden fra kontroltidspunkt til ophør af virkningen af det ulovlige forhold. Den tid, der medgår til at lovliggøre det ulovlige forhold, vil således kunne indgå ved en vurdering af varigheden af en overtrædelse (fx bortskaffelse af husdyrgødning, som ikke kan betegnes som kompost jf. husdyrgødningsbekendtgørelsen).

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Obs: Det er vigtigt, at beskrivelserne af kontrolfund er tilstrækkelig til at dokumentere vurderingen af hhv. alvor, omfang og varighed.

3.3 ADVARSLER

På baggrund af en vurdering af overtrædelsen, er det muligt at overtrædelser kan opnå en samlet karakter på 5 eller derunder. Dermed er det muligt at give advarsler på dette krav.

4. NATIONALE REGLER

Hvis der konstateres overtrædelser, kan det være en god ide, at orientere kommunen, da de gennemfører nationale tilsyn af samme område.

1.11 – Opbevaring af ensilage

1. DELKRAV

1. For opbevaring af ensilage gælder, at:

- a) Saftgivende ensilage, herunder ensilage af roetop, roeaffald og ikke-forvejret græs, skal opbevares i et ensilageopbevaringsanlæg
- b) Ikke-saftgivende ensilage skal opbevares i enten et ensilageopbevaringsanlæg eller indpakket i vandtæt materiale (uåbnede wrapballer) eller på markarealer, hvor næringsstofferne fra ensilagerester og lignende kan optages af de efterfølgende afgrøder.
- c) Åbnede wrapballer må uanset stk. 2 midlertidigt henligge uden for ensilageopbevaringsanlæg og markarealer, hvor næringsstofferne fra ensilagerester og lignende kan optages af de efterfølgende afgrøder, mens de er i anvendelse, når følgende betingelser er opfyldt:
 - a. De åbnede wrapballer skal opbevares på en måde, hvor der ikke er fare for afstrømning af ensilagesaft til vandløb, herunder dræn, søer større end 100 m² og kystvande.
 - b. Ensilagerester på arealet skal fjernes efter anvendelse af de enkelte wrapballer.
 - c. Opsamlede ensilagerester skal opbevares som anden ensilage eller fast husdyrgødning.
- d) Ensilageopbevaringsanlæg skal indrettes således, at overfladevand fra omliggende arealer og tage ikke kan løbe ind på ensilageopbevaringsanlægget.
- e) Ensilageopbevaringsanlæggets sidebegrænsning skal som minimum bestå af en 1 meter høj mur eller en 2 meter bred randbelægning. De 2 meter randbelægning skal som minimum have 3 pct. fald mod afløb. Ensilageopbevaringsanlæggets bund skal som minimum have 1 pct. fald mod afløb.
- f) Ensilageopbevaringsanlæggets bund og sidebegrænsning, skal være udført af bestandige materialer, som er uigennemtrængelige for fugt og skal kunne modstå påvirkninger fra indholdet og fra indlægning og udtagning.
- g) Ensilagesaft skal bortledes gennem dertil indrettede afløb.
- h) Ensilageopbevaringsanlæg skal udføres således, at der er afløb fra laveste punkt, og at tilstopning undgås. Afløbet dimensioneres og udføres ifølge DS 432 Norm for afløbsinstallationer. Afløbet skal føres til en beholder.
- i) På et ensilageopbevaringsanlæg må der ikke lægges ensilage på randbelægningen.
- j) Ensilageopbevaringsanlæg og afløb fra ensilageopbevaringsanlæg skal renholdes og vedligeholdes, herunder beskyttet mod tæring, så de begrænser forurening fra dyreholdet til vandmiljøet.
- k) Afløb fra ensilageopbevaringsanlæg skal føres gennem tætte, lukkede ledninger.
- l) Afløb, der kommer under pumpetryk, skal udføres således, at de kan modstå påvirkninger fra pumpetrykket.
- m) Afløb med tilhørende brønde skal udføres af autoriserede kloakmestre i overensstemmelse med forskrifter for afløb, som er anført i bygningsreglementet.
- n) På ensilageopbevaringsanlæg med randbelægning skal der altid være afløb i umiddelbar tilknytning til en randbelægning. Har ensilageopbevaringsanlægget mere end én randbelægning, kan det ene afløb erstattes af en rørledning til afløbet med tilstrækkelig kapacitet til at bortlede evt. saftafløb. Såfremt rørledningen er placeret uden for pladsen, skal denne overholde kravene i k-l.

1.2 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Både krav 1.1 og krav 1.7 - 1.15 relaterer sig til beskyttelse af grundvand. Krav 1.7 - 1.15 anvendes forud for krav 1.1, men der kan forekomme situationer, hvor der kan være tale om en overtrædelse af både krav 1.1 og et af kravene i krav 1.7 - 1.15, eksempelvis hvor der er risiko for forurening af grundvand, samtidig med at reglerne om husdyrgødning i Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold er overtrådt.

Krav 1.1 omfatter ikke landbrugets almindelige spredning af sædvanlige gødningsstoffer.

Krav 1.7 – 1.15 kontrolleres også ved de kommunale miljøtilsyn:

- Husdyrbrug, der har en miljøgodkendelse, skal have et basistilsyn efter miljøtilsynsbekendtgørelsen i løbet af en treårig periode.
- Husdyrbrug, der er tilladt efter § 16 b i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., hvor der i tilladelsen er fastsat vilkår, jf. § 27, stk. 2, i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., som sikrer reduktion af ammoniakemissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik som følge af en ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år skal have et basistilsyn efter miljøtilsynsbekendtgørelsen i løbet af en treårig periode.
- Ejendomme med erhvervsmæssigt dyrehold, som inden den 1. august 2017 er omfattet af regelmæssigt tilsyn efter reglerne i bekendtgørelse nr. 1519 af 7. december 2016 om miljøtilsyn, indtil kommunalbestyrelsen meddeler godkendelse eller tilladelse efter §§ 16 a eller 16 b i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., eller træffer afgørelse om, at ejendommen med erhvervsmæssigt dyrehold ikke er omfattet af krav om godkendelse eller tilladelse efter §§ 16 a eller 16 b skal have et basistilsyn efter miljøtilsynsbekendtgørelsen i løbet af en seksårig periode.

Staldbyggeri og lignende er som hovedregel godkendt gennem den kommunale sagsbehandling. Normalt er staldbyggeri og faste installationer derfor godkendt ved opførelsen og i overensstemmelse med landbrugets byggeblade.

Hvis der er forhold du er i tvivl om, vil mange relevante informationer kunne fås ved henvendelse til kommunen (byggetilladelse, afløbsplaner, miljøgodkendelse, resultater af tidligere landbrugstilsyn m.v.).

Du kan desuden finde yderligere oplysninger om de kommunale tilsyn, vejledninger m.m. her:

<http://mst.dk/service/publikationer/publikationsarkiv/1994/apr/tilsyn-med-landbrug/>

<http://mst.dk/virksomhed-myndighed/landbrug/husdyrgoedning/>

https://www.landbrugsinfo.dk/Byggeri/Byggeblade/Sider/Oversigt_over_Landbrugets_Byggeblade.aspx

<https://www.landbrugsinfo.dk/Jura/Miljoegodkendelse/Sider/Husdyrgoedningsbekendtgørelsen.aspx>

1.3 DEFINITIONER

Ensilage	Ensilage er vegetabiliske produkter, som ved opbevaring gennemgår en ensileringsproces. Derfor gælder reglerne også for eksempelvis kartoffelpulp og majs, der under oplagring med henblik på senere anvendelse i biogasanlæg ensilerer, men de gælder til gengæld ikke for eksempelvis ammoniakbehandlet halm og melasse.
Ikke forvejet græs	Græs der er snittet direkte fra marken og kørt direkte i silo eller lagt i stak på marken.

1.4 KRAVETS RELEVANS

Kravet er relevant at kontrollere, såfremt landbruger opbevarer ensilage på sin bedrift som led i landbrugsproduktionen eller har opbevaringsanlæg af denne art til rådighed.

2. KONTROLMETODE

Der skal tages billeder af manglende opfyldelse af KO-krav (misligholdelse) Billederne skal være ledsaget med en grundig og fyldestgørende beskrivelse.

Beskrivelsen skal bestå af en forklaring om:

- bl.a. art/type/indhold, placering/lokalitet
- målestoksforhold på en måde, som relaterer til bedømmelseskriterierne i karakterskemaet; alvor, omfang og varighed.

Billedteksten kan **ikke** fungere i stedet for beskrivelse af kontrolfundet, men skal virke som et godt supplement hertil. Kontrolfundet skal danne baggrund for karaktertildelingen

Ved revner i bunde og lign. skal det kunne sandsynliggøres, at der er tale om gennemgående revner, hvor der er risiko for nedsivning af gødning, restvand og lignende.

2.1 BEMÆRKNINGER

Bestemmelsen i 1.a gælder også for andre ensilage typer end de i 1.a nævnte. Der er lempeligere krav til opbevaring af ikke-saftgivende ensilage end til opbevaring af saftgivende ensilage. For en afklaring af begrebet ikke-saftgivende ensilage henvises til vedlagte notat, der er udarbejdet af landbrugserhvervet og tiltrådt af Miljøstyrelsen <http://mst.dk/media/131245/notat-vedroerende-ikke-saftgivende-ensilage.pdf>. I visse tilfælde kan eksempelvis majsensilage være saftgivende.

Der bør altid foretages en konkret vurdering af ensilagen i forbindelse med kontrol, og ikke alene lægges vægt på hvilken type ensilage, der er oplagt

Bemærk, at kravet om afløb fra ensilageopbevaringsanlægget ikke gælder for ensilageopbevaringsanlæg, der udføres som **tårnsiloer** (jf. f). Ensilageopbevaringsanlæg kan som hovedregel opføres uden godkendelse eller tilladelse, men kræver anmeldelse efter bygningsreglementet og husdyrgødningsbekendtgørelsen eller husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

Hvis overtrædelsen har medført en risiko for forurening af grundvandet eller en konkret forurening af grundvandet, skal det vurderes, om overtrædelsen også skal indberettes under **krav 1.1**. Hvis der konstateres forhold vedrørende ikke-erhvervsmæssigt dyrehold, som medfører en risiko for forurening af grundvand eller forurening af grundvand, skal det indberettes under krav 1.1.

2.2 INDHOLD I KONTROLLEN

I forbindelse med forberedelsen kan du undersøge billedmaterialet af bedriften og dermed give dig et indtryk af om der opbevares ensilage på bedriften.

I forbindelse med kontrollen på stedet, tal med landbruger. Spørg ind til om han opbevarer ensilage og hvordan. Undersøg pladsen for opbevaring af ensilage, for at se om den lever op til de krav som beskrives i kravet.

2.3 EKSEMPLER

2.4 FOKUSSPØRGSMÅL

Krav 1.11:

- Manglende randbelægning: 1 m høj mur eller 2 meter bred randbelægning og min. 3 pct. fald til afløb.
- Manglende afløb til beholder
- Ensilage må ikke lægges på randbelægningen

HUSK krav 1.1

Hvis der er risiko for eller en forurening af grundvandet.

Delkrav	Spørgsmål
1a	Er ensilagen saftafgivende? – dvs. test/tjek det. Der henvises til de indledende bemærkninger til dette afsnit for så vidt angår den nærmere vurdering af, om ensilage er saftgivende.
1b	Opbevares saftafgivende ensilage korrekt? – dvs. på et ensilageopbevaringsanlæg.
1b	Opbevares ikke-saftgivende ensilage korrekt? Tjek at ensilagen opbevares i et ensilageopbevaringsanlæg, som wrapballer eller på markarealer, hvor næringsstofferne fra afgrøderester og lignende kan optages af de efterfølgende afgrøder.
1c	Er der ensilagesaft ved/omkring oplaget? (Ensilagen kan som udgangspunkt have været tørt/ikke-saftafgivende, men kan efterfølgende have opsuget fugt/væske, hvorved den er blevet saftafgivende).
1b	Er der åbnede wrapballer, der henligger uden for et ensilageopbevaringsanlæg eller markarealer? Tjek, at ensilagen er anvendelig, dvs. ikke er rådnet, da wrapballen i modsat fald ikke lever op til kravet om at være i anvendelse. Tjek, at det omkringliggende område er friholdt for afgrøderester. Ved vurderingen af, om der er tale om et markareal, hvor næringsstofferne fra afgrøderester og lignende kan optages af de efterfølgende afgrøder, er det normalt tilstrækkeligt at konstatere, at arealet indgår i dyrkningsarealet modsat eksempelvis en gårdsplads.
1d, 1e, 1f	Opfylder ensilageopbevaringsanlægget indretningskravene mht. tilløb af vand fra omkringliggende arealer og tage, afløb, sidebegrænsning eller randbelægning, fald mod afløb ved hhv. randbelægning(3 %), indkørsel(3 %) og bund af ensilageopbevaringsanlægget (1 %), materialer, som er uigennemtrængelige for fugt, lovlige konstruktion af ensilageopbevaringsanlægget i bestandige materialer, således at anlægget kan modstå påvirkninger fra drift (indlægning og udtagning) samt fra ensilageindhold, ensilagesaft kan alene ledes bort via dertil indrettede afløb (lukkede, tætte ledninger, som kan modstå påvirkning, hvis afløb sættes under pumpetryk)?
1g	Ligger der ensilage på randbelægningen? – (2 meter randbelægning skal holdes fri for ensilage.)
1h	Ensilageopbevaringsanlægget samt afløb er ren- og vedligeholdte herunder beskyttet mod tæring?
1k	Er afløb med tilhørende brønde udført af autoriseret kloakmester i overensstemmelse med bygningsreglementet?

3. BEDØMMELSE

SKEMA for krav 1.11, delkrav 1

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		1 overtrædelse	2 overtrædelser	3 overtrædelser eller mere
OMFANG	Der er ikke konstateret en forurening	Forurening inden for egen bedrift	Forurening i nærområdet, dvs. de nærmeste naboer	Forurening i fjernområdet, herunder enhver form for forurening af/risiko for forurening af drikkevandsressourcer
VARIGHED	Mindre end 1 uge	1 uge til 1 måned	1 – 3 måneder	Over 3 måneder

3.1 RETNINGSLINJE FOR BEDØMMELSE

BEDØMMELSE af krav 1.11, delkrav 1

Alvor Ved en vurdering af alvoren af en overtrædelse skal det som udgangspunkt indgå, hvor mange overtrædelser, der er tale om, hvad angår ensilageopbevaring. Hvert punkt a-k kan udgøre en overtrædelse. Hvis der indgår flere elementer i et punkt, skal blot ét af elementerne under punktet være overtrådt for, at der foreligger "1 overtrædelse". Den endelige bedømmelse af alvoren af overtrædelserne må dog altid bero på en samlet vurdering af det konkrete forhold, fx om der er sket en forurening, eller om der alene er fremkaldt risiko herfor. I denne vurdering vil også omfanget af overtrædelserne kunne indgå, jf. nedenfor.

Omfang Omfanget af en overtrædelse fastslås navnlig under hensyntagen til, om den har vidtrækkende virkning eller er begrænset til selve bedriften. Ved en vurdering af omfanget af en overtrædelse vil der således som udgangspunkt kunne tages hensyn til, om forureningen eller risikoen for forurening kan konstateres på bedriften, i nærområdet (nærmeste naboer) eller i fjernmiljøet (fx forurening af grundvand). Ved "konstateres" forstås her, at forureningen eller risikoen for forurening kan dokumenteres. Dokumentation af risikoen for forurening kan underbygges ved beregninger eller lignende.

Varighed Varigheden af en overtrædelse vurderes som udgangspunkt fra det tidspunkt, hvor overtrædelsen er konstateret og til det tidspunkt, hvor virkningen af overtrædelsen kan forventes at ophøre. Hvis ikke det er muligt at dokumentere eller fagligt vurdere, hvornår overtrædelsen er indtrådt, må varigheden fastlægges som perioden fra kontroltidspunkt til ophør af virkningen af det ulovlige forhold. Den tid, der medgår til at lovliggøre det ulovlige forhold, vil således kunne indgå ved en vurdering af varigheden af en overtrædelse (fx flytning af ulovligt ensilageoplæg til lovlige lagerfaciliteter).

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Obs: Det er vigtigt, at beskrivelserne af kontrolfund er tilstrækkelig til at dokumentere vurderingen af hhv. alvor, omfang og varighed.

3.3 ADVARSLER

På baggrund af en vurdering af overtrædelsen, er det muligt at overtrædelser kan opnå en samlet karakter på 5 eller derunder. Dermed er det muligt at give advarsler på dette krav.

4. NATIONALE REGLER

Hvis der konstateres overtrædelser, kan det være en god ide, at orientere kommunen, da de gennemfører nationale tilsyn af samme område.

1.12 – Opbevaring af flydende gødning, samt ensilagesaft, afgasset vegetabilsk biomasse og restvand

1. DELKRAV

1.	Beholdere til flydende husdyrgødning, ensilagesaft, afgasset vegetabilsk biomasse og restvand skal være udført af materialer, som er uigennemtrængelige for fugt.
2.	Beholderne skal dimensioneres i forhold til kapaciteten, således at de kan modstå påvirkning, herunder fra omrøring, overdækning og tømning.
3.	Opbevaringsanlæg for flydende husdyrgødning samt ensilagesaft, afgasset vegetabilsk biomasse og restvand skal tømmes så ofte, at de ikke løber over.
4.	Beholdere for flydende husdyrgødning samt ensilagesaft, afgasset vegetabilsk biomasse og restvand skal renholdes og vedligeholdes, herunder beskyttet mod tæring, så de begrænser forurening fra dyreholdet til vandmiljøet.

1.1 FORMÅL

1.2 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Både krav 1.1 og krav 1.7 - 1.15 relaterer sig til beskyttelse af grundvand. Krav 1.7 - 1.15 anvendes forud for krav 1.1, men der kan forekomme situationer, hvor der kan være tale om en overtrædelse af både krav 1.1 og et af kravene i krav 1.7 - 1.15, eksempelvis hvor der er risiko for forurening af grundvand, samtidig med at reglerne om husdyrgødning i Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold er overtrådt.

Krav 1.1 omfatter ikke landbrugets almindelige spredning af sædvanlige gødningsstoffer.

Krav 1.7 – 1.15 kontrolleres også ved de kommunale miljøtilsyn:

- Husdyrbrug, der har en miljøgodkendelse, skal have et basistilsyn efter miljøtilsynsbekendtgørelsen i løbet af en treårig periode.
- Husdyrbrug, der er tilladt efter § 16 b i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., hvor der i tilladelsen er fastsat vilkår, jf. § 27, stk. 2, i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., som sikrer reduktion af ammoniakemissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik som følge af en ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år skal have et basistilsyn efter miljøtilsynsbekendtgørelsen i løbet af en treårig periode.
- Ejendomme med erhvervsmæssigt dyrehold, som inden den 1. august 2017 er omfattet af regelmæssigt tilsyn efter reglerne i bekendtgørelse nr. 1519 af 7. december 2016 om miljøtilsyn, indtil kommunalbestyrelsen meddeler godkendelse eller tilladelse efter §§ 16 a eller 16 b i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., eller træffer afgørelse om, at ejendommen med erhvervsmæssigt dyrehold ikke er omfattet af krav om godkendelse eller tilladelse efter §§ 16 a eller 16 b skal have et basistilsyn efter miljøtilsynsbekendtgørelsen i løbet af en seksårig periode.

Staldbyggeri og lignende er som hovedregel godkendt gennem den kommunale sagsbehandling. Normalt er staldbyggeri og faste installationer derfor godkendt ved opførelsen og i overensstemmelse med landbrugets byggeblade.

Hvis der er forhold du er i tvivl om, vil mange relevante informationer kunne fås ved henvendelse til kommunen (byggetilladelse, afløbsplaner, miljøgodkendelse, resultater af tidligere landbrugstilsyn m.v.).

Du kan desuden finde yderligere oplysninger om de kommunale tilsyn, vejledninger m.m. her:

<http://mst.dk/service/publikationer/publikationsarkiv/1994/apr/tilsyn-med-landbrug/>

<http://www2.mst.dk/Wiki/Husdyrvejledning.Husdyrgoedningsbekendtgørelsen.ashx>

[https://www.landbrugsinfo.dk/Byggeri/Byggeblade/Sider/Oversigt over Landbrugets Byggeblade.aspx](https://www.landbrugsinfo.dk/Byggeri/Byggeblade/Sider/Oversigt%20over%20Landbrugets%20Byggeblade.aspx)

<https://www.landbrugsinfo.dk/Jura/Miljøgodkendelse/Sider/Husdyrgoedningsbekendtgørelsen.aspx>

1.3 DEFINITIONER

Afgasset vegetabilsk biomasse	<p>Tilbageværende materiale efter produktion af biogas, hvor der udnyttes vegetabilsk biomasse eventuelt iblandet affald under forudsætning af, at andelen af iblandet affald ikke medfører, at reglerne om opbevaring og anvendelse i bekendtgørelse om anvendelse af affald til jordbrugsformål (Slambekendtgørelsen) finder anvendelse.</p> <p>Den afgassede biomasse kan forarbejdes på linje med husdyrgødningen. Forarbejdet gødning omfatter således både forarbejdet husdyrgødning og forarbejdet afgasset vegetabilsk biomasse. Ved en separationsproces vil fiberfraktionen blive omfattet af begrebet fast gødning uanset, om indgangsmaterialet er husdyrgødning eller afgasset vegetabilsk biomasse.</p> <p>Kilde: Husdyrgødningsbekendtgørelsen</p>
Ensilagesaft	<p>Væske, der løber fra ensilage, herunder sukkerroeaffald og lignende, under opbevaringen bortset fra væske, der betragtes som restvand.</p> <p>Kilde: Husdyrgødningsbekendtgørelsen</p>
Flydende husdyrgødning	<p>Flydende husdyrgødning: Ajle, gylle og møddingsaft samt enhver sammenblanding af fast gødning med ajle, gylle og møddingsaft samt forarbejdet husdyrgødning med en tørstofprocent under 12 og et kvælstofindhold over 0,3 kg N/ton.</p> <p>Kilde: Husdyrgødningsbekendtgørelsen</p>
Restvand	<p>Malkerumsvand samt vand fra vask af produkter fra husdyrhold, foderrekvisitter og lignende fra almindelig landbrugsdrift. Restvand omfatter desuden fraktioner fra forarbejdningsanlæg med en tørstofprocent under 12 og et kvælstofindhold under 0,3 kg N/ton.</p> <p>Væske fra ensilageopbevaringsanlæg med ikke-saftgivende ensilage og væske, der udelukkende er opsamlet fra ensilageopbevaringsanlæg senere end 1 måned fra ilægning af saftgivende ensilage, og vand fra vask af fjerkræstalde skal betragtes som restvand, hvis kvælstofindholdet er under 0,3 kg N/to</p> <p>Kilde: Husdyrgødningsbekendtgørelsen</p>
Konstateres	<p>Ved "konstateres" forstås her, at forureningen eller risikoen for forurening kan dokumenteres. Dokumentation af risikoen for forurening kan underbygges ved beregninger eller lignende.</p>

1.4 KRAVETS RELEVANS

Kravet er relevant at kontrollere, når bedriften benytter ovenstående opbevaringsanlæg eller har disse til rådighed, som led i landbrugsproduktionen.

2. KONTROLMETODE

Der skal tages billeder af manglende opfyldelse af KO-krav (misligholdelse). Billederne skal være ledsaget med en grundig og fyldestgørende beskrivelse.

Beskrivelsen skal bestå af en forklaring om:

- bl.a. art/type/indhold, placering/lokalitet
- Målestoksforhold på en måde, som relaterer til bedømmelseskriterierne i karakterskemaet; alvor, omfang og varighed.

Billedteksten kan **ikke** fungere i stedet for beskrivelse af kontrolfundet, men skal virke som et godt supplement hertil. Kontrolfundet skal danne baggrund for karaktertildelingen

Ved revner i gulve og lign. skal det kunne sandsynliggøres, at der er tale om **gennemgående revner**, hvor der er risiko for nedsivning af gødning, restvand og lign

2.1 BEMÆRKNINGER

Beholdere til opbevaring af flydende gødning, ensilagesaft, restvand m.v., skal leve op til husdyrgødningsbekendtgørelsens krav til styrke og tæthed. Beholderne kan som hovedregel opføres uden godkendelse, men kræver anmeldelse efter bygningsreglementet, husdyrgødningsbekendtgørelsen eller husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen. Miljøstyrelsen har i 2015 udgivet et vejledende byggeblad for gyllebeholdere <http://www2.mst.dk/Udgiv/publikationer/2015/04/978-87-93352-01-8.pdf>. Samtidigt skal der foretages et uafhængigt tilsyn med beholdere over 100 m² mindst hvert 10. år jf. bekendtgørelse om kontrol af beholdere til opbevaring af flydende husdyrgødning og ensilagesaft.

Du kan læse mere om beholderkontrol her: <http://www.beholderkontrol.dk/15240,2>

<http://mst.dk/service/publikationer/publikationsarkiv/2014/nov/vejledning-i-kontrol-af-gyllebeholdere/>

Hvis en overtrædelse har medført en risiko for forurening af grundvandet eller en konkret forurening af grundvandet, skal det vurderes, om overtrædelsen også skal indberettes under krav 1.1. Hvis der konstateres forhold vedrørende ikke-erhvervsmæssigt dyrehold, som medfører en risiko for forurening af grundvand eller forurening af grundvand, skal det indberettes under krav 1.1.

Der gøres opmærksom på følgende byggeblade, der under visse betingelser, som fremgår eksplicit af byggebladene, dispenserer fra reglerne:

- "Jordbassin/lagune beklædt med polymermembran til opbevaring af gylle" samt
- "Lagune beklædt med polymermembran til opbevaring af kartoffelrugtvand".

2.2 INDHOLD I KONTROLLEN

I forbindelse med forberedelsen af kontrollen, kan du undersøge billedmaterialet for at se om der er opbevaringsanlæg der kunne indikere at der opbevares flydende gødning, ensilagesaft, afgasset vegetabilsk biomasse eller restvand på bedriften.

I forbindelse med kontrollen på stedet, tal med landbruger. Spørg ind til om han opbevarer flydende gødning, ensilagesaft, afgasset vegetabilsk biomasse eller restvand på ejendommen ensilage og hvordan det opbevares. Undersøg stedet for opbevaring af materialerne, for at se om den lever op til de krav som beskrives i kravet.

2.3 EKSEMPLER

Krav 1.12:

- Beholder ikke vedligeholdt/tæring
- Risiko for overløb
- Skal være udført af materiale, som er uigennemtrængelige for fugt
- Er der en handlingsplan fra anden myndighed?

HUSK krav 1.1

Hvis der er risiko for eller en forurening af grundvandet.

Delkrav	Spørgsmål
1	Er beholdere til flydende husdyrgødning, ensilagesaft, afgasset vegetabilsk biomasse og restvand udført af materialer, som er uigennemtrængelige for fugt – dvs. trænger der fugt gennem beholderne?
2	Er beholderne dimensioneret korrekt ift. påvirkningerne fra driften – herunder tømning, omrøring og overdækning? – dvs. er beholderen dimensioneret korrekt ift. anvendelsen af den/dem?
3	Er der/har der været overløb fra beholderen – dvs. bliver den ikke tømt tit nok?
4	Er beholderne ren- og vedligeholdte – herunder beskyttet mod tæring?

3. BEDØMMELSE

SKEMA for krav 1.12, delkrav 1 - 4

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Beholderen er ikke renholdt og vedligeholdt tilstrækkeligt	Beholderen er udført af forkert materiale eller er dimensioneret for lille	Beholderen er udført af forkert materiale OG dimensioneret for lille, og /eller Opbevaringsanlæg flyder over
OMFANG	Der er ikke konstateret en forurening	Forurening inden for egen bedrift	Forurening i nærområdet, dvs. de nærmeste naboer	Forurening i fjernområdet, herunder enhver form for forurening af/risiko for forurening af drikkevandsressourcer
VARIGHED	Mindre end 1 uge	1 uge til 1 måned	1 – 3 måneder	Over 3 måneder

3.1 RETNINGSLINJE FOR BEDØMMELSE

BEDØMMELSE af krav 1.12, delkrav 1 - 4

Alvor	Ved en vurdering af alvoren af en overtrædelse skal det som udgangspunkt indgå, hvorvidt beholderen er udført af korrekt materiale (delkrav 1), er dimensioneret i forhold til kapaciteten (delkrav 2), tømmes så ofte at de ikke løber over (delkrav 3) samt renholdes og vedligeholdes tilstrækkeligt, herunder beskyttet mod tæring, (delkrav 4). Den endelige bedømmelse af alvoren af overtrædelsen må dog altid bero på en samlet vurdering af det konkrete forhold, fx om der er sket en forurening, eller om der alene er risiko herfor. I denne vurdering vil også omfanget af overtrædelsen kunne indgå, jf. nedenfor.
Omfang	Omfanget af en overtrædelse fastslås navnlig under hensyntagen til, om den har vidtrækkende virkning eller er begrænset til selve bedriften. Ved en vurdering af omfanget af en overtrædelse vil der således som udgangspunkt kunne tages hensyn til, om forureningen eller risikoen for forurening kan konstateres på bedriften, i nærområdet (nærmeste naboer) eller i fjernmiljøet (fx forurening af grundvand). Ved "konstateres" forstås her, at forureningen eller risikoen for forurening kan dokumenteres. Dokumentation af risikoen for forurening kan underbygges ved beregninger eller lignende. Vurdering af omfang er altid en konkret vurdering afhængig af bl.a. jordbundsforhold, afstand til dræn, søer, vandløb, grundvandsmagasiner, drikkevandsboringer, nitratfølsomt indvindingsopland m.m. og vejrforhold i perioden, hvor overtrædelsen konstateres.
Varighed	Varigheden af en misligholdelse vurderes som udgangspunkt fra det tidspunkt, hvor misligholdelsen indtræder til det tidspunkt, hvor virkningen af misligholdelsen kan forventes at ophøre. Hvis ikke det er muligt at dokumentere eller fagligt vurdere, hvornår misligholdelsen er indtrådt, må varigheden fastlægges som perioden fra kontroltidspunkt til ophør af virkningen af det ulovlige forhold. Den tid, der medgår til at lovliggøre det ulovlige forhold, vil således kunne indgå ved en vurdering af varigheden af en overtrædelse (fx reparation af beholder).

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelsesskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelsesskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelsesskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Obs: Det er vigtigt, at beskrivelserne af kontrolfund er tilstrækkelig til at dokumentere vurderingen af hhv. alvor, omfang og varighed.

3.3 ADVARSLER

På baggrund af en vurdering af overtrædelser, er det muligt at overtrædelser kan opnå en samlet karakter på 5 eller derunder. Dermed er det muligt at give advarsler på dette krav.

4. NATIONALE REGLER

Hvis der konstateres overtrædelser, kan det være en god ide, at orientere kommunen, da de gennemfører nationale tilsyn af samme område.

1.13 – Udbringningsperioder

1. DELKRAV

1. I perioden fra høst, dog senest 1. oktober, til 1. februar må der ikke udbringes flydende husdyrgødning, afgasset vegetabilsk biomasse, bundfald eller flydende affald (for så vidt angår flydende affald med et kvælstofindhold over 0,3 kg N pr. ton)¹³. Undtaget herfra er udbringning fra høst til 15. oktober på arealer med frøgræs, for hvilke der er indgået kontrakt med frøavlsfirma om levering af frø i den kommende sæson, og udbringning fra høst til 1. oktober på følgende arealer:
 - a) Etablerede, overvintrende fodergræsarealer, herunder marker med udlæg af græs eller kløvergræs udsået senest i forbindelse med forårssåningen. Undtagelsen omfatter dog ikke arealer med udlæg af græs eller kløvergræs i majs.
 - b) Arealer, hvor der den følgende vinter skal være vinterraps.
 - c) Arealer, hvor der senest 20. august etableres grøngødning med gul sennep, olieræddike eller gul sennep og olieræddike forud for sukkerroer, hvor der er indgået kontrakt med en sukkerfabrik om afsætning af sukkerroerne.¹⁴
2. I perioden fra 15. november til 1. februar må der ikke udbringes fast husdyrgødning, ensilagesaft, handelsgødning og fast affald (for så vidt angår fast affald med et kvælstofindhold over 0,3 kg N pr. ton).
3. I perioden fra 1. september til 1. marts må der ikke udbringes flydende husdyrgødning og flydende affald (for så vidt angår flydende affald med et kvælstofindhold over 0,3 kg N pr. ton) i flerårige afgrøder uden årlig høst
4. I perioden fra høst til 1. november må der ikke udbringes ensilagesaft medmindre udbringningen sker på bevoksede arealer eller på arealer, hvor der er afgrøder den følgende vinter.
5. I perioden fra høst til 20. oktober må der kun udbringes fast husdyrgødning og fast affald (for så vidt angår fast affald med et kvælstofindhold over 0,3 kg N pr. ton) til arealer, hvor der er afgrøder den følgende vinter.¹⁵

¹³ For så vidt angår udbringningsforbud for affald er der i krydsoverensstemmelsessammenhæng fastsat en bagatelgrænse, så udbringningsforbud omfatter affald med et kvælstofindhold over 0,3 kg N pr. ton.

¹⁴ BEK nr. 865 af 23. juni 2017, § 31, stk. 2: Når der i en af Danmarks Meteorologiske Institut (DMI) afgrænset region fra og med uge 30 og inden udgangen af uge 38, samlet set har været 30 % mere nedbør end klimanormalen ifølge opgørelser fra DMI for ugerne 30-38, og der inden for den pågældende region fra og med uge 21 og inden udgangen af uge 38, samlet set har været mere nedbør end klimanormalen ifølge opgørelser og definitioner fra DMI for ugerne 21-38, kan flydende husdyrgødning uanset stk. 1 udbringes indtil 15. oktober på arealer, der er omfattet af § 31, stk. 1, nr. 1-2, i kommuner, der helt eller hovedsageligt er beliggende i den pågældende region. Miljøstyrelsen annoncerer på internettet, hvilket kommuner der det pågældende år er omfattet af 1. pkt.

¹⁵ Der må dog udbringes fast husdyrgødning og fast affald i perioden fra høst til etablering af grøngødning på arealer omfattet af stk. 1, nr. 3.

1.1 FORMÅL

1.2 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Både krav 1.1 og krav 1.7 - 1.15 relaterer sig til beskyttelse af grundvand. Krav 1.7 - 1.15 anvendes forud for krav 1.1, men der kan forekomme situationer, hvor der kan være tale om en overtrædelse af både krav 1.1 og et af kravene i krav 1.7 - 1.15, eksempelvis hvor der er risiko for forurening af grundvand, samtidig med at reglerne om husdyrgødning i Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold er overtrådt.

Krav 1.1 omfatter ikke landbrugets almindelige spredning af sædvanlige gødningsstoffer.

Krav 1.7 – 1.15 kontrolleres også ved de kommunale miljøtilsyn:

- Husdyrbrug, der har en miljøgodkendelse, skal have et basistilsyn efter miljøtilsynsbekendtgørelsen i løbet af en treårig periode.
- Husdyrbrug, der er tilladt efter § 16 b i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., hvor der i tilladelsen er fastsat vilkår, jf. § 27, stk. 2, i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., som sikrer reduktion af ammoniakemissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik som følge af en ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år skal have et basistilsyn efter miljøtilsynsbekendtgørelsen i løbet af en treårig periode.
- Ejendomme med erhvervsmæssigt dyrehold, som inden den 1. august 2017 er omfattet af regelmæssigt tilsyn efter reglerne i bekendtgørelse nr. 1519 af 7. december 2016 om miljøtilsyn, indtil kommunalbestyrelsen meddeler godkendelse eller tilladelse efter §§ 16 a eller 16 b i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., eller træffer afgørelse om, at ejendommen med erhvervsmæssigt dyrehold ikke er omfattet af krav om godkendelse eller tilladelse efter §§ 16 a eller 16 b skal have et basistilsyn efter miljøtilsynsbekendtgørelsen i løbet af en seksårig periode.

Staldbyggeri og lignende er som hovedregel godkendt gennem den kommunale sagsbehandling. Normalt er staldbyggeri og faste installationer derfor godkendt ved opførelsen og i overensstemmelse med landbrugets byggeblade.

Hvis der er forhold du er i tvivl om, vil mange relevante informationer kunne fås ved henvendelse til kommunen (byggetilladelse, afløbsplaner, miljøgodkendelse, resultater af tidligere landbrugstilsyn m.v.).

Du kan desuden finde yderligere oplysninger om de kommunale tilsyn, vejledninger m.m. her:

<http://mst.dk/service/publikationer/publikationsarkiv/1994/apr/tilsyn-med-landbrug/>

<http://www2.mst.dk/Wiki/Husdyrvejledning.Husdyrgoedningsbekendtgørelsen.ashx>

https://www.landbrugsinfo.dk/Byggeri/Byggeblade/Sider/Oversigt_over_Landbrugets_Byggeblade.aspx

<https://www.landbrugsinfo.dk/Jura/Miljoegodkendelse/Sider/Husdyrgoedningsbekendtgørelsen.aspx>

1.3 DEFINITIONER

Afgasset vegetabilsk biomasse	Tilbageværende materiale efter produktion af biogas, hvor der udnyttes vegetabilsk biomasse eventuelt iblandet affald under forudsætning af, at andelen af iblandet affald ikke medfører, at reglerne om opbevaring og anvendelse i bekendtgørelse om anvendelse af affald til jordbrugsformål finder anvendelse.
Bundfald	Bundfald: Sedimenteret husdyrgødning i beholdere med flydende husdyrgødning, som ikke længere kan omrøres i beholderen.
Ensilagesaft	Væske, der løber fra ensilage, herunder sukkerroeffald og lignende, under opbevaringen bortset fra væske, der betragtes som restvand
Fast husdyrgødning	Faste ekskrementer og enhver blanding af faste ekskrementer med strøelse, herunder dybstrøelse og husdyrgødningsbaseret kompost, samt forarbejdet husdyrgødning med en tørstofprocent over eller lig med 12
Flydende gødning	Flydende husdyrgødning: Ajle, gylle og møddingsaft samt enhver sammenblanding af fast gødning med ajle, gylle og møddingsaft samt forarbejdet husdyrgødning med en tørstofprocent under 12 og et kvælstofindhold over 0,3 kg N/ton.
Handelsgødning	Uorganiske gødninger og urea, der indeholder hovednæringsstofferne N eller P.
Affald	Affald, der er optaget på bilag 1 til bekendtgørelse om anvendelse af affald til jordbrugsformål samt affald, der er tilladt anvendt til jordbrugsformål efter § 19 i lov om miljøbeskyttelse.
Restvand	Malkerumsvand samt vand fra vask af produkter fra husdyrhold, foderrekvisitter og lignende fra almindelig landbrugsdrift. Restvand omfatter desuden fraktioner fra forarbejdningsanlæg med en tørstofprocent under 12 og et kvælstofindhold under 0,3 kg N/ton. Væske fra ensilageopbevaringsanlæg med ikke-saftgivende ensilage og væske, der udelukkende er opsamlet fra ensilageopbevaringsanlæg senere end 1 måned fra ilægning af saftgivende ensilage, og vand fra vask af fjerkræstalder skal betragtes som restvand, hvis kvælstofindholdet er under 0,3 kg N/to

Konstateres

Ved "konstateres" forstås her, at forureningen eller risikoen for forurening kan dokumenteres. Dokumentation af risikoen for forurening kan underbygges ved beregninger eller lignende.

Kilde: Husdyrgødningsbekendtgørelsen

1.4 KRAVETS RELEVANS

Kravet er relevant at kontrollere i perioder, hvor udbringning ikke er tilladt iht. ovenstående.

2. KONTROLMETODE

Der skal tages billeder af manglende opfyldelse af KO-krav(misligholdelse) samt af arealer, som umiddelbart ikke kunne godkendes under den forudgående forberedelse. Billederne skal være ledsaget med en grundig og fyldestgørende beskrivelse.

Beskrivelsen skal bestå af en forklaring om:

- bl.a. art/type/indhold, placering/lokalitet
- Målestoksforhold på en måde, som relaterer til bedømmelseskriterierne i karakterskemaet; alvor, omfang og varighed.

Billedteksten kan **ikke** fungere i stedet for beskrivelse af kontrolfundet, men skal virke som et godt supplement hertil. Kontrolfundet skal danne baggrund for karaktertildelingen

2.1 BEMÆRKNINGER

Kravet er med virkning fra planperioden 2017/2018 udvidet til også at omfatte udbringning af fast og flydende affald med et kvælstofindhold over 0,3 kg N pr. ton.

Hvis overtrædelsen har medført en risiko for forurening af grundvandet eller en konkret forurening af grundvandet, skal det vurderes, om overtrædelsen også skal indberettes under krav 1.1. Hvis der konstateres forhold vedrørende ikke-erhvervsmæssigt dyrehold, som medfører en risiko for forurening af grundvand eller forurening af grundvand, skal det indberettes under krav 1.1.

For så vidt angår delkrav 1 og 3, gælder det, at grøngødningen

- a. ikke har kvælstof- eller fosfornorm,
- b. ikke er lovpligtig i henhold til Fødevarerministeriets regler
- c. samt at den først må nedvisnes eller nedpløjes efter 20. oktober.

2.2 INDHOLD I KONTROLLEN

I forbindelse med forberedelsen af kontrollen er det begrænset hvad du kan undersøge. Men du kan undersøge billedmaterialet for, om han opbevarer husdyrgødning eller ensilagesaft og dermed om der er mulighed for at han anvender det på arealerne.

I forbindelse med kontrollen på stedet, tal med landbruger. Spørg ind til om han anvender husdyrgødning og ensilagesaft på arealer og hvordan det udbringes. Kravet kontrolleres primært ved observation af udbringningen eller ved konstatering af udbringning på arealer, der ikke må udbringes på eller at det er udbragt uden for udbringningsperioderne.

2.3 EKSEMPLER

Krav 1.13: Skal kontrolleres visuelt

- Perioder kan eventuelt ses i realiseret gødningsplan/gødningsregnskab
- Er der etableret vinterafgrøder/afgrøder der må gødes i de forskellige perioder
- Afdække og interview landbruger om de faktiske udbringningstidspunkter.

Næringsstofbehov (Alle gødningsplaner) Høstår 2003

Mark: 5-1, 4.70 ha
Afgøde: Vårbyg foder
Aktiv plan: Anvendt plan
Lovnorm: Vårbyg/min. 2 års korn

	Mark	Forfrugt	Afgøde	Lov N-norm	Lov. u.	Dok. u.	N-regel	N-værdi	Lov N	G. udb.
	1-0	1 slæt+afgr	1 slæt+afgr	Græs, rent græs	7000.0	7000.0	Normal		293	8000.0
	1-1	Et-årig udtaget	Et-årig udtaget				Normal			
	2-0	1 slæt+afgr	Vinterhvede, fod	Vinterhvede foder/andre	70.0	70.0	Normal		149	70.0
	3-0	Vinterhvede, fod	Helsæd vårbyg	Vårsædhelsæd/andre f	5400.0	5400.0	Normal		110	6000.0
E	3-0		Græs afgør aug->	Græsudl./helsæd (el. ti	2500.0	2500.0	Normal		115	2500.0
	4-0	2 slæt+afgr	2 slæt+afgr	Græs, rent græs	8500.0	8500.0	Normal		320	8500.0
	5-1	Vinterhvede, fod	Vårbyg foder	Vårbyg/min. 2 års korn	53.0	53.0	ndtastet	20	149	53.0
	5-2	Vårbyg foder	Vinterhvede, fod	Vinterhvede foder/korn	70.0	70.0	Normal		171	70.0
	6-0	Vinterraps, non f	Helsæd vinterhv	Vintersædhelsæd	8000.0	8000.0	Indtastet		165	8000.0
E	6-0		Græs 1 slæt aug	Græsudl./helsæd (el. ti	2600.0	2600.0	60%		117	2600.0
	7-0	Helsæd vårbyg	1 slæt+afgr	Græs, rent græs	7000.0	7000.0	Normal		293	8000.0

3. UDFYLDELSE AF BEDØMMELSESSKEMA

SKEMA for krav 1.13, delkrav 1 - 5

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Ulovligt udbringningstidspunkt - på under 0.5 ha	Ulovligt udbringningstidspunkt - på 0.5 til 1 ha	Ulovligt udbringningstidspunkt - på over 1 ha
OMFANG	Der er ikke konstateret en forurening	Forurening inden for egen bedrift	Forurening i nærområdet, dvs. de nærmeste naboer	Forurening i fjernområdet, herunder enhver form for forurening af/risiko for forurening af drikkevandsressourcer
VARIGHED		Mindre end 6 måneder	6 – 12 måneder	Mere end 12 måneder

3.1 RETNINGSLINJE FOR BEDØMMELSE

BEDØMMELSE af krav 1.13, delkrav 1 - 4

- Alvor** Ved en vurdering af alvoren af en overtrædelse skal det som udgangspunkt indgå, om der er sket en overskridelse af udbringningstidspunkter. Den endelige bedømmelse af alvoren af overtrædelsen må dog altid bero på en samlet vurdering af det konkrete forhold. I denne vurdering vil også omfanget af overtrædelsen kunne indgå, jf. nedenfor.
- Omfang** Omfanget af en overtrædelse fastslås navnlig under hensyntagen til, om den har vidtrækkende virkning eller er begrænset til selve bedriften. Ved en vurdering af omfanget af en overtrædelse vil der således som udgangspunkt kunne tages hensyn til, om forureningen eller risikoen for forurening kan konstateres på bedriften, i nærområdet (nærmeste naboer) eller i fjernmiljøet (fx forurening af grundvand). Ved "konstateres" forstås her, at forureningen eller risikoen for forurening kan dokumenteres. Dokumentation af risikoen for forurening kan underbygges ved beregninger eller lignende. Vurdering af omfang er altid en konkret vurdering afhængig af bl.a. jordbundsforhold, afstand til dræn, søer, vandløb, grundvandsmagasiner, drikkevandsboringer, nitratfølsomt indvindingsopland m.m. og vejrforhold i perioden, hvor overtrædelsen konstateres.
- Varighed** Varigheden af en misligholdelse vurderes som udgangspunkt fra det tidspunkt, hvor misligholdelsen indtræder til det tidspunkt, hvor virkningen af misligholdelsen kan forventes at ophøre. Hvis ikke det er muligt at dokumentere eller fagligt vurdere, hvornår misligholdelsen er indtrådt, må varigheden fastlægges som perioden fra kontroltidspunkt til ophør af virkningen af det ulovlige forhold. Den tid, der medgår til at lovliggøre det ulovlige forhold, vil således kunne indgå ved en vurdering af varigheden af en overtrædelse.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Obs: Det er vigtigt, at beskrivelserne af kontrolfund er tilstrækkelig til at dokumentere vurderingen af hhv. alvor, omfang og varighed.

3.3 ADVARSLER

På baggrund af en vurdering af overtrædelsen, er det muligt at overtrædelser kan opnå en samlet karakter på 5 eller derunder. Dermed er det muligt at give advarsler på dette krav

4. NATIONALE REGLER

Hvis der konstateres overtrædelser, kan det være en god ide, at orientere kommunen, da de gennemfører nationale tilsyn af samme område.

1.14 – Udbringningsmetoder for husdyrgødning

1. DELKRAV

1.	Udgået
2.	Udbringning af flydende husdyrgødning og afgasset vegetabilsk biomasse må kun ske ved udlægning ved slange, slæbesko eller ved nedfældning.
3.	Tilførsel af husdyrgødning, afgasset vegetabilsk biomasse, bundfald og handelsgødning til arealerne skal ske med en udbringningsteknik, der sikrer en ensartet fordeling.

1.1 FORMÅL

1.2 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Både krav 1.1 og krav 1.7 - 1.15 relaterer sig til beskyttelse af grundvand. Krav 1.7 - 1.15 anvendes forud for krav 1.1, men der kan forekomme situationer, hvor der kan være tale om en overtrædelse af både krav 1.1 og et af kravene i krav 1.7 - 1.15, eksempelvis hvor der er risiko for forurening af grundvand, samtidig med at reglerne om husdyrgødning i Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold er overtrådt.

Krav 1.1 omfatter ikke landbrugets almindelige spredning af sædvanlige gødningsstoffer, bortset fra slam.

Krav 1.7 – 1.15 kontrolleres også ved de kommunale miljøtilsyn:

- Husdyrbrug, der har en miljøgodkendelse, skal have et basistilsyn efter miljøtilsynsbekendtgørelsen i løbet af en treårig periode.
- Husdyrbrug, der er tilladt efter § 16 b i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., hvor der i tilladelsen er fastsat vilkår, jf. § 27, stk. 2, i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., som sikrer reduktion af ammoniakemissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik som følge af en ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år skal have et basistilsyn efter miljøtilsynsbekendtgørelsen i løbet af en treårig periode.
- Ejendomme med erhvervsmæssigt dyrehold, som inden den 1. august 2017 er omfattet af regelmæssigt tilsyn efter reglerne i bekendtgørelse nr. 1519 af 7. december 2016 om miljøtilsyn, indtil kommunalbestyrelsen meddeler godkendelse eller tilladelse efter §§ 16 a eller 16 b i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., eller træffer afgørelse om, at ejendommen med erhvervsmæssigt dyrehold ikke er omfattet af krav om godkendelse eller tilladelse efter §§ 16 a eller 16 b skal have et basistilsyn efter miljøtilsynsbekendtgørelsen i løbet af en seksårig periode.

Staldbyggeri og lignende er som hovedregel godkendt gennem den kommunale sagsbehandling. Normalt er staldbyggeri og faste installationer derfor godkendt ved opførelsen og i overensstemmelse med landbrugets byggeblade.

Hvis der er forhold du er i tvivl om, vil mange relevante informationer kunne fås ved henvendelse til kommunen (byggetilladelse, afløbsplaner, miljøgodkendelse, resultater af tidligere landbrugstilsyn m.v.).

Du kan desuden finde yderligere oplysninger om de kommunale tilsyn, vejledninger m.m. her:

<http://mst.dk/service/publikationer/publikationsarkiv/1994/apr/tilsyn-med-landbrug/>

<http://www2.mst.dk/Wiki/Husdyrvejledning.Husdyrgoedningsbekendtgørelsen.ashx>

https://www.landbrugsinfo.dk/Byggeri/Byggeblade/Sider/Oversigt_Over_Landbrugets_Byggeblade.aspx

<https://www.landbrugsinfo.dk/Jura/Miljoegodkendelse/Sider/Husdyrgoedningsbekendtgørelsen.aspx>

1.3 DEFINITIONER

Afgasset vegetabilsk biomasse	<p>Tilbageværende materiale efter produktion af biogas, hvor der udnyttes vegetabilsk biomasse eventuelt iblandet affald under forudsætning af, at andelen af iblandet affald ikke medfører, at reglerne om opbevaring og anvendelse i bekendtgørelse om anvendelse af affald til jordbrugsformål (Slambekendtgørelsen) finder anvendelse.</p> <p>Kilde: Husdyrgødningsbekendtgørelsen</p>
Fast husdyrgødning	<p>Faste ekskrementer og enhver blanding af faste ekskrementer med strøelse, herunder dybstrøelse og husdyrgødningsbaseret kompost, samt forarbejdet gødning med en tørstofprocent over eller lig med 12</p> <p>Kilde: Husdyrgødningsbekendtgørelsen</p>
Flydende gødning	<p>Flydende husdyrgødning: Ajle, gylle og møddingsaft samt enhver sammenblanding af fast gødning med ajle, gylle og møddingsaft samt forarbejdet husdyrgødning med en tørstofprocent under 12 og et kvælstofindhold over 0,3 kg N/ton.</p> <p>Kilde: Husdyrgødningsbekendtgørelsen</p>
Slangeudlægning	 <p>Kilde: https://www.google.dk/search?q=billede+af+slangeudl%C3%A6gning&biw=1366&bih=674&tbn=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKewiLsv2mgYPKAhULnnlKHec7Ab8QsAQIGQ#imgrc=0thMmuf-gTf5iM%3A</p>

<p>Udlægning ved slæbesko</p>	 <p>Kilde: MST https://www.google.dk/search?q=billede+af+udl%C3%A6gning+med+sl%C3%A6besko&biw=1366&bih=674&tbn=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwiB4tZg4PKAhUG4XIKHY5B5wQsAQIGQ#imgrc=7Q92eof1QBldmM%3A</p>
<p>Nedfældning af gylle</p>	 <p>Kilde: https://www.google.dk/search?q=billede+af+nedf%C3%A6ldning+af+gylle&biw=1366&bih=674&tbn=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwj2uaW5hIPKAhXla3IKHXgHByYQsAQIGQ#imgrc=sicurHiXN5vShM%3A</p>
<p>Udbringningsteknik, der sikrer en ensartet fordeling af gødning</p>	<p>Udbringningsteknikkerne, som nævnes i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 30, stk. 2, er alle teknikker, der sikrer en ensartet fordeling af gødning. Det samme gælder brug af almindelige landbrugsmaskiner og –redskaber, som gødningspredere til mineralsk gødning og møgspredere til fast husdyrgødning.</p>
<p>Konstateres</p>	<p>Foto på kontroltidspunktet og man skal kunne konstatere på kontroltidspunktet, hvis der bruges en forkert teknik. Eller hvis afgrøden/marken er "oversvømmet" med husdyrgødning</p>

1.4 KRAVETS RELEVANS

Kravet er relevant at kontrollere i perioder, hvor udbringning er tilladt.

2. KONTROLMETODE

Der skal tages billeder af manglende opfyldelse af KO-krav(misligholdelse) samt af arealer, som umiddelbart ikke kunne godkendes under den forudgående forberedelse. Billederne skal være ledsaget med en grundig og fyldestgørende beskrivelse.

Beskrivelsen skal bestå af en forklaring om:

- Bl.a. art/type/indhold, placering/lokalitet
- Målestoksforhold på en måde, som relaterer til bedømmelseskriterierne i karakterskemaet; alvor, omfang og varighed.

Billedteksten kan **ikke** fungere i stedet for beskrivelse af kontrolfundet, men skal virke som et godt supplement hertil. Kontrolfundet skal danne baggrund for karaktertildelingen

2.1 BEMÆRKNINGER

Hvis overtrædelsen har medført en risiko for forurening af grundvandet eller en konkret forurening af grundvandet, skal det vurderes, om overtrædelsen også skal indberettes under krav 1.1. Hvis der konstateres forhold vedrørende ikke-erhvervsmæssigt dyrehold, som medfører en risiko for forurening af grundvand eller forurening af grundvand, skal det indberettes under krav 1.1.

Arealer med frøgræs, for hvilke der ikke er indgået kontrakt med frøavlsfirma om levering af frø i den kommende sæson.

2.2 INDHOLD I KONTROLLEN

I forbindelse med forberedelsen af kontrollen er det begrænset hvad du kan undersøge. Men du kan undersøge billedmaterialet for, om han opbevarer husdyrgødning eller ensilagesaft og dermed om der er mulighed for at han anvender det på arealerne.

I forbindelse med kontrollen på stedet, tal med landbruger. Spørg ind til om han anvender husdyrgødning og ensilagesaft på arealer og hvordan det udbringes. Kravet kontrolleres primært ved observation af udbringningen.

2.3 EKSEMPLER

2.4 FOKUSSPØRGSMÅL

Delkrav	Spørgsmål
2	Er den flydende gødning ikke udbragt efter korrekt metode? – dvs. ved anvendelse af slange, slæbesko eller nedfældning?
2	Kan overtrædelsen dokumenteres tilstrækkeligt? D.v.s billeder af udbringning eller manglende nedfældning.
3	Er gødning ikke udbragt efter korrekt metode? – dvs. ved anvendelse af udbringningsteknik, der sikrer ensartet fordeling? De metoder der bruges i erhvervet.
3	Kan overtrædelsen dokumenteres tilstrækkeligt? D.v.s billeder af udbringning eller manglende nedfældning. Foto på kontroltidspunktet, hvis der bruges en forkert teknik. Eller hvis afgrøden/marken er "oversvømmet" med husdyrgødning.

3. BEDØMMELSE

SKEMA for krav 1.14 delkrav 2 - 3

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR			Der er anvendt ulovlig udbringningsmetode	
OMFANG	Der er ikke konstateret en forurening	Forurening inden for egen bedrift	Forurening i nærområdet, dvs. de nærmeste naboer	Forurening i fjernområdet, herunder enhver form for forurening af/risiko for forurening af drikkevandsressourcer
VARIGHED		Mindre end 6 måneder	6 – 12 måneder	Mere end 12 måneder

BEDØMMELSE af krav 1.14, delkrav 2

Alvor Ved en vurdering af alvoren af en overtrædelse skal det som udgangspunkt indgå, hvorvidt der er anvendt lovlig udbringningsteknik. Den endelige bedømmelse af alvoren af overtrædelsen må dog altid bero på en samlet vurdering af det konkrete forhold. I denne vurdering vil også omfanget af overtrædelsen kunne indgå, jf. nedenfor.

Omfang Omfanget af en overtrædelse fastslås navnlig under hensyntagen til, om den har vidtrækkende virkning eller er begrænset til selve bedriften. Ved en vurdering af omfanget af en overtrædelse vil der således som udgangspunkt kunne tages hensyn til, om forureningen eller risikoen for forurening kan konstateres på bedriften, i nærområdet (nærmeste naboer) eller i fjernmiljøet (fx forurening af grundvand). Ved ”konstateres” forstås her, at forureningen eller risikoen for forurening kan dokumenteres. Dokumentation af risikoen for forurening kan underbygges ved beregninger eller lignende. Vurdering af omfang er altid en konkret vurdering afhængig af bl.a. jordbundsforhold, afstand til dræn, søer, vandløb, grundvandsmagasiner, drikkevandsboringer, nitratfølsomt indvindingsopland m.m. og vejrforhold i perioden hvor overtrædelsen konstateres.

Varighed Varigheden af en misligholdelse vurderes som udgangspunkt fra det tidspunkt, hvor misligholdelsen indtræder til det tidspunkt, hvor virkningen af misligholdelsen kan forventes at ophøre. Hvis ikke det er muligt at dokumentere eller fagligt vurdere, hvornår misligholdelsen er indtrådt, må varigheden fastlægges som perioden fra kontroltidspunkt til ophør af virkningen af det ulovlige forhold. Den tid, der medgår til at lovliggøre det ulovlige forhold, vil således kunne indgå ved en vurdering af varigheden af en overtrædelse.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Obs: Det er vigtigt, at beskrivelserne af kontrolfund er tilstrækkelig til at dokumentere vurderingen af hhv. alvor, omfang og varighed.

3.3 ADVARSLER

Der er ikke mulighed for at give en karaktersum på 5 eller derunder for en overtrædelse af dette krav. Dette indebærer at der ikke er mulighed for at give en advarsel for dette krav.

4. NATIONALE REGLER

Hvis der konstateres overtrædelser, kan det være en god ide, at orientere kommunen, da de gennemfører nationale tilsyn af samme område.

1.15 – Udbringnings- og arealrestriktioner for husdyrgødning, ensilagesaft, afgasset vegetabilsk biomasse, restvand, handelsgødning og affald

1. DELKRAV

1.	Husdyrgødning, ensilagesaft, afgasset vegetabilsk biomasse, restvand, handelsgødning og affald (for så vidt angår affald med et kvælstofindhold over 0,3 kg N pr. ton) ¹³ må ikke udbringes på en måde og på sådanne arealer, at der er fare for afstrømning til vandløb, herunder dræn, søer over 100 m ² og kystvande. Udbringning af husdyrgødning, afgasset vegetabilsk biomasse, ensilagesaft, restvand, handelsgødning og affald (for så vidt angår affald med et kvælstofindhold over 0,3 kg N pr. ton) på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket jord er ikke tilladt.
2.	Husdyrgødning, afgasset vegetabilsk biomasse og mineralsk gødning, handelsgødning og affald (for så vidt angår affald med et kvælstofindhold over 0,3 kg N pr. ton) må ikke udbringes på stejle skrånninger med en hældning på mere end 6° ned mod åbne vandløb, søer større end 100 m ² eller kystvande inden for en afstand af 20 m fra vandløbets, søens eller kystvandets afgrænsning ved daglige vande ¹⁶ .

1.1 FORMÅL

1.2 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Både krav 1.1 og krav 1.7 - 1.15 relaterer sig til beskyttelse af grundvand. Krav 1.7 - 1.15 anvendes forud for krav 1.1, men der kan forekomme situationer, hvor der kan være tale om en overtrædelse af både krav 1.1 og et af kravene i krav 1.7 - 1.15, eksempelvis hvor der er risiko for forurening af grundvand, samtidig med at reglerne om husdyrgødning i Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold er overtrådt.

Krav 1.1 omfatter ikke landbrugets almindelige spredning af sædvanlige gødningsstoffer, bortset fra slam.

Krav 1.7 – 1.15 kontrolleres også ved de kommunale miljøtilsyn:

- Husdyrbrug, der har en miljøgodkendelse, skal have et basistilsyn efter miljøtilsynsbekendtgørelsen i løbet af en treårig periode.
- Husdyrbrug, der er tilladt efter § 16 b i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., hvor der i tilladelsen er fastsat vilkår, jf. § 27, stk. 2, i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., som sikrer reduktion af ammoniakemissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik som

¹⁶ På stejle skrånninger med en hældning på mellem 6° og 12° omfatter delkrav 2 ikke

1) flydende husdyrgødning, afgasset vegetabilsk biomasse og flydende affald, som nedfældes i parallel retning i forhold til det nærliggende vandmiljø, og

2) handelsgødning.

følge af en ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år skal have et basistilsyn efter miljøtilsynsbekendtgørelsen i løbet af en treårig periode.

- Ejendomme med erhvervmæssigt dyrehold, som inden den 1. august 2017 er omfattet af regelmæssigt tilsyn efter reglerne i bekendtgørelse nr. 1519 af 7. december 2016 om miljøtilsyn, indtil kommunalbestyrelsen meddeler godkendelse eller tilladelse efter §§ 16 a eller 16 b i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., eller træffer afgørelse om, at ejendommen med erhvervmæssigt dyrehold ikke er omfattet af krav om godkendelse eller tilladelse efter §§ 16 a eller 16 b skal have et basistilsyn efter miljøtilsynsbekendtgørelsen i løbet af en seksårig periode.

Staldbyggeri og lignende er som hovedregel godkendt gennem den kommunale sagsbehandling. Normalt er staldbyggeri og faste installationer derfor godkendt ved opførelsen og i overensstemmelse med landbrugets byggeblade.

Hvis der er forhold du er i tvivl om, vil mange relevante informationer kunne fås ved henvendelse til kommunen (byggetilladelse, afløbsplaner, miljøgodkendelse, resultater af tidligere landbrugstilsyn m.v.).

Du kan desuden finde yderligere oplysninger om de kommunale tilsyn, vejledninger m.m. her:

<http://mst.dk/service/publikationer/publikationsarkiv/1994/apr/tilsyn-med-landbrug/>

<http://mst.dk/virksomhed-myndighed/landbrug/husdyrgoedning/>

https://www.landbrugsinfo.dk/Byggeri/Byggeblade/Sider/Oversigt_over_Landbrugets_Byggeblade.aspx

<https://www.landbrugsinfo.dk/Jura/Miljoegodkendelse/Sider/Husdyrgoedningsbekendtgørelsen.aspx>

3 DEFINITIONER

Afgasset vegetabilsk biomasse	Tilbageværende materiale efter produktion af biogas, hvor der udnyttes vegetabilsk biomasse eventuelt iblandet affald under forudsætning af, at andelen af iblandet affald ikke medfører, at reglerne om opbevaring og anvendelse i bekendtgørelse om anvendelse af affald til jordbrugsformål (Slambekendtgørelsen) finder anvendelse. Kilde: Husdyrgødningsbekendtgørelsen
Ensilagesaft	Væske, der løber fra ensilage, herunder sukkerroeaffald og lignende, under opbevaringen bortset fra væske, der betragtes som restvand Kilde: Husdyrgødningsbekendtgørelsen
Husdyrgødning	Fast gødning, ajle, gylle og møddingsaft fra alle husdyr samt mave- og tarmindholdet fra slagtede husdyr, forarbejdet og afgasset husdyrgødning, enhver blanding af husdyrgødning og afgasset vegetabilsk biomasse samt bundfald. Kilde: Husdyrgødningsbekendtgørelsen

Fast husdyrgødning	<p>Faste ekskrementer og enhver blanding af faste ekskrementer og strøelse, herunder dybstrøelse og husdyrgødningsbaseret kompost samt forarbejdet gødning med en tørstofprocent over eller lig med 12</p> <p>Kilde: Husdyrgødningsbekendtgørelsen</p>
Flydende gødning	<p>Flydende husdyrgødning: Ajle, gylle og møddingsaft samt enhver sammenblanding af fast gødning med ajle, gylle og møddingsaft samt forarbejdet husdyrgødning med en tørstofprocent under 12 og et kvælstofindhold over 0,3 kg N/ton.</p> <p>Kilde: Husdyrgødningsbekendtgørelsen</p>
Handelsgødning	<p>Uorganiske gødninger og urea, der indeholder hovednæringsstofferne N eller P.</p> <p>Kilde: Husdyrgødningsbekendtgørelsen</p>
Affald	<p>Affald, der er optaget på bilag 1 til bekendtgørelse om anvendelse af affald til jordbrugsformål samt affald, der er tilladt anvendt til jordbrugsformål efter § 19 i lov om miljøbeskyttelse.</p>
Restvand	<p>Malkerumsvand samt vand fra vask af produkter fra husdyrhold, foderrequisitter og lignende fra almindelig landbrugsdrift. Restvand omfatter desuden fraktioner fra forarbejdningsanlæg med en tørstofprocent under 12 og et kvælstofindhold under 0,3 kg N/ton.</p> <p>Væske fra ensilageopbevaringsanlæg med ikke-saftgivende ensilage og væske, der udelukkende er opsamlet fra ensilageopbevaringsanlæg senere end 1 måned fra ilægning af saftgivende ensilage, og vand fra vask af fjerkræstalder skal betragtes som restvand, hvis kvælstofindholdet er under 0,3 kg N/to</p> <p>Kilde: Husdyrgødningsbekendtgørelsen</p>
Konstateres	<p>Foto på kontroltidspunktet og man skal kunne konstatere på kontroltidspunktet, hvis udbringningen sker på en måde, et sted eller under omstændigheder, der ikke er tilladt i henhold til kravene. Foto på kontroltidspunktet, hvis der bruges en forkert teknik. Eller hvis afgrøden/marken er "oversvømmet" med husdyrgødning eller anden gødning</p>

1.4 KRAVETS RELEVANS

Kravet er relevant at kontrollere i perioder, hvor udbringning er tilladt og med lave temperaturer, tørt og/eller megen nedbør. Ligeledes bør bedriftens terrænforhold medtages i forberedelserne, når kontrol af kravet er relevant.

2. KONTROLMETODE

Der skal tages billeder af manglende opfyldelse af KO-krav (misligholdelse) samt af arealer, som umiddelbart ikke kunne godkendes under den forudgående forberedelse. Billederne skal være ledsaget med en grundig og fyldestgørende beskrivelse.

Beskrivelsen skal bestå af en forklaring om:

- bl.a. art/type/indhold, placering/lokalitet
- Målestoksforhold på en måde, som relaterer til bedømmelseskriterierne i karakterskemaet; alvor, omfang og varighed.

Billedteksten kan **ikke** fungere i stedet for beskrivelse af kontrolfundet, men skal virke som et godt supplement hertil. Kontrolfundet skal danne baggrund for karaktertildelingen

2.1 BEMÆRKNINGER

Med henblik på vurdering af, om reglerne for tilsagn efter Landdistriktsprogrammet er overholdt, skal der i kontrolrapporten være en angivelse af på hvilken mark/hvilket marknummer, overtrædelsen er konstateret med angivelse af marknummer og markbloksnummer jf. markkort. Hvis en mark kun delvist er omfattet af overtrædelsen, skal der endvidere vedlægges et kort med angivelse af, hvor overtrædelsen er registreret.

Billedokumentation er nødvendig med tydelig angivelse af f.eks. frossen jord, snedække, afstrømning osv. Hvis overtrædelsen har medført en risiko for forurening af grundvandet eller en konkret forurening af grundvandet, skal det vurderes, om overtrædelsen også skal indberettes under krav 1.1. Hvis der konstateres forhold vedrørende ikke-erhvervs-mæssigt dyrehold, som medfører en risiko for forurening af grundvand eller forurening af grundvand, skal det indberettes under krav 1.1.

2.2 INDHOLD I KONTROLLEN

I forbindelse med forberedelsen af kontrollen Kan du undersøge, om bedriften indeholder skrånede arealer. Du kan avende de 2 kortlag der findes i IMK henholdsvis kortlaget der viser hældningen mellem 6 og 12 ° og kortlaget der viser hældningen over 12 °. Undersøg desuden via IMK om bedriften indeholder søer, vandløb eller lignende hvortil der kan være en fare for afstrømning.

Undersøg derudover også gerne vejrforholdene i området. Er der mulighed for frost i jorden, vandmættethed i jorden med mere?

Desuden kan du undersøge billedmaterialet for, om han opbevarer husdyrgødning eller ensilagesaft og dermed om der er mulighed for at han anvender det på arealerne.

Kravet er primært relevant at kontrollere i vintermånederne eller hvis arealerne hælder mere end 6 ° ned mod vandløb og søer m.m.

I forbindelse med kontrollen på stedet, tal med landbruger. Spørg ind til om han anvender husdyrgødning, ensilagesaft eller lignende på arealer og hvornår det udbringes. Kravet kontrolleres primært ved observation af udbringningen eller ved konstatering af udbringning på arealer, der ikke må udbringes på eller at det er udbragt uden for udbringningsperioderne.

2.3 EKSEMPLER

2.4

Krav 1.15:

Delkrav 1:

- udbringning på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket jord er ikke tilladt.

Delkrav 2:

- Tjek IMK/kontrolGis
- Afstrømning ved Søer og åbne vandløb og er afstanden på 20 M.
- Hældning på mere end 6 grader

HUSK krav 1.1: Hvis der er risiko for eller en forurening af grundvandet.

Fokusspørgsmål

Delkrav	Spørgsmål
1	Er udbringning sket således, at der er fare for afstrømning? – dvs. samles den udbragte gødning i småsøer/-pytter på arealerne?
1	Har udbringningen medført fare for afstrømning via overfladen eller dræn?
1	Udbringning må ikke ske på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket jord – dvs. tjek om jorden er omfattet af ovenstående tilstande? Brug jordspyd med angivelse af måleenhed.
2	Er udbringning sket på arealer med en hældning på mere end 6 grader ned mod åbne vandløb, søer over 100 m ² eller kystvande inden for en afstand af 20 meter (se kravtekst og note 14)? – dvs. undersøg kortmaterialet hjemmefra for arealer/lokalteter med hældning på mere end 6 grader

3. BEDØMMELSE

SKEMA for krav 1.15, delkrav 1 og 2

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR			Fare for afstrømning	Der er sket afstrømning
OMFANG	Der er ikke konstateret en forurening	Forurening inden for egen bedrift	Forurening i nærområdet, dvs. de nærmeste naboer	Forurening i fjernområdet, herunder enhver form for forurening af/risiko for forurening af drikkevandsressourcer
VARIGHED		Mindre end 6 måneder	6 -12 måneder	Mere end 12 måneder

3.1 RETNINGSLINJE FOR BEDØMMELSE

BEDØMMELSE af krav 1.15, delkrav 1 og 2

Alvor	Udbringning af husdyrgødning, ensilagesaft, afgasset vegetabilsk biomasse, restvand, handelsgødning og affald på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket jord er i alle tilfælde en overtrædelse af krav 1.15, delkrav 1. Ved vurdering af alvoren af en overtrædelse, hvor de ovenfor nævnte produkter udbringes, så der er fare for afstrømning til vandløb, herunder dræn, søer over 100 m ² og kystvande, skal der indgå en samlet vurdering af det konkrete forhold, fx om der er sket en forurening, eller om der alene er fremkaldt risiko herfor. I denne vurdering vil også omfanget af overtrædelsen kunne indgå, jf. nedenfor.
Omfang	Omfanget af en overtrædelse fastslås navnlig under hensyntagen til, om den har vidtrækkende virkning eller er begrænset til selve bedriften. Ved en vurdering af omfanget af en overtrædelse vil der således som udgangspunkt kunne tages hensyn til, om forureningen eller risikoen for forurening kan konstateres på bedriften, i nærområdet (nærmeste naboer) eller i fjernmiljøet (fx forurening af grundvand). Ved "konstateres" forstås her, at forureningen eller risikoen for forurening kan dokumenteres. Dokumentation af risikoen for forurening kan underbygges ved beregninger eller lignende. Vurdering af omfang er altid en konkret vurdering afhængig af bl.a. jordbundsforhold, afstand til dræn, søer, vandløb, grundvandsmagasiner, drikkevandsboringer, nitratfølsomt indvindingsopland m.m. og vejrforhold i perioden, hvor overtrædelsen konstateres.
Varighed	Varigheden af en misligholdelse vurderes som udgangspunkt fra det tidspunkt, hvor misligholdelsen indtræder til det tidspunkt, hvor virkningen af misligholdelsen kan forventes at ophøre. Hvis ikke det er muligt at dokumentere eller fagligt vurdere, hvornår misligholdelsen er indtrådt, må varigheden fastlægges som perioden fra kontroltidspunkt til ophør af virkningen af det ulovlige forhold. Den tid, der medgår til at lovliggøre det ulovlige forhold, vil således kunne indgå ved en vurdering af varigheden af en overtrædelse.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelsesskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelsesskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelsesskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Obs: Det er vigtigt, at beskrivelserne af kontrolfund er tilstrækkelig til at dokumentere vurderingen af hhv. alvor, omfang og varighed.

3.3 ADVARSLER

Der er ikke mulighed for at give en karaktersum på 5 eller derunder for en overtrædelse af dette krav. Dette indebærer at der ikke er mulighed for at give en advarsel for dette krav.

4. NATIONALE REGLER

Hvis der konstateres overtrædelser, kan det være en god ide, at orientere kommunen, da de gennemfører nationale tilsyn af samme område.

1.16 – 2 meter bræmmer langs vandløb og søer

1. DELKRAV

1	Gødskning må, i landzone, ikke foretages i en bræmme på 2 meter langs åbne, naturlige vandløb og søer. Det samme gælder langs kunstige vandløb og søer der i vandplanen efter miljømålsloven enten skal opfylde miljømålene ”godt økologisk potentiale” eller ”maksimalt økologisk potentiale”. Bestemmelsen gælder dog ikke for isolerede søer under 100 m ² .

1.1 FORMÅL

Formålet med 2-meter bræmmen efter **vandløbsloven**, er at bevare vandløbets eller søens bred i en stabil tilstand og dermed beskytte bredden mod udskridning m.v., bl.a. i forbindelse med landbrugers anvendelse af tunge maskiner. En stabil bred medfører, at tilførslen af sand og jord til vandløb og søer nedbringes, dels fordi bredden beskyttes mod udskridning, dels fordi bræmmens planter virker som et filter ved overfladisk afstrømning fra markerne.

1.2 GENERELLE BEMÆRKNINGER

I foråret 2015 er KO-krav 1.16 blevet ændret. Dette indebærer at KO-kravet nu omhandler et gødskningsforbud. Dette forbud udspringer af husdyrgødningsbekendtgørelsens § 32, stk. 8. Det er formuleret således, at gødskning på de arealer der er omfattet af vandløbslovens § 69 stk. 1 ikke er tilladt.

Dette indebærer, at KO-kravets nationale ophæng nu er i husdyrgødningsbekendtgørelsen og ikke længere vandløbsloven. Derfor skal du ikke, hvis du ser en overtrædelse af KO-kravet, kontakte kommunen, men du skal sende et link til Captia-sagen til Fysisk Jordbrugskontrol.

Med virkning fra planperioden 2017/2018 er forbuddet ændret til også at omfatte udbringning af affald (for så vidt angår affald med et kvælstofindhold over 0,3 kg N pr. ton¹³).

Bræmmen medvirker endvidere til at begrænse erosion, således at vandløb og søer ikke fyldes op med sand mv., og mindsker behovet for omkostningskrævende samt miljø- og naturmæssigt belastende oprensninger. Den stabile bred sikrer derudover gode fysiske forhold til gavn for både fisk og smådyr.

Formålet med 2-meter bræmmer er uforandret i forhold til tidligere, men fra 2015 er det kun gødskning i 2-meter bræmmen, der er KO-belagt. Dette indebærer at dyrkning, jordbearbejdning, plantning, hegnsætning, terrænregulering og bygningsværker stadig er overtrædelser, men de er overtrædelser af de nationale regler efter vandløbsloven. Ingen af disse 6 overtrædelsesmuligheder er KO-belagt.

2 meter bræmmen skal betragtes som en del af vandløbet eller søen, jf. vandløbsloven

Som tidligere nævnt, er 2 meter bræmmerne national lovgivning jf. vandløbsloven. Det er kommunen, der er myndighed vedrørende de nationale krav, og du skal derfor kontakte kommunen, hvis du i forbindelse

med kontrol af Krav 1.16 konstaterer en overtrædelse af den nationale lovgivning. Se yderligere i afsnit om National kontrol.

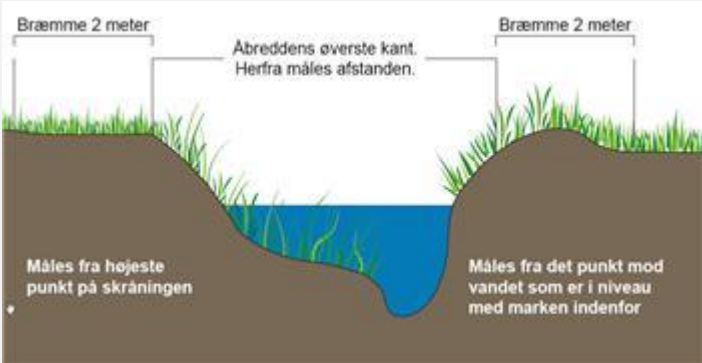
OFFENTLIG ADGANG

Der er ikke offentlig adgang til 2 meter bræmmerne, medmindre de grænser op til arealer, hvor der i forvejen er offentlig adgang.

Ifølge Naturbeskyttelsesloven er der offentlig adgang til arealer i form af færdsel til fods og ophold, hvis der er adgang til arealerne på lovlig vis, fx ad anlagte veje eller befæstede stier

Bræmmen kan desuden være offentlig tilgængelig, hvis landbruger har givet tilladelse hertil

1.3 DEFINITIONER

2 meter bræmme	<p>Dette krav vedrører bræmmer der ligger langs vandløb og søer og er 2 meter bred. Kravet gælder ikke for rørlagte strækninger.</p> <p>Kravet gælder alle naturlige vandløb og søer, bortset fra isolerede søer under 100 m².</p>
Kronekant	<p>Kronekant = "den øverste kant"</p> <p>Bræmmen på 2 meter langs vandløb og søer beregnes fra vandløbets eller søens øverste kant. Den øverste kant er overgangen fra det skrånende terræn mod vandløbet eller søen til det flade terræn, der normalt kan jordbehandles. "Den øverste kant" af visse søer er overgangen mellem bevoksningen af vand- og sumplanter og egentlig landplanter.</p>
Naturligt vandløb	<p>Det ændrer ikke et vandløbs status, som naturligt vandløb, at der på et tidspunkt er foretaget regulering (bortset fra rørlægning). Dette indebærer, at oprindelige naturlige vandløb, der i dag fremstår som stærkt regulerede, også er omfattet af kravet. Genåbning af en rørlægning af et naturligt vandløb vil medføre, at vandløbet atter anses for naturligt, og at kravet igen er gældende.</p>
Naturlige-søer	<p>Ved naturlige søer forstås søer, der topografisk indgår i det pågældende landskab eller miljø. Det ændrer ikke på en naturlig søs status, at der på et tidspunkt er foretaget regulering</p>
Kunstigt anlagte søer og vandløb	<p>De vandløb og søer der er kunstigt anlagte, er kun omfattet af kravet, hvis de er højt målsatte i regionplanen</p>
Kravet gælder ikke for:	<p>Kravet gælder ikke for de vandløb og søer, som ikke er omfattet af vandløbsloven. Det drejer sig om:</p> <p>"enkeltmandsvandløb", vandløb, der med eventuelle tilhørende søer fra udspring til udløb i havet udelukkende løber på en ejendom</p>

	"enkeltmandssøer", søer uden til- og afløb, som udelukkende er beliggende på én ejendom – uanset søens størrelse Isolerede søer (dvs. søer uden til- og afløb) under 100 m ² , uanset om der er tale om en naturlig sø, og uanset om søen har mere end 1 bredejer
Græsning og høslæt	Både græsning og høslæt er tilladt i 2-meter bræmmen. Høslæt skal dog ske, så det ikke indebærer risiko for udskridning af bræmme eller bred
Bekæmpelsesmidler	Det er tilladt at anvende bekæmpelsesmidler i 2-meter bræmmen. Men det formodes at der er en begrænset interesse herfor pga. dyrkningsforbuddet (national regel).
Gødskning	I forbindelse med dette krav, defineres gødskning som husdyrgødning, ensilagesaft, afgasset vegetabilsk biomasse, restvand og mineralisk gødning (handelsgødning). Ingen af disse produkter må findes i en 2 meter bræmme, jf. husdyrgødningsbekendtgørelsen § 30, stk. 6 der siger, at arealer der er omfattet af vandløbslovens § 69, stk. 1 ikke må gødskes. I modsætning til tidligere år, er gødskning nu KO-belagt i 2-meter bræmmer.
Hegning	Det er ikke tilladt at opstille nye hegn langs vandløb og søer inden for 2-meter bræmmen. Kommunen kan dog fortsat påbyde landbruger at opsætte hegn, af hensyn til løsgående dyr, også indenfor 2-meter bræmmen (national regel).
Plantning	Der må ikke foretages beplantning i bræmmen. Vandløbsmyndigheden (kommunen) kan dog fortsat foretage beplantning langs offentlige vandløb, også i 2-meter bræmmen (national regel).
Terrænændring	Det er ikke tilladt at foretage terrænregulering inden for 2-meter bræmmen. Dvs. udgravning, opfyldning og lignende (national regel).
Bygningsværker	Det er ikke tilladt at opføre bygningsværker inden for 2-meter bræmmen. Det kan for eksempel være udsigtsplatforme (national regel)
Registreres	Ved begrebet "registreres" i forbindelse med bedømmelse forstås her, at påvirkningen kan måles eller på anden måde registreres ved empiriske data.
Vurdering	Ved "vurdering med stor sandsynlighed" i forbindelse med bedømmelse forstås her, at vurderingen af påvirkningen af vandløbet eller søen kan underbygges ved modelberegninger eller lignende. I vurderingen af omfang kan niveauforskelle mellem vandløbet, brinken og bræmmen ligeledes tages i betragtning.

1.4 KRAVETS RELEVANS

Kravet er relevant at kontrollere hele året på en KO-kontrol, hvis landbruger har vandløb og søer på bedriften.

2. KONTROLMETODE

Information om hvilke vandløbsstrækninger der er naturlige og/eller skal opfylde miljømålet godt økologisk potentiale eller maksimalt økologisk potentiale fremgår af 2 meter bræmmelaget i IMK.

Gennemførelsen af kontrollen af gødskningsforbuddet i bræmmen, sker på baggrund af en visuel kontrol af arealet.

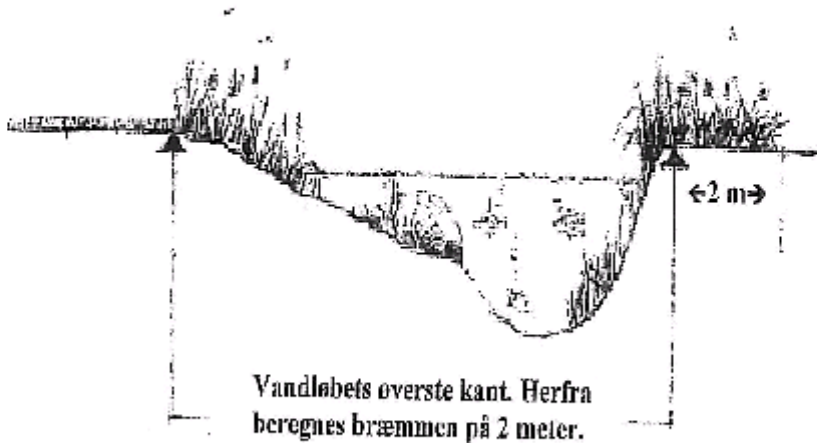
Ved den visuelle kontrol skal du se efter 2 ting.

1. Dels om der er tydelige tegn på gødskning:
 - Ved tilstedeværelsen af mindre gødningskorn fra handelsgødning,

- Spor af rester fra husdyrgødning og anden organisk gødning,
 - Slæbe-/kørespor i afgrøden,
2. Og dels på en vurdering af, om der er manglende forskel i udvikling og vækst i bræmmen og det lovligt dyrkede areal, der grænser op til bræmmen.

Til fastsættelse af udstrækningen af arealet der er blevet gødsket i 2-meter bræmmen kan du måle 2 meter fra kronekanten, som er vandløbet eller søens øverste kant: Du kan anvende 2 meter mål, tommestok eller lignende til opmålingen.

Overtrædelsesarealet er det areal indenfor 2-meter bræmmen der er blevet gødsket. Du skal i IMK angive de antal cm af bredden, som der er blevet gødsket, samt længden af arealet som er blevet gødsket.

Figur Kronekant

Der er ikke forbud mod sprøjtning i 2 meter bræmmen. Vær dog opmærksom på om arealet er anmeldt med MFO, i så fald er det ikke tilladt at anvende sprøjtemidler.

2.1 BEMÆRKNINGER

Vær opmærksom på, at du skal sende et orienteringsbrev til den relevante kommune, hvis du konstaterer **nationale overtrædelser på en 2-meter bræmme**. Orienteringsbrevet findes i Captia.

2.2 INDHOLD I KONTROLLEN

Inden kontrollen påbegyndes, kan du i forbindelse med kontrolforberedelsen, undersøge om han har 2-meter bræmmer på sin bedrift. Dette kan du gøre ved at anvende IMK Du kan se 2 meter bræmme laget som ligger i temaknappen. Sæt hak i Bræmmer2m:

Herefter kan laget ses i IMK

Figur 29. 2 meter bræmmelaget i KontrolGIS.

I forbindelse med KO-kontrolbesøget skal du kontrollere om der er sket:

- Gødskning i bræmmen

Kontrollen gennemføres ved, at du skal se efter spor af gødskning i bræmmen. Det kan for eksempel være korn efter handelsgødning eller rester af husdyrgødning eller anden organisk gødning. Der skal ikke foretages jordprøver i forhold til gødskning i 2-meter bræmmen.

Derudover kan du være opmærksom på de nationale regler, som du skal orientere kommunen om:

- Dyrkning i bræmmen
- Jordbehandling
- Plantning
- Hegnssætning
- Terrænregulering
- Bygningsværker

OPMÅLING

Hvis der konstateres overtrædelser af KO-kravet i 2 meter bræmmen på flere adskilte bræmmestykker, bedømmes hvert bræmmestykke for sig, og der gives en selvstændig karakter i henhold til skemaet. Den overtrædelse der resulterer i den højeste karakter indberettes til Landbrugs- og Fiskeristyrelsen.

2.4 FOKUSSPØRGSMÅL

Delkrav	Spørgsmål
1	Spørg ind til placeringen af 2 meter bræmmerne
1	Spørg ind til brugen/plejen af 2 meter bræmmerne

3. BEDØMMELSE

SKEMA for krav 1.16, delkrav 1

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Der er gødsket i gennemsnit 25 cm af bræmmens bredde på op til 75 m langs vandløbet/søen	Der er gødsket i gennemsnit op til 25 cm af bræmmens bredde på 76 til 150 m langs vandløbet/søen Der er gødsket i gennemsnit 26 til 50 cm af bræmmens bredde på op til 150 m langs vandløbet/søen	Der er gødsket i gennemsnit op til 50 cm af bræmmens bredde på 151 til 500 m langs vandløbet/søen Der er gødsket i gennemsnit 51 til 150 cm af bræmmens bredde på op til 250 m langs vandløbet/søen Der er gødsket i gennemsnit mere end 150 cm af bræmmens bredde på op til 25 m langs vandløbet/søen Der er gødsket i gns. over 150 cm af bræmmens bredde på 0-25 m langs vandløbet/søen	Der er gødsket i gennemsnit op til 50 cm af bræmmens bredde på over 500 m langs vandløbet/søen Der er gødsket i gennemsnit 51 til 150 cm af bræmmens bredde på over 250 m langs vandløbet/søen Der er gødsket i gennemsnit mere end 150 cm af bræmmens bredde på over 25 m langs vandløbet/søen bræmmens bredde på over 25 m langs vandløbet/søen
OMFANG		Overtrædelsen vedrører kun egen bedrift	Overtrædelsen vedrører nærområdet	Overtrædelsen vedrører fjernområdet
VARIGHED	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor

3.1 RETNINGSLINJE FOR BEDØMMELSE

BEDØMMELSE af krav 1.16, delkrav 1

Alvor	<p>Alvoren af en manglende overensstemmelse afhænger navnlig af størrelsen af dens virkninger under hensyntagen til formålet med det pågældende krav. Bræmmen medvirker til at reducere udvaskning af nitrater fra landbruget.</p> <p>Alvor vurderes i forhold til, hvor mange cm, der mangler af 2 m bræmmens bredde i kombination med strækninger hvor, der mangler 2 m bræmmer.</p> <p>Ved en vurdering af alvoren af en overtrædelse vil det således som udgangspunkt kunne indgå, i hvor høj grad kravet om 2 meter bræmmer er overtrådt med hensyn til gødsning. Den endelige bedømmelse af alvoren af overtrædelsen må dog altid bero på en samlet vurdering af det konkrete forhold. For eksempel om der rent faktisk er sket en ødelæggelse af brinker med forurening af vandløb eller sø med næringsstoffer til følge, eller om der alene er risiko herfor. I denne vurdering vil også omfanget af overtrædelsen kunne indgå, jf. nedenfor</p>
Omfang	<p>Omfanget af en manglende overensstemmelse fastslås navnlig under hensyntagen til, om den manglende overensstemmelse har vidtrækkende virkning eller er begrænset til selve bedriften. Ved en vurdering af omfanget af en overtrædelse vil der således som udgangspunkt kunne tages hensyn til om effekten af en overtrædelse kan registreres eller med stor sandsynlighed vurderes at påvirke vandløbet eller søen på bedriften, i nærområdet (nærmeste naboer) eller i fjernmiljøet (for eksempel forurening med næringsstoffer).</p> <p>Ved "registreres" forstås her, at påvirkningen kan måles eller på anden måde registreres ved empiriske data. Ved "vurdering med stor sandsynlighed" forstås her, at vurderingen af påvirkningen af vandløbet eller søen kan underbygges ved modelberegninger eller lignende. I vurderingen af omfang kan niveauforskelle mellem vandløbet, brinken og bræmmen ligeledes tages i betragtning</p>
Varighed	<p>Varigheden af en manglende overensstemmelse afhænger navnlig af, hvor længe dens virkninger varer, eller muligheden for at bringe dens virkninger til ophør med rimelige midler. Den tid, der medgår til at tilstanden er genoprettet vil således kunne indgå som moment ved en vurdering af varigheden af en overtrædelse. Bræmmen vil oftest være reableret inden for en planperiode. Karakteren for varighed følger karakteren for alvor.</p>

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Obs: Det er vigtigt, at beskrivelserne af kontrolfund er tilstrækkelig til at dokumentere vurderingen af hhv. alvor, omfang og varighed.

3.3 ADVARSLER

På baggrund af en vurdering af overtrædelsen, er det muligt at overtrædelser kan opnå en samlet karakter på 5 eller derunder. Dermed er det muligt at give advarsler på dette krav

4. NATIONALE KRAV

Beskrivelse af håndteringen af MFO i forbindelse med 2 meter bræmme kontrol, kan efterfølgende læses i anden faginstruks.

1.17 – Udarbejdet gødningsregnskab

1. DELKRAV

1.	Virksomheden skal hvert år senest den følgende 31. marts udarbejde gødningsregnskab for den afsluttede planperiode. Det udfærdigede gødningsregnskab skal kunne forevises på anfordring ved Landbrugs- og Fiskeristyrelsen kontrolbesøg, og gødningsregnskabet skal foreligge forskriftsmæssig stand.
2.	Virksomhedens gødningsregnskab skal opbevares i mindst 5 år.

1.1 FORMÅL

1.2 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Da det ikke er et krav, at alle jordbrugere skal være med i Register for Gødningsregnskab, kan der opstå to situationer i forbindelse med kontrollen på stedet. Disse situationer er beskrevet nedenfor.

A. VIRKSOMHEDEN ER MED I REGISTER FOR GØDNINGSREGNSKAB

Før kontrolbesøget undersøges i GHI/DCK om virksomheden har indsendt et gødningsregnskab for planperioden 2014/2015. Alle virksomheder, der er tilmeldt Register for Gødningsregnskab, skal indsende et gødningsregnskab.

Kravet er OK, når der er udarbejdet og indsendt gødningsregnskab for den senest afsluttede planperiode 2014/2015. Hvis gødningsregnskabet ligger hos konsulenten/revisor, skal virksomheden fremskaffe en kopi, som skal sendes til Landbrugs- og Fiskeristyrelsen (lokalafdelingen) inden 14 dage, for at 1.17 er overholdt. Hvis virksomheden ikke har indsendt et gødningsregnskab, skal du ved kontrolbesøget undersøge, om der på bedriften foreligger et gødningsregnskab eller en kopi heraf. Hvis gødningsregnskabet ligger på bedriften og opfylder formkravene, er 1.17 overholdt, dvs. gødningsregnskabet skal være udarbejdet på Landbrugs- og Fiskeristyrelsens skemaer fra Vejledning om gødsknings- og harmoniregler eller på et af Landbrugs- og Fiskeristyrelsen godkendt skema (pt. er DLBR og Næsgaard Mark godkendt). Hvis der ikke kan findes et gødningsregnskab eller kopi heraf på bedriften, skal sagen sendes i høring.

Kontrolløren skal oplyse jordbruger om, at gødskningslovens bestemmelser om udarbejdelse og indsendelse af gødningsregnskab, ikke er opfyldt (national bestemmelse). Jf. bekendtgørelse nr. 903 af 29. juli 2014 om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2014/2015 og om plantedække (med senere ændringer) skal gødningsregnskabet være udarbejdet og indberettet senest d. 31. marts 2016.

Hvis gødningsregnskabet er indsendt, er delkrav 2 også opfyldt. Hvis gødningsregnskabet ikke er indsendt, skal det ligge på bedriften. Kravet skal kontrolleres for de seneste 5 år.

B. VIRKSOMHEDEN ER IKKE MED I REGISTER FOR GØDNINGSREGNSKAB

Hvis kontrolløren i forbindelse med forberedelsen af kontrollen konstaterer, at en virksomhed ikke er med i Register for gødningsregnskab¹⁷, skal kontrolløren undersøge om virksomheden har været

¹⁷ En jordbrugsvirksomhed har pligt til at udarbejde gødningsregnskab, når den har en årlig momspligtig omsætning på mere end 50.000 kr. og samtidig:

gødningsregnskabspligtig i planperioden 2014/2015. Gødningsregnskabspligten for virksomheden indtræder kun hvis virksomheden er momsregistreret, og har en momspligtig omsætning på mere end 50.000 kr. og samtidig:

- Har en samlet husdyrbesætning på mere end 10 dyreenheder, eller
- Har en husdyrtæthed på mere end 1,0 dyreenhed pr. ha, eller
- Modtager mere end 25 tons husdyrgødning eller anden organisk gødning om året.

Gødningsregnskabet skal opbevares i 5 år.

1.4 KRAVETS RELEVANS

Kravet er relevant at kontrollere hele året

2. KONTROLMETODE

I kontrolgrundlaget, kan det ses hvilke husdyr, der er registreret i besætningen. For kvæg er det pga. enkeltdyrsregistreringen muligt at se oplysningerne om antal dyreenheder i planperioden 2014/2015 i Landbrugsindberetning/GHI. For andre typer husdyr er der ikke muligt at se antal dyr i den forgangne planperiode alene på grundlag af GHR/GHI.

Kontrollen omfatter både virksomheder, der er med i Register for Gødning og uden for registret. Hvis ikke der er krav til registrering, det vil sige, krav om, at der skal udarbejdes en gødningsplan, så er punktet "ikke relevant".

2.1 BEMÆRKNINGER

1. Hvis det konstateres, at virksomheden ikke er pligtig til at være tilmeldt Register for Gødningsregnskab, afsluttes krav 1.17 med "ikke relevant".
2. Hvis det på baggrund af kontrollen konstateres, at virksomheden er gødningsregnskabspligtig på kontroltidspunktet, gøres jordbrugeren opmærksom på, at han skal tilmelde sig registret inden planperiodens udløb.
3. Hvis punkt 2 bliver relevant, skal du orientere Administrativ Jordbrugskontrol om situationen. Du skal derfor sende en mail til jordbrugskontrol@lfst.dk, med et link til sagen, og med en sigende titel i emnelinjen på mailen. F.eks. kan du benytte ordet "gødningsregnskab". Det er dog vigtigt, at du på sagen har beskrevet, hvad du har konstateret og at du har påpeget det over for landbruger. Hvis det på baggrund af kontrollen ydermere konstateres, at virksomheden har været gødningsregnskabspligtig i planperioden 2014/2015, og der ikke er udarbejdet et gødningsregnskab for planperioden 2014/2015, medfører det en høring på krav 1.17. Kontrolløren skal i begge tilfælde straks kontakte Adm. jordbrugskontrol, Team Kvælstofadministration pr. mail og give besked herom.

-
- har en samlet husdyrbesætning på mere end 10 dyreenheder, eller
 - har en husdyrtæthed på mere end 1,0 dyreenhed pr. hektar, eller
 - modtager mere end 25 tons husdyrgødning eller anden organisk gødning om året.

Mindre husdyrbrug med hobbybetonede aktiviteter vil ofte ikke være omfattet af 1.17 pga. hverken tilstrækkelig omsætning eller tilstrækkelig med dyreenheder/ dyretæthed/ gødningsmodtagelse

2.2 INDHOLD I KONTROLLEN

Ved kontrolbesøget: Der skal fremvises en kopi af gødningsregnskabet på pc eller papir hvis det ikke er indsendt.

OPGØRELSE AF ANTAL HUSDYR OG DYREENHEDER:

Hvis der er husdyr på virksomheden på kontroltidspunktet, spørges indtil hvor mange og hvor længe der har været dyr. Hvis der på kontroltidspunktet konstateres mere end 10 dyreenheder, eller en husdyrtæthed på mere end 1 dyreenheder pr. ha skal antallet af dyr/dyreenheder i besætningen for planperioden 2014/2015 opgøres.

Opgørelsen af antal dyreenheder sker på baggrund af momsbilag, oplysninger i driftsregnskab, evt. besætningsliste og foderbilag. Momsregnskab og driftsregnskab vil dog kun findes på CVR-nr. CPR-nr. vil ikke have momsregnskab.

Opgørelse af dyreenheder

- ved kvæg: enkeltdyrsregistreringen i CHR
- ved får og geder: besætningslister, landmanden har pligt til at føre indgangsliste
- ved svin: evt. slagteriafregning og foderbilag

BRUG OMREGNINGSTABEL TIL BEREGNING AF DYREENHEDER.

Landmanden har pligt til at medvirke ved kontrollen m.h.t. regnskabsbilag. Nægtes kontrolløren adgang til bilag vil det blive betragtet som en afvisning af kontrolbesøget, og hele støtten kan blive trukket for det pågældende støtteår.

VEDR. MODTAGELSE AF GØDNING:

Der spørges ind til om virksomheden modtager husdyrgødning /har modtaget mere end 25 tons husdyrgødning eller andet organisk gødning i planperioden 2014/2015.

Dette er ikke særligt sandsynligt pga. gødningsregnskabsreglerne (hvor virksomheder kun har mulighed for afsætning til virksomheder tilmeldt Register for Gødningsregnskab), men det kan lade sig gøre, fx på små bedrifter.

Hvis et plantebrug ikke ønsker afgiftsfritagelse for brug af kvælstof (N) (og derfor ikke har tilmeldt sig (Register for Gødningsregnskab)) og hvis dette plantebrug ikke har modtaget mere end 25 tons husdyrgødning, skal der dog ikke foreligge et gødningsregnskab.

3. BEDØMMELSE

SKEMA for krav 1.17, delkrav 1

KARAKTER KRITERIUM KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Gødningsregnskab et er udarbejdet, men skemakrav ikke opfyldt ¹⁸	Gødningsregnskabet er udarbejdet, men ikke forskriftmæssigt ¹⁹	Der er ikke udarbejdet gødningsregnskab på kontroltidspunktet	Der er ikke udarbejdet gødningsregnskab på kontroltidspunktet, og heller ikke efter 14 dages høringsfrist
OMFANG	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor
VARIGHED	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Ved bedømmelse af en overtrædelse, er karakteren for kriteriet alvor bestemmende for karaktergivningen af omfang og varighed, der sættes til samme karakter som kriteriet alvor.

BEDØMMELSE af krav 1.17, delkrav 1

Alvor	Vurderes efter om gødningsregnskabet foreligger og om oplysningerne i gødningsregnskabet er forskriftsmæssige
Omfang	Karakteren for alvor er bestemmende for karakteren for omfang, der sættes til samme karakter som kriteriet alvor

¹⁸ Med "skemakrav" menes, at der ikke er anvendt godkendt skema til udarbejdelsen af gødningsregnskabet. Hvis der kun er tale om en for sen indberetning af GR sanktioneres dette ikke som en overtrædelse af kravet.

¹⁹ "Forskriftmæssigt" betyder her, at GR ikke er fuldstændig udfyldt eller har væsentlige fejl eller mangler.

Varighed	Karakteren for alvor er bestemmende for karakteren for varighed, der sættes til samme karakter som kriteriet alvor
-----------------	--

SKEMA for krav 1.17, delkrav 2

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Gødningsregnskabet kan ikke fremvises på de seneste 2 afsluttede planperioder	Gødningsregnskabet kan ikke fremvises på de seneste 3 afsluttede planperioder	Gødningsregnskabet kan ikke fremvises på de seneste 4 afsluttede planperioder
OMFANG		Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor
VARIGHED		Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor

BEDØMMELSE af krav 1.17, delkrav 2

Alvor	Vurderes efter hvor mange afsluttede planperioder/gødningsregnskaber der mangler
Omfang	Karakteren for alvor er bestemmende for karakteren for omfang, der sættes til samme karakter som kriteriet alvor
Varighed	Karakteren for alvor er bestemmende for karakteren for varighed, der sættes til samme karakter som kriteriet alvor

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelsesskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelsesskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelsesskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Obs: Det er vigtigt, at beskrivelserne af kontrolfund er tilstrækkelig til at dokumentere vurderingen af hhv. alvor, omfang og varighed.

3.3 ADVARSEL (SAMLET KARAKTER MAX 5)

Hvis landbrugeren har udarbejdet gødningsregnskabet, men skemakrav ikke er opfyldt, skal landbrugeren afhjælpe bagatelovertredelsen inden 6 måneder. Det sker ved at landmanden indsender gødningsregnskab til Landbrugs- og Fiskeristyrelsen (lokalafdelingen) på et godkendt skema. Som en hjælp skal kontrolløren i høringsbrevet vedlægge skema B: gødningsregnskab, til brug for landmanden.

4. NATIONALE KRAV

Der er nationale krav om udarbejdelse og indsendelse af gødningsregnskabet. For mere information se:

http://naturerhverv.dk/fileadmin/user_upload/NaturErhverv/Filer/Landbrug/Goedningsregnskab/Vejledning_om_goedsknings- og_harmoniregler_nyeste.pdf

1.18 – Administrativt Krav: Afsætning af husdyrgødning

Kontrollen af de administrative krav gennemføres i Team Kvælstofadministration, Adm. jordbrugskontrol.

Hvis du er interesseret i yderligere information om kontrollen af disse krav, henvises der til de nationale instrukser på området.

1. DELKRAV

1	Virksomheden kan alene fratække kvælstof i husdyrgødning, hvis husdyrgødningen er afsat til en registreret virksomhed, til et fælles biogasanlæg, til et miljøgodkendt forbrændingsanlæg eller til et forarbejdningsanlæg. Dog kan husdyrgødning afsat af græssende dyr på arealer tilhørende ikke-registrerede virksomheder tillige fratækkes, såfremt arealet i medfør af anden lovgivning ikke må tilføres gødning ud over den, som afsættes ved afgræsning. Endvidere kan virksomheder, som har eget forarbejdningsanlæg, og som afsætter et gødningsprodukt herfra uden for virksomheden, trække kvælstof i det afsatte gødningsprodukt fra i virksomhedens samlede forbrug af kvælstof. Hvis der afsættes til andre end de førnævnte forudsætter det, at den forarbejdede husdyrgødning deklarerer i henhold til lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, og at der sker indberetning om den afgivne gødning i henhold til gødskningsbekendtgørelsens regler.
---	--

1.1 FORMÅL

2. KONTROLMETODE

Kravet kontrolleres administrativt og fysisk. Kravet kontrolleres administrativt hos landbrugere udtaget til KO-kontrol.

3. BEDØMMELSE

SKEMA af krav 1.18, delkrav 1

Karakter Kriterium	1 Meget lille betydning i forhold til formål med kravet	2 Mindre betydning i forhold til formål med kravet	3 Væsentlig betydning i forhold til formål med kravet	4 Meget stor betydning i forhold til formål med kravet
Alvor		Der er afsat husdyrgødning til en virksomhed, der ikke er med i registeret og: <ul style="list-style-type: none"> • det kan sandsynliggøres, at husdyrgødningen er udbragt på modtagers virksomhed. • den afsatte husdyrgødning har et total indhold over 1500 kg N og op til 2500 kg N 	Der er afsat husdyrgødning til en virksomhed, der ikke er med i registeret og: <ul style="list-style-type: none"> • det kan sandsynliggøres, at husdyrgødningen er udbragt på modtagers virksomhed. • den afsatte husdyrgødning har et total indhold på over 2500 kg N 	Der er afsat husdyrgødning til en virksomhed, der ikke er med i registeret og <ul style="list-style-type: none"> • det kan ikke sandsynliggøres, at husdyrgødningen er udbragt på modtagers virksomhed
Omfang		Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor
Varighed		Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor

3.1 RETNINGSLINJE FOR BEDØMMELSE

Ved bedømmelse af en overtrædelse, er karakteren for kriteriet alvor bestemmende for karaktergivningen af omfang og varighed, der sættes til samme karakter som kriteriet alvor.

BEDØMMELSE af krav 1.18, delkrav 1

Alvor:	Det vurderes om husdyrgødning er afsat til en virksomhed, der er med i Landbrugs- og Fiskeristyrelsen Register for Gødningsregnskab eller til ikke-registrerede virksomheder, hvor arealet i medfør af anden lovgivning ikke må tilføres gødning ud over den gødning, som dyrene afsætter ved afgræsning. Husdyrgødning fra græssende dyr afsat på ikke-registrerede virksomheder, hvor arealet i medfør af anden lovgivning ikke må tilføres gødning ud over den, som dyrene afsætter ved afgræsning, skal ikke indgå i vurderingen.
Omfang:	Karakteren for alvor er bestemmende for karakteren for omfang, der sættes til samme karakter som kriteriet alvor.
Varighed:	Karakteren for alvor er bestemmende for karakteren for varighed, der sættes til samme karakter som kriteriet alvor.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Obs: Det er vigtigt, at beskrivelserne af kontrolfund er tilstrækkelig til at dokumentere vurderingen af hhv. alvor, omfang og varighed.

1.19 – Administrativt krav: Ligevægten mellem virksomhedens kvælstofforbrug og behov

Kontrollen af de administrative krav gennemføres i Team Kvælstofadministration, Adm. jordbrugskontrol.

Hvis du er interesseret i yderligere information om kontrollen af disse krav, henvises der til de nationale instrukser på området.

1. DELKRAV

1. I planperioden må forbruget af kvælstof til gødningsformål ikke overstige virksomhedens kvote for kvælstof²⁰

1.1 FORMÅL

2. KONTROLMETODE

Kravet kontrolleres administrativt og fysisk. Kravet kontrolleres administrativt hos landbrugere udtaget til KO-kontrol.

3. BEDØMMELSE

SKEMA for krav 1.19, delkrav 1

Karakter Kriterium	1 Meget lille betydning i forhold til formål med kravet	2 Mindre betydning i forhold til formål med kravet	3 Væsentlig betydning i forhold til formål med kravet	4 Meget stor betydning i forhold til formål med kravet
Alvor		OVG fra 6 kg N/ha op til 9 kg N/ha og total mere end 50 kg N, eller OVG over 9 kg N/ha men under 200 kg N totalt	OVG fra 9 kg/ha til og med 30 kg N/ha og total mere end 200 kg N	OVG fra og med 31 kg N/ha og total mere end 200 kg N
Omfang		Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor

²⁰ For information vedr. fastsættelse af kvælstofkvoten for relevante planperioder se gødskningsbekendtgørelsens, bilag 1.

Varighed		Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor
----------	--	---	---	---

3.1 RETNINGSLINJE FOR BEDØMMELSE

BEDØMMELSE af krav 1.19, delkrav 1

Alvor:	Vurderes ud fra overgødsningens (OVG) størrelse. Alvoren afhænger af hvor stor overgødsningen er, både hvad angår kg N pr. ha og totale mængder kvælstof.
Omfang:	Karakteren for alvor er bestemmende for karakteren for omfang, der sættes til samme karakter som kriteriet alvor
Varighed:	Karakteren for alvor er bestemmende for karakteren for varighed, der sættes til samme karakter som kriteriet alvor

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Obs: Det er vigtigt, at beskrivelserne af kontrolfund er tilstrækkelig til at dokumentere vurderingen af hhv. alvor, omfang og varighed.

1.21 – Etablering af plantedække

I DENNE INSTRUKS BESKRIVES UDELUKKENDE DE PLIGTIGE NATIONALE EFTERAFGRØDER OG HUSDYREFTERAFGRØDERNE. MFO-EFTERAFGRØDER BESKRIVES I AREALINSTRUKSEN.

1. DELKRAV

1. Virksomheder, som har en årlig momspligtig omsætning der overstiger 50.000 kr. fra planteavl, husdyravl eller kombinationer heraf, og som dyrker et areal på 10 ha. eller derover, skal i efteråret i planperiodens begyndelse etablere eller udlægge arealer med efterafgrøder efter normale driftsmæssige principper med henblik på en effektiv kvælstofoptagelse i efteråret. Arealet med efterafgrøder skal udgøre mindst 10 pct. af virksomhedens efterafgrødegrundareal. For virksomheder, der udbringer husdyrgødningsmængder svarende til 80 kg N eller derover pr. hektar harmoniareal, skal arealet med efterafgrøder mindst udgøre 14 pct. af efterafgrødegrundarealet. Virksomheder kan anvende de i bekendtgørelsen fem nævnte alternativer til opfyldelse af efterafgrødekravet. Samme virksomheder skal etablere husdyrefterafgrøder efter reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 37, stk. 1, jf. bilag 3, i det omfang virksomheden har udbringningsarealer i et opland, som der i den pågældende planperiode er fastsat et husdyrefterafgrødekrav for. Manglende efterafgrøder vil betyde en reduktion i kvoten.²¹

1.1 FORMÅL

1.2 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Kun virksomheder, som har et samlet efterafgrødegrundareal (inklusive forpagtede og lejede arealer) på over 10 hektar og en årlig momspligtig omsætning på over 50.000 kr. fra planteavl, husdyravl eller kombinationer heraf, er pligtige til at etablere efterafgrøder. Virksomhedens efterafgrødekrav i planperioden 2017/2018 (efterafgrøder udlagt i 2017) beregnes ud fra jordbrugers efterafgrødegrundareal (fra Fælleskemaet 2017), og afhænger af mængden af husdyrgødning, der udbringes på bedriften. Efterafgrødekravet fremgår af kontrolinstruksen "Kontrol af efterafgrøder 2017".

Virksomheder, der har arealer i oplande til nitratfølsomme habitatnaturtyper i Natura 2000-områder, hvor der er sket en stigning i mængden af udbragt organisk gødning fra planperioden 2006/2007 til planperioden 2014/2015, skal i tillæg til de pligtige efterafgrøder etablere husdyrefterafgrøder. Husdyrefterafgrødekravet for planperioden 2017/2018 i de enkelte oplande fremgår af bilag 3 til husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Etableringen af efterafgrøder skal foretages efter normale driftsmæssige principper med henblik på en effektiv kvælstofoptagelse i efteråret. Etablering af efterafgrøder kan erstattes af et eller flere alternativer til efterafgrøder, som er nævnt i Landbrugs- og Fiskeristyrelsens "Vejledning for gødsknings og harmoniregler for 2016/2017".

Efterafgrøder må ikke nedpløjes, nedvisnes eller på anden måde destrueres før 30. oktober 2017; dog må efterafgrøder i majs ikke destrueres før 1. marts 2018. Arealer med efterafgrøder skal anvendes til en

²¹ Landbruger kan vælge at få en KO-sanktion i stedet for et kvotetræk, når det samlede efterafgrødegrundareal er opgjort.

forårssået afgrøde i den samme planperiode. Alternativer til efterafgrøder skal udlægges/anvendes i henhold til Landbrugs- og Fiskeristyrelsens "Vejledning for gødsknings- og harmoniregler for 2016/2017".

Virksomheder, der udbringer større husdyrgødningsmængder end 80 kg N pr. ha harmoniareal, skal i planperioden 2017/2018 have et areal med efterafgrøder på mindst 14 % af efterafgrødegrundarealet. Virksomheder der udbringer mindre end 80 kg N per ha harmoniareal, skal udlægge efterafgrøder på mindst 10 % af efterafgrødegrundarealet. Hertil kommer eventuelt et husdyrefterafgrødekrav, der er relevant for virksomheder, der udbringer mere end 30 kg N pr. ha harmoniareal i oplande til nitratfølsomme habitatnaturtyper, hvor der er sket en stigning i mængden af udbragt organisk gødning.

1.4 KRAVETS RELEVANS

I perioden frem til 1. september 2017 er kravet om efterafgrøder ikke relevant. Kravet relaterer sig alene til perioden 1. september 2017 til og med 19. oktober 2017. Derfor skal krav 1.21 i perioden frem til 1. september noteres som Ikke relevant.

2. KONTROLMETODE

Kontrollen af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder omfatter en kontrol af, om de efterafgrøder, og alternativer til efterafgrøder, der er indmeldt i Tast selv-service er blevet udlagt. Kontrolbesøget består af en markkontrol med besigtigelse af arealer med efterafgrøde og alternativer til efterafgrøder, for at vurdere om jordbruger har etableret efterafgrøder i overensstemmelse med det indberettede og efter de gældende regler om f.eks. artsvalg. Til kontrollen indgår jordbrugers indberetning i Tast selv-service, samt evt. markplaner og gødningsplaner.

Den efterfølgende sagsbehandling går ud på at afdække, om manglende etablering af indberettede efterafgrøder/alternativer til efterafgrøder medfører, at jordbrugers efterafgrødekrav i planperioden ikke er dækket, hvilket i så fald vil medføre en reduktion i kvoten. Dette kan medføre en overgødsknings sag og en sanktion på krav 1.19.

2.1 BEMÆRKNINGER

I juli 2016 trådte en ny bekendtgørelse om efterafgrøder og plantedække i kraft. Denne bekendtgørelse indeholder krav om udlægning af efterafgrøder. Den nye bekendtgørelse om efterafgrøder og plantedække vil ikke som tidligere være knyttet til en bestemt planperiode. Efterafgrøder udlagt i efteråret 2016 hører til planperioden 2016/2017.

2.2 INDHOLD I KONTROLLEN

Landbrugers samlede areal med pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder sammenstilles med det indberettede areal i tast-selv. Hvis der er en uoverensstemmelse, bliver landbruger hørt på den nationale ordning. En eventuel overtrædelse i KO-sammenhæng, kan først opgøres, når det endelige efterafgrødegrundareal er opgjort året efter.

3. BEDØMMELSE

SKEMA for krav 1.21, delkrav 1

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Det manglende efterafgrødeareal er større end 0,8 ha og mindre end eller lig med 3 ha.	Det manglende efterafgrødeareal er større end 3 ha og mindre end eller lig med 8 ha.	Det manglende efterafgrødeareal er større end 8 ha.
OMFANG		Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor
VARIGHED		Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor

3.1 RETNINGSLINJE FOR BEDØMMELSE

Ved bedømmelse af en overtrædelse er karakteren for kriteriet alvor bestemmende for karaktergivningen af omfang og varighed, der sættes til samme karakter som kriteriet alvor. Overtrædelsen beregnes som antal manglende ha efterafgrøder. Underkendes alternativer til efterafgrøder, omregnes disse før karaktergivningen til antal manglende ha med efterafgrøder med de omregningsfaktorer, der er fastsat i vejledning om gødsknings- og harmoniregler.

BEDØMMELSE af krav 1.21, delkrav 1

Alvor	Det vurderes, hvor stort et efterafgrødeareal, der mangler. Alvoren afhænger af, hvor mange hektar, der mangler med efterafgrøder.
Omfang	Karakteren for alvor er bestemmende for karakteren for omfang, der sættes til samme karakter som kriteriet alvor.
Varighed	Karakteren for alvor er bestemmende for karakteren for varighed, der sættes til samme karakter som kriteriet alvor.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Obs: Det er vigtigt, at beskrivelserne af kontrolfund er tilstrækkelig til at dokumentere vurderingen af hhv. alvor, omfang og varighed.

3.3 ADVARSLER

Der er ikke mulighed for at give en karaktersum på 5 eller derunder for en overtrædelse af dette krav. Dette indebærer at der ikke er mulighed for at give en advarsel for dette krav.

4. NATIONALE REGLER

For mere information om de nationale regler om se:

http://naturerhverv.dk/fileadmin/user_upload/NaturErhverv/Filer/Landbrug/Goedningsregnskab/Vejledning_om_goedsknings-og_harmoniregler_nyeste.pdf

1.22 – Administrativt krav: Grænser for tildeling af husdyrgødning (harmonireglerne)

1. DELKRAV

1	På bedrifter må der samlet højst udbringes husdyrgødning og anden organisk gødning i mængder svarende til 170 kg N pr. ha harmoniareal pr. planperiode (1. august-31. juli).
2	På bedrifter, som producerer husdyrgødning med mindst 300 kg kvælstof pr. planperiode, hvoraf mindst 2/3 er fra kvæg, må der udbringes husdyrgødning og anden organisk gødning i mængder svarende til 230 kg kvælstof pr. ha harmoniareal pr. planperiode, hvis betingelserne ²² i øvrigt overholdes ¹⁷ .

²² Betingelserne for, at bruge undtagelsen om 230 kg N pr ha harmoniareal pr. planperiode:

På bedrifter, som producerer husdyrgødning med mindst 300 kg kvælstof pr. planperiode, hvoraf mindst 2/3 er fra kvæg må der udbringes husdyrgødning og anden organisk gødning i mængder svarende til 230 kg kvælstof pr. ha pr. planperiode på følgende betingelser: 1) På bedrifter skal 80 % eller mere af arealet til rådighed for tilførsel af husdyrgødning dyrkes med en afgrøde med højt kvælstofoptag og en lang vækstsæson. Harmoniarealet opgøres for hver planperiode. Harmoniarealer er arealer med afgrøder, som er omfattet af en kvælstofnorm ifølge lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække og de i medfør heraf udstedte bekendtgørelser eller en retningsgivende norm for fosfor og kalium i henhold til retningslinjer udstedt af Landbrugs- og Fiskeristyrelsen for den pågældende planperiode, jf. § 29, og hvor husdyrgødning må anvendes, og hvor husdyrgødning under normale omstændigheder kan udbringes. Hvis der er stor afstand fra harmoniarealerne til opbevaringsanlægget for husdyrgødningen, kan tilsynsmyndigheden kræve dokumentation for, at arealerne reelt indgår i fordelingen af husdyrgødningen. 2) I bilag 2 til husdyrgødningsbekendtgørelsen forstås ved: a) Roer: Foderroer. b) Græs: Permanente græsarealer eller græs i omdrift. c) Græsudlæg: Græs udlagt før eller efter høst, dog senest 1. august i vårbyg, helsæd, grønkorn eller silomajs. d) Pløjelag: De øverste 30 cm af agerjorden, hvor jordbundsanalysen foretages for at sikre korrekt gødskning. e) Afgrøde med højt kvælstofoptag og lang vækstsæson: Græs, græsefterafgrøder, roer og græsudlæg. f) Græsefterafgrøder: Rent græs sået før eller efter høst, dog senest den 1. august. 3) Husdyrgødning må ikke udbringes i perioden 31. august til 1. marts på et græsareal, som pløjes i samme planperiode. Der skal foreligge en dateret erklæring underskrevet af driftsherren til dokumentation heraf. 4) Græsarealer i omdrift må kun pløjes om i perioden 1. marts til 1. juni, hvorefter arealet skal tilsås umiddelbart og ikke senere end tre uger efter pløjning, og dyrkes med en afgrøde med højt kvælstofoptag og en lang vækstsæson. 5) Græsudlæg og græsefterafgrøder må tidligst nedpløjes eller nedvisnes 1. marts. 6) Bælgsæd og andre kvælstoffikserende afgrøder som f.eks. rød- og hvidkløver må ikke dyrkes på de arealer, som bedriften har til rådighed. Dette gælder dog ikke kløver og lucerne i græsmarker med under 50 pct. kløver og lucerne og byg/ærter, der er udlagt med græs. 7) Der skal foretages N- og P-analyser af pløjelaget mindst hvert 4 år pr. 5 ha på hele arealet i omdrift, som kvægbruget har til rådighed i den planperiode, hvor prøverne foretages. Der skal foreligge dateret dokumentation herfor f.eks. i form af N-min-beregning og jordanalysekort. 8) Bedriften skal for hver planperiode, hvor undtagelsen ønskes anvendt, senest den dato der er anført som ansøgningsfrist i den til enhver tid gældende bekendtgørelse om markblok og elektronisk Fællesskema, ansøge om anvendelse undtagelsen, samt foretage en gødningsplanlægning, jf. lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, i Miljø- og Fødevarerministeriets Tast Selv-service, som kan tilgås via Landbrug- og

3

4 Den ansvarlige for driften skal kunne dokumentere at delkrav 1-2 er overholdt.

Næringsstofferne i husdyrgødning, afgasset vegetabilsk biomasse, ensilagesaft og restvand må kun tilføres til afgrøder, som har en kvælstofnorm som fastsat i krav 1.19. For så vidt angår afgasset vegetabilsk biomasse udgør det en supplerende national regel i forhold til gennemførelsen af nitratdirektivet.

Hvis en bedrift har en større mængde husdyrgødning til rådighed, herunder gødning modtaget fra andre bedrifter, end der må udbringes på bedriftens areal, skal der foreligge skriftlige aftaler, der sikrer, at overskydende husdyrgødning afsættes

1) til en registreret virksomhed

2) til et fælles biogasanlæg,

4) til et forarbejdningsanlæg,

5) som forarbejdet husdyrgødning

6) til et miljøgodkendt anlæg. Afbrænding af husdyrgødning kan dog ske på et miljøgodkendt anlæg, der kan forbrænde affald i henhold til reglerne i Miljø- og Fødevarerministeriets bekendtgørelse om anlæg, der forbrænder affald.

7) til eksport.

Ved at have sådanne skriftlige aftaler, kan landbruger bevise, at han har afsat sin overskydende gødning og derved undgå en overtrædelse på krav 1.22.

Forarbejdet husdyrgødning deklareret i henhold til gødningsloven kan afsættes, såfremt sælger eller afgiver af kvælstofholdig gødning, indberetter, hvortil der er afsat gødning, herunder den afsatte gødningstype og -mængde samt kvælstofindholdet i den afsatte mængde. Indberetningen skal omfatte al gødning, der er solgt eller afsat.

Fiskeristyrelsens hjemmeside. 9) Bedriftens gødningsplan for dyrkede og udyrkede arealer skal udover de forhold, der følger af lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække og de i medfør heraf udstedte bekendtgørelser, indeholde følgende: a) en skitse, der viser de enkelte markers beliggenhed, b) oplysning om antallet af husdyr, en beskrivelse af opstaldnings- og opbevaringssystemer, herunder opbevaringskapaciteten for gødning, c) en beregning af det fosfor, der produceres på bedriften, d) en beskrivelse af eventuel gødningsbehandling og forventede egenskaber for den behandlede gødning, e) oplysning om mængde og type af husdyrgødning, som leveres udenfor eller modtages på bedriften, f) oplysning om afgrødens forventede fosforbehov for hver mark, g) en beregning af fosfor, der tilføres med husdyrgødning, afgasset vegetabilsk biomasse og handelsgødning for hver mark og h) angivelse af tidspunkt for tilførsel af husdyrgødning og handelsgødning. 10) Kvægbrugets (bedriftens) gødningsplan skal revideres senest syv dage efter enhver ændring.

1.1 FORMÅL

2. KONTROLMETODE

Kravet kontrolleres administrativt og fysisk. Kravet kontrolleres administrativt hos landbrugere udtaget til KO-kontrol. Bedrifter, der deltager i en produktionsmæssig sammenhæng²³ med andre bedrifter, er også omfattet af disse bestemmelser

3. BEDØMMELSE

SKEMA for krav 1.22, delkrav 1 - 4

Karakter	1 Meget lille betydning i forhold til formål med kravet	2 Mindre betydning i forhold til formål med kravet	3 Væsentlig betydning i forhold til formål med kravet	4 Meget stor betydning i forhold til formål med kravet
Kriterium				
Alvor		Bedriften mangler fra og med 1,5 ha, til og med 3,0 ha udbringningsareal	Bedriften mangler over 3,0 ha, op til og med 8,0 ha udbringningsareal	Bedriften mangler over 8,0 ha udbringningsareal
Omfang		Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor	Karakteren for omfang følger karakteren for alvor
Varighed		Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor

3.1 RETNINGSLINJE FOR BEDØMMELSE

Ved bedømmelse af en overtrædelse er karakteren for kriteriet alvor bestemmende for karaktergivningen af omfang og varighed, der sættes til samme karakter som kriteriet alvor.

BEDØMMELSE af krav 1.22, delkrav 1 - 4

Alvor	Vurderes ud fra, hvor mange hektar areal, der mangler til udbringning af husdyrgødning (omfang).
--------------	--

²³ Ved deltagelse i en produktionsmæssig sammenhæng forstås, at en landbrugsbedrift har indgået en skriftlig aftale med en eller flere bedrifter med kvæg, får eller geder, om at hovedparten af afgrøderne fra bedriftens arealer afsættes til disse bedrifter med kvæg, får eller geder. Økologisk autoriserede bedrifter er ligeledes omfattet af kravet fra økologireglerne om en maksimal anvendelse af 170 kg total N/ha.

Omfang	Karakteren for alvor er bestemmende for karakteren for omfang, der sættes til samme karakter som kriteriet alvor.
Varighed	Karakteren for alvor er bestemmende for karakteren for varighed, der sættes til samme karakter som kriteriet alvor.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Obs: Det er vigtigt, at beskrivelserne af kontrolfund er tilstrækkelig til at dokumentere vurderingen af hhv. alvor, omfang og varighed.